

2 TEMMUZ 1993
EĞER UNUTMAZSAK YAŞAMI HAKEDERİZ

Lucio Fontana

41

ankara şubesi

BÜLTEN

□

tmmob mimarlar odası

Temmuz 2006

ANKARA P.İ.M
PP - 74

Merhabalar,

Bülten'imizin 41. sayısında sizlerle tekrar birlikte olmaktan mutluluk duyuyoruz. Bildiğiniz gibi 40. sayısından itibaren Bülten'in yanında iki ayda bir yayınlanmak üzere, Dosya konularımız ayrı bir ek (insert) olarak tasarlanmaya başlanmıştır. 40. Bülten'de ele aldığımız Kentsel Dönüşüm konulu Dosya'mız oldukça yoğun bir ilgi ile karşılaştı. Kapsamlı bir Dosya olmasına rağmen Kentsel Dönüşüm konusunda ele alamadığımız pek çok nokta var. Bu sebeple bir sonraki Dosya konumuzda Kentsel Dönüşümün konut ayağının yasallaştırılmak istenen finansal sistemlerle birlikte ele alınması uygun görüldü.

Kentsel Dönüşüm projeleri son yasal düzenlemelerle birlikte bir çığ gibi büyümekte, Türkiye'nin hemen hemen her şehrinde uygulanmaktadır. Şu anda Başkent Ankara'da devam etmekte ya da projelendirilmekte olan 20 civarında¹ Kentsel Dönüşüm Projesi bulunuyor. Bunların bir kısmı konut, bir kısmı da rekreasyon alanlarının yeniden oluşturulmasına dayanıyor. Söz konusu projeler kapsamında daha önce hiçbir fiziki müdahale bulunulmamış doğal SİT alanları da yer almakta.

Boş arsalardan, gecekondulara, gecekondulardan tarihi SİT alanlarına çeşitli bölgelerde gerçekleştirilmeye başlanan ya da gerçekleştirilmek istenen kentsel dönüşüm projeleri estetik, şehircilik ilkeleri ve ekonomik dönüşümler olmak üzere esaslı bir şekilde ele alınmalıdır. Kentsel Dönüşüm süreçlerinde üzerinde titizlikle durduğumuz konu bu projelerin bütüncül bir yaklaşıma dayandırılmaması, üst ölçek planlama yapılmaksızın -hatta zaman zaman üst ölçek planları ortadan kaldırmak pahasına- bölgesel yaklaşımlarla ele alınmasıdır. Bunun dışında ele alınan bölgelerdeki ekonomik ve sosyal dönüşümlere dair çalışmaların ve maliyet analizlerinin eksikliği projeler uygulamaya konuldukları daha iyi gözlemlenebilmektedir. Örneğin Eskişehir yolu üzerinde inşa edilmiş olan metro girişleri, yol genişletme çalışmaları sebebiyle yıkılmaktadır. Uzun zamandır Meslek Odaları tarafından dile getirilmekte olan ulaşım master planının uygulamaya konulmaması ile metro çıkışları yapılıp, yıkılmaya devam etmekte, dolayısıyla suya, ulaşım, doğal gaza yapılan zamlar kaçınılmaz olmaktadır.

Plansız geliştirilmek istenen kentte düşünülmesi gereken bir diğer önemli konu çeşitli bölgelerdeki sosyal, kültürel yapıların değişime uğramasıdır. Burada özellikle gecekonduların dönüşümünde, gecekondu sahiplerinin ödeyemeyeceği tutarlardaki kooperatif taksitleri ile bölgelerdeki ekonomik sosyal yapı değişmekte, kent merkezine yakın bölgelerde konuşlanmış olan gecekondu halkı, çeperlere doğru kaymaktadır. Gerçekleştirilmek istenen bu tür kentsel dönüşüm projelerinde mevcut örnekler üzerinden hareket etme esnekliğine maalesef sahip değiliz. Dikmen Vadisi dönüşümleri ile elde edilen projeler, buradaki el değişimleri, burada yaşayan gecekondu halkının durumu maalesef tespit edilip, bir sonraki kentsel dönüşüme örnek olamamıştır. Aynı sorun ve problemlerle, yasal dayanakları değiştirilerek bu kez de Dikmen Vadisi Kentsel Dönüşüm Projesi 4. ve 5. Etap bölgesinde yaşayan halk yüzleşmek durumunda kalıyor.

Tüm bu süreç içerisinde Ankara'yı şantiyeye çeviren kentsel dönüşüm projelerinin belki de en önemli ayağı, işin mali boyutu. Bugüne kadar gerçekleştirilen projelerden hiçbirisi kamuoyunun bilgisine önceden sunulmamıştır. Kamuoyu yalnızca inşaat başladıktan sonra bilgilenebilmiştir. Dahası yerel yönetimlerin hangi projeye ne kadar kaynak aktardığı, projelerde mülkiyet dağılımının kimler arasında ve ne şekilde yapıldığı bilinmemektedir. Kamuoyundan saklı bir şekilde gerçekleştirilen bu projeler ülke endüstrileşmesindeki gerilemenin bir sonucu olarak ülke ekonomisi ile doğrudan ilişkilidir. Kalkınma ayağı eksik kalan ülkede yıkıp inşa etme yöntemi büyük sermaye grupları kuramasa bile kar elde etme yöntemi olarak yapı üretiminin kendisini büyük bir pazar haline getirmektedir.

Kentsel Dönüşüm Projelerinin estetik ayağı incelendiğinde ise Eskişehir Yolu üzerinde gerçekleştirilmek istenen eşeğinin üzerinde ters oturan Nasreddin Hoca figürlü yapılar, Konya yolunda semazen formunda kent girişleri durumun vahametini gözlerimizin önüne sermektedir. Başkent Ankara'da başlatılmış olan keyfi (*kitç* diye adlandırabileceğimiz) böylesi bir estetik anlayışı yalnızca bir kişinin tercihi olarak ortaya sunmak yanlış olur. Böylesi bir estetik yaklaşımı 1970'li yıllardan itibaren modernizmin katı, rasyonel dilinin yıkılarak "insani" boyutların ön plana çıkartılması çabalarıyla birlikte anmak gerekir. Bundan 34 yıl önce Robert Venturi, Las Vegas örneğini inceleyerek ötek biçimli ördük lokantaları binalarından mimarlığın insani temellere dayanan yönünü keşfetmeyi başarmıştır.²

TMMOB Mimarlar Odası Ankara Şubesi Adına
Sahibi ve Yazı İşleri Müdürü
Nimet Özgönül

YAYIN BİRLİMİ
Emel Akın, Kadri Atasığ,
Bülent Batuman, Nuryay Bayraktar,
Namık Erkal, Serpil Özaloğlu,
Ebabezir Özmert, Mehmet Sener

BÜLTEN
Aylık Bölgesel Süreli Yayın

Yayına Hazırlayan
Deniz Aygün, Esin Soydemir

Grafik Tasarım
Harman Şener Çakmak

Konur Sokak No: 4/3 Kızılay Ankara
Telefon: 0 312 417 88 85
Faks: 0 312 417 18 04
e-posta: info@mimarlarodasiankara.org
http://www.mimarlarodasiankara.org

TMMOB Mimarlar Odası Ankara Şubesi Bülteni
ayda bir yayınlanmaktadır.
Burada yer alan yazıların içeriğinin sorumluluğu yazarına aittir.
Kaynak gösterilmek koşuluyla alıntı yapılabilir.

Baskı
Matse Basımevi

Diğer yandan kentsel dönüşüm projeleri yakından incelendiğinde mesleğimizi çok yakından ilgilendiren ve belki de teknik adamlar olarak en çok göz ardı ettiğimiz konu kentsel dönüşüm projeleri ile gerçekleştirdiğimiz sosyal dönüşümlerdir. Mimarlığın, kent mekanlarının işlev ve kullanıcı değişiklikleri, ellerimizde şekillenen projeler ile birlikte büyük sosyal dönüşümler yaratmaktadır. Örneğin düşük gelirli kesim hazırlanan projelerle kent çeperlerine itilmekte, yıkılan bir kamu binasının yerine bir alışveriş merkezi konulmaktadır.

Şüphesiz bugün Türkiye'de uygulanmak istenen kentsel dönüşüm projeleri yukarıda değinilen ve değinilemeyen pek çok yönü ile ele alınmayı hak ediyor. Tüm bu projelerin üzerine Bültenimizin bu sayısında haber dosyamız "Çevre" olarak tespit edilmiştir. Başkent'in dönüşürken çehresinde, sosyal, kültürel, doğal alanlarında meydana gelen değişiklik ve tahribatın bir kısmını 41. sayımızda aktarmaya çalıştık. Şubemizin yakından takip ettiği dönüşüm ve değişim süreçlerinde teknik bilgimizi kamu yararına şekillendirmek dileğiyle...

TMMOB
Mimarlar Odası Ankara Şubesi
39. Dönem Yönetim Kurulu

¹ Şubemizin takip ettiği kadarıyla projelendirilen, uygulamaya geçilmiş olan ya da projelendirilecek olan kentsel dönüşüm projeleri şunlardır: Kuzey Ankara Kentsel Dönüşüm Projesi, Keçiören Kentsel Dönüşüm ve Geliştirme Projesi, Hatip Çayı Kentsel ve Geliştirme Projesi (Mamak), Doğukent Kentsel Dönüşüm Projesi, Karataş-Yakup Abdal ve Yaylaabağ Kentsel Dönüşüm Projeleri (Çankaya), Şirindere Kentsel Dönüşüm Projeleri (Çankaya), Çaldağı Kentsel Dönüşüm Projesi (Çankaya), Etlük Kasalar Kentsel Dönüşüm Projesi (Keçiören), İmrahor Vadisi Kentsel Dönüşüm Projesi (Çankaya), Ovacık Alüminyumcular Kentsel Dönüşüm Projesi (Keçiören), Eskişehir Yolu Lodumlu Kentsel Dönüşüm Projesi (Çankaya), Mühye 903-912 Kentsel Dönüşüm Projesi (Çankaya), Güneytepe Kentsel Dönüşüm Projesi (Çankaya), Nasreddin Hoca Kentsel Dönüşüm Projesi (Çankaya), Ulus Kentsel Yenileme Projesi (Altındağ), 50. Yıl Parkı ve Çevresi Kentsel Dönüşüm ve Geliştirme Projesi (Çankaya), Çankaya Mühye 902 Parsel Kentsel Dönüşüm Projesi, Göksu Kentsel Dönüşüm Projesi (Yenimahalle), Dikmen Vadisi 3. Etap Kentsel Dönüşüm Projesi (Çankaya), Dikmen Vadisi 4. ve 5. Etap Kentsel Dönüşüm Projesi (Çankaya), Şentepe Kentsel Dönüşüm Projesi (Yenimahalle)

² Venturi, Robert (1972) *Learning from Las Vegas*- Robert Venturi, Denise Scott Brown, and Steven Izenour, Cambridge, Mass., MIT Yayınları

4 ► TEOMAN ÖZTÜRK'Ü ANARKEN

6 ► HABERLER VE DUYURULAR

- . ÇEVRE GÜNÜ ETKİNLİKLERİ
- . ODTÜ MİMARLIK FAKÜLTESİ SERGİ VE TARTIŞMA - İSTANBUL METROPOLİTEN PLANLAMA VE KENTSEL TASARIM MERKEZİ (IMP) TARAFINDAN DÜZENLENEN YARIŞMALAR
- . KIZ LİSESİ MEZUNLARI DERNEĞİ ODAMIZI ZİYARET ETTİ
- . DUSSELDORF MİMARLIK BÖLÜMÜ ANKARA'DA
- . ULUS GİRİŞİMİ TOPLANTISI
- . ANKARA KRİZ MASASI OLUŞTURULUYOR
- . OLGUNLAR SOKAĞI ESNAFI ODAMIZI ZİYARET ETTİ
- . OLGUNLAR SOKAĞI'NIN TRAFİĞE AÇILMASI MAHKEME KARARI İLE DURDURULDU
- . E-ODA PROJESİ EĞİTİM PROGRAMI
- . YABANCILARIN ÇALIŞMA İZİNLERİ HAKKINDA KANUN İLE BAZI KANUNLARDAN DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA İLİŞKİN KANUN TASARISI
- . DÖNÜŞÜM ALANLARI HAKKINDA KANUN TASARISI
- . YENİ SAHNE'DE SÖKÜM İŞLEMLERİNE BAŞLANDI...
- . KEÇİÖREN BELEDİYESİ DAVASINDA DANIŞTAY ONAYI
- . ATATÜRK ORMAN ÇİFTLİĞİ YASASI TBMM'DEN GEÇTİ...
- . 'KÜLTÜREL MİRASIN DOĞAL AFETLERDEN KORUNMASI' - UIA YAZ OKULU 2006 – BATUM, GÜRCİSTAN

9 ► SONUÇLANAN VE DEVAM EDEN YARIŞMALAR

- . YAŞASIN KENTLER 2 - "DEMOKRATİK BİR KENTE DOĞRU ..."
- PROJE YARIŞMASI SONUÇLANDI

10 ► TEMSYLCYLYKLERDEN

- . ZONGULDAK TEMSİLCİLİĞİ, 10.07.2006 TARİHLİ BASIN AÇIKLAMASI
- . BARTIN'DA BİNA KİMLİKLERİ ÇALIŞMASI

DOSYA: GÜNDEMDEKİ ÇEVRE SORUNLARI

DOSYA: GÜNDEMDEKİ ÇEVRE SORUNLARI ► 12
DÜNYA BANKASI, GEF VE KÜRESEL ÇEVRE SORUNLARI
BÜLENT DURU

5491 SAYILI KANUN İLE YENİ"LENMİŞ"
2872 SAYILI ÇEVRE KANUNU ► 18

3621 SAYILI KIYI KANUNU'NDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA
DAİR KANUN TASARISI TASLAĞI ÜZERİNE ► 24
TMMOB MİMARLAR ODASI ANKARA ŞUBESİ

YAŞANABİLİR BİR ÇEVRE, ► 28
YAŞANABİLİR BİR ANKARA İÇİN ...
KARİKATÜRCÜLER DERNEĞİ,
TMMOB ÇEVRE MÜHENDİSLERİ ODASI ANKARA ŞUBESİ
TMMOB MİMARLAR ODASI ANKARA ŞUBESİ
TMMOB PEYZAJ MİMARLARI ODASI

5659 SAYILI ATATÜRK ORMAN ÇİFTLİĞİ MÜDÜRLÜĞÜ KURULUŞ
KANUNU'NDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA İLİŞKİN KANUN
HAKKINDA ANKARAM PLATFORMU'NUN GÖRÜŞÜ ► 30

HAVAGAZI FABRİKASI ► 32
CUMHURİYETİN TANIKLARINDAN BİRİ DAHA ARAMIZDAN AYRILDI
TMMOB MİMARLAR ODASI ANKARA ŞUBESİ BASIN AÇIKLAMASI
CUMHURBAŞKANLIĞINA YAZILAN METİN

ENDÜSTRİYEL MİRASIMIZI KORUMAK ► 40
DINU BUMBARU İÇİMOŞ GENEL SEKRETERİ
EUSEBI CASANELLES TICCIH BAŞKANI

ÇOCUK VE MİMARLIK EKİBİ ALTINDAĞ TOPLUM MERKEZİNDE ► 42
BENİM ALTINDAĞIM
İLK BULUŞMA - FATMA BAŞARAN
"YAŞAMAK İSTEDİĞİM EVİ ÇİZİYORUM" - DEMET ÖZGÜN

BYLYNMEYEN ANKARA MEBUSEVLERİ YERLEŞİMİ / İLLER ► 46
KOOPERATİFİ - NURAY BAYRAKTAR

BASIN AÇIKLAMALARI ► 48
MESLEKİ YETERLİLİK KURUMU KANUNU TASARISI HAKKINDA
MİMARLAR ODASI'NIN GÖRÜŞÜ

SAYISAL SİSTEM DÖNÜŞÜMÜ PROJESİ [MİM/ağ] ► 50

TEKNİK BİLGİLER ► 53
TADİLAT PROJELERİNDE HİZMET BEDELİ

BASINDA MİMARLIK ► 54

GELİR GİDER TABLOSU ► 56

İçindekiler

4 teoman öztürk ►

32 havagazı fabrikası ► cumhuriyetin tanıklarından biri daha aramızdan ayrıldı

42 çocuk ve mimarlık ► benim altındağım

TEOMAN ÖZTÜRK'Ü ANARKEN

Teoman Öztürk'ün 7 Mayıs 1976 tarihinde TMMOB Genel Kurulu'nda söylediği sözler, sanki o yılların Türkiye'sini değil de doğrudan bugünü anlatır gibi;

" 1975 dönemi, uluslararası tekelci sermayenin ve içteki uzantılarının bunalımlarının yükünün emekçi halkımıza ve her zamankinden daha pahalıya ödetildiği bir dönem olmuştur. (...)

Resmi rakamlara göre, ülkede 3 milyondan fazla işsiz bulunduğu, hayat pahalılığının alabildiğine arttığı, yolsuzluk ve rüşvet iddialarının ayyuka çıktığı, doğal ve insan gücü kaynaklarımızın yabancılara peşkeş çekildiği bu dönemde, iktidarın halka karşı olan kimliği gözler önüne serilmiştir.

Kent toprakları milyarlık spekülasyonlara alet edilmektedir. Dünya Bankası ve bunun gibi uluslararası mali kuruluşlar, altyapı, konut vb. alanlarda sömürünün en açık örneklerini sergilemekte; kentlerimizin gelişmesi, planlaması, altyapısı yabancı ellere ve çıkarlara terk edilmiş bulunmaktadır."

- 4 NİSAN 1940 KARS DOĞUMLU
- 1963 İTÜ MİMARLIK FAKÜLTESİ YÜKSEK MÜHENDİS MİMAR OLARAK MEZUN
- 30 TEMMUZ 1963 TMMOB MİMARLAR ODASI 2065 SİCİL NOLU ÜYE
- 1963 / 1964 İSTANBUL BELEDİYESİ PLANLAMA MÜDÜRLÜĞÜNDE MİMAR
- 1964 / 1965 İSTANBUL BELEDİYESİ İMAR MÜDÜRLÜĞÜNDE MİMAR
- 1965 / 1967 İMAR İSKAN BAKANLIĞI PLANLAMA MÜDÜRLÜĞÜNDE MİMAR
- 1967 / 1969 ASKERLİK GÖREVİ
- 1969 / 1971 ANKARA NAZIM PLAN BÜROSU BAŞ UZMAN YARDIMCISI
- 1971 / 1972 KARADENİZ BAKIR İŞLETMELERİ MURGUL BAKIR İŞLETMESİ ŞANTİYESİ ŞANTİYE ŞEFİ
- 1972 / 1975 ANKARA NAZIM PLAN BÜROSU BAŞ UZMAN YARDIMCISI
- 1972 / 1973 TMMOB MİMARLAR ODASI II. BAŞKANI
- 1973 / 1974 TMMOB 18. DÖNEM YÖNETİM KURULU BAŞKANI
- 1974 / 1975 TMMOB 19. DÖNEM YÖNETİM KURULU BAŞKANI
- 1975 / 1976 TMMOB 20. DÖNEM YÖNETİM KURULU BAŞKANI
- 1976 / 1977 TMMOB 21. DÖNEM YÖNETİM KURULU BAŞKANI
- 1977 / 1978 TMMOB 22. DÖNEM YÖNETİM KURULU BAŞKANI
- 1978 / 1979 TMMOB 23. DÖNEM YÖNETİM KURULU BAŞKANI
- 1979 / 1980 TMMOB 24. DÖNEM YÖNETİM KURULU BAŞKANI
- 1980 DİSK 1. BÖLGE ARAŞTIRMA ENSTİTÜSÜ UZMANI
- 1980 / 1981 ANKARA TAŞHAN VE SARIKADI CAMİİ RESTORASYONU ŞANTİYE ŞEFİ
- 1982 TMMOB'NİN 19 EYLÜL DİRENİŞİ İLE İLGİLİ DAVADAN KESİNLEŞEN HÜKÜM, ANKARA MERKEZ KAPALI CEZAEVİ
- 1982 / 1983 TCK 146/1 MADDESİNE GÖRE TUTUKLULUK HALİ, DEMOKRATİK PLATFORMA TMMOB ADINA KATILMAK, METRİS ASKERİ CEZAEVİ
- 1983 / 1985 KARAYOLLARI GENEL MÜDÜRLÜĞÜ 4. BÖLGE MÜDÜRLÜĞÜ İDARİ BİNA İNŞAATI ŞANTİYE ŞEFİ
- 1985 / 1986 KARAYOLLARI GENEL MÜDÜRLÜĞÜ 2. BÖLGE MÜDÜRLÜĞÜ İDARİ BİNA İNŞAATI ŞANTİYE ŞEFİ
- 1987 / 1988 KENT KOOP / BATIKENT ÇEVRE DÜZENLEME İŞLERİ YÜKLENİCİSİ
- 1989 / 1990 SOYUT ŞİRKETLER GRUBU DANIŞMANLIK
- 1990 / 1992 TMMOB'DE DANIŞMANLIK
- 1992 / 1994 OYAK İNŞAAT AŞ.'DE ŞANTİYE MİMARİ
- 11 TEMMUZ 1994 ONU YİTİRDİK

Çevre Günü Etkinlikleri

5 Haziran Dünya Çevre Günü dolayısıyla, TMMOB Mimarlar Odası Ankara Şubesi, TMMOB Çevre Mühendisleri Odası Ankara Şubesi, TMMOB Peyzaj Mimarları Odası, TMMOB Şehir Plancıları Odası Ankara Şubesi, TMMOB Jeoloji Mühendisleri Odası ve Karikatürcüler Derneği ile birlikte 3 Haziran -11 Haziran tarihleri arasında çeşitli etkinlikler düzenlenmiştir. 3 Haziran 2006 Cumartesi günü Basın Açıklaması ile başlayan etkinlikler Mamak Çöplüğü, Zir Vadisi , Atatürk Orman Çiftliği ve Çernobilin 20. yılında Türkiye ve Nükleer Santraller konulu panel, konser ve şenliklerden oluşan bir programla devam etmiştir.

ODTÜ Mimarlık Fakültesi Sergi ve Tartışma İstanbul Metropolitan Planlama ve Kentsel Tasarım Merkezi (İMP) Tarafından Düzenlenen Yarışmalar

ODTÜ Mimarlık Fakültesi tarafından Küçükçekmece-Avcılar Kumsal Alanı Kentsel Tasarım Projesi Yarışmasının ve Kartal alt merkez ve Kartal-Pendik Kıyı Kesimi Kentsel Dönüşüm Projesi Yarışması Projeleri Sergisi düzenlenmiştir. 9 Haziran 2006 Cuma günü, Saat 11:00'den 22 Haziran Perşembe, Saat 17:00'ye kadar Mimarlık Fakültesi Stüdyolarında süren serginin tartışma bölümü ise 9 Haziran 2006 Cuma günü Mimarlık Fakültesi Amfisi'nde Prof. Hüseyin Kaptan (İMP Başkanı) ve Doç. Dr. Süha Özkan (Değerlendirme Jürisi Başkanı)'ın katılımlarıyla gerçekleştirilmiştir.

Kız Lisesi Mezunları Derneği Odamızı Ziyaret Etti

13 Haziran 2006 tarihinde Kız Lisesi Mezunları Derneği erken Cumhuriyet Döneminin önemli yapılarından olan Kız Lisesi binasında meydana gelen tahribatları önlemek, tiyatro salonunun onarılması ve kullanıma açılması yönünde destek almak üzere Şubemizi ziyaret ettiler. 2005 yılında gerçekleştirilmiş olan Kız Lisesine dair Şube çalışmalarını 2006-2007 öğretim yılı boyunca da devam ettirilmesi yönünde görüş birliğine varılmıştır.

Düsseldorf Mimarlık Bölümü Ankara'da

Almanya / Fachhochschule Dusseldorf Mimarlık Bölümü'nden 2 profesör ve 12 öğrenci, yapmış oldukları dönem projelerini sunmak üzere Düzce'yi ve Ankara'yı ziyaret etmişlerdir. 07.06.2006 Çarşamba günü Düzce'de öğrencilerin yapmış oldukları projeler sergilenerek çeşitli etkinlikler yapılmıştır. 09. 06. 2006 Cuma günü ise Ankara'da Gazi Üniversitesi'nde projeler sunulmuş ve mimarlık öğrencileri birbirleri ile tanışma fırsatı bulmuşlardır.

Ulus Girişimi Toplantısı

Ankara Büyükşehir Belediye Başkanlığı tarafından Hassa Mimarlık'a verilen Ulus Tarihi Kent Merkezi Projesi ile ilgili stratejiler geliştirmek, gelecekteki çalışmaların programını oluşturmak amacıyla, 15 Haziran 2006 Perşembe günü saat 19.00'da TMMOB Mimarlar Odası Ankara Şubesi 3. Katta "Ulus Girişimi Toplantısı" yapılmıştır.

Toplantıda, hukuki bir çalışmanın yapılmasına, Kültür ve Turizm Bakanlığı Hukuk Müşavirlerinin görüşlerinin alınmasına, Ankara Tarihi Kent Merkezi Yenileme Alanı Proje işi olarak adlandırılan ihaleye dava açılmasına, İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Müdürlüğü'ne suç duyurusunda bulunulmasına, etkili medya organlarıyla Sivil Toplum Örgütleri, Üniversiteler, Meslek Örgütleri, Ulus Esnafı ve tüm kamuoyunun bilgilendirilmesi ve birlikte konu ile ilgili daha etkin çalışmalar yapılması için acil bir kriz masası oluşturulmasına karar verilmiştir.

Ankara Kriz Masası Oluşturuluyor

Odamız, Ankara kent tarihine ve kültürel değerlerine karşı gerçekleştirilmekte olan yıkım ve projeleri takip etmek ve kamuoyuna duyurmak amacıyla profesyonel kadroların bulunduğu Ankara Kriz Masasını oluşturuyor. Kentlilerin de kentteki gelişmelere dair bilgileri ve sorunlarını aktarabileceği Ankara Kriz Masası aynı zamanda problemleri alanlara dair kamuoyu oluşturmak hedefini de taşıyor. Daha detaylı bilgi pek yakında www.mimarlarodasiankara.org ve gazetelerden kamuoyuna duyurulacaktır.

Olgunlar Sokağı Esnafı Odamızı ziyaret etti

Olgunlar Sokağının trafiğe açılması nedeniyle sokaktaki işyerlerinin kaldırılmasını öngören büyükşehir belediyesi kararına tepki göstermek amacıyla bölge esnafı odamızı ziyaret etti. Temizlik ve güvenlik nedeniyle işyerlerinin kaldırılması gerekliliğinin öne sürüldüğü ancak; bölge esnafı temizlik ve güvenlik konularında kendi çabalarını ortaya koyduklarını ve Büyükşehir Belediyesinin son yıllarda bölgedeki temizlik görevlilerini çektiğini belirtti. Temizlik ve güvenlik ile ilgili sorunların belediye tarafından çözülmesi gerektiği halde belediyenin kendi görevlerini yerine getirmemesi ile ilgili bir nedeni öne sürerek işyerlerini kapatmasının ortaya çıkardığı çelişkiye dikkat çekildi.

Olgunlar Sokağı'nın Trafiğe Açılması Mahkeme kararı ile durduruldu

Şubemiz tarafından Olgunlar Sokağının araç trafiğine açılması kararı, kent merkezi ile ilgili yaya ve araç trafiği düşünülmeden acele ve kent bütününden bağımsız parçacı bir yaklaşımla alınan bir karar olarak değerlendirilmiştir. Bu tür kararların yaya kullanımı yoğun alan sayılarının kent merkezlerinde artırılması gerekirken, elimizde olanların da kaybedilmesine neden olduğunu düşünüyoruz. Kentliler ve mimarlar olarak kent merkezinin parçacı yaklaşımlarla her geçen gün çözümsüzlüğe mahkum edilmesini onaylamadığımızı ifade etmiştik.

Olgunlar Sokakta büfe ve dükkanları kaldırma ve sokağın tek yön olarak trafiğe açılması kararı alan Büyükşehir Belediyesine karşı işyeri bulunan 13 esnaf kararın iptali için mahkemeye başvurmuştu. Geçtiğimiz süreçte Ankara 5. İdare Mahkemesi konuyla ilgili yürütmeyi durdurma kararı aldı.

E-Oda Projesi Eğitim Programı

TMMOB Mimarlar Odası Ankara Şubesi olarak başlatmış olduğumuz Sayısal Sistem Dönüşümü Projesi için kullanıcı eğitim programı oluşturulmuştur. Eğitim programına kayıtlar kısa süre içerisinde başlayacaktır. Eğitim yüz yüze öğretim yöntemi ile uygulamalı olarak 2 eğiticinin 8 kullanıcıya pratik bilgilerin uygulamalı olarak vermesi ile gerçekleştirilecektir. Üç bölümden oluşan eğitim,

Temel Proje tanıtımı; [MİM/ağ] ve [e-Büro] uygulamalarını içermektedir. Toplam üç saat sürecek olan eğitim sonrasında katılımcılara sertifikaları verilecektir.

Yabancıların Çalışma İzinleri Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Tasarısı

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'nın değişiklik teklifi ile gündeme getirdiği, sonra Başbakanlık müdahalesi ile son şeklinin verildiği "Yabancıların Çalışma İzinleri Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Tasarısı", TBMM Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonu'nun 22.06.2006 tarihli toplantısında, TMMOB'nin hiçbir önerisi kabul edilmeyerek Meclis Genel Kurulu'na sevk edildi. Yabancıların Çalışma İzinleri Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Tasarısı ile ilgili olarak TMMOB'den basın açıklaması ile tepki geldi.

Dönüşüm Alanları Hakkında Kanun Tasarısı

Bakanlar Kurulu tarafından TBMM'ne sevk edilen ve TBMM'nin ilgili Komisyonunda görüşülmeye başlanacak olan "Dönüşüm Alanları Hakkında Kanun Tasarısı" ivedilikle Şubemiz gündemine alınmıştır. Şube görüşü oluşturmak üzere Yasal Düzenlemeleri Değerlendirme Komisyonu çalışmaktadır.

Yeni Sahne'de Söküm İşlemlerine Başlandı...

21 Haziran 2006 Çarşamba günü Yeni Sahne Tiyatrosunun içindeki kaplamalar sökülmeğe başlandı...

Ankara Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu'nun 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanununun 7. Maddesi kapsamında ilgili kurum ve kuruluşlarının görüşleri alınana kadar hiçbir fiziki müdahalede bulunulmaması kararına rağmen Türkiye Ormancılar Derneği Mimarlar Odası İstanbul Büyükşehir Şubesi Üyesi bir mimarın verdiği bilirkişi raporuna göre söküm işlemlerine başlamıştır.

Kültür ve Turizm Bakanlığı Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğüne gönderilen dilekçemiz cevaplandırılmış ve Ankara Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu'nun kararına uyulması, aykırı uygulama varsa durdurulması kararı alınmıştır.

4 Temmuz 2006 tarihinde gerçekleştirilen Koruma Kurulu toplantısında oldukça yoğun tartışmalar sonucunda Yeni Sahne Binasının tescillenmemesi yönünde bir karar çıkmıştır.

Keçiören Belediyesi Davasında Danıştay Onayı

Danıştay Birinci Daire'nin 2006/466 Esas, 2006/602 nolu kararında, 2004 yılı ve öncesi mimari proje müelliflerinden sicil durum belgesi istemeden yasal düzenlemelere aykırı olarak, yapı ruhsatı ve yapı kullanma izin belgeleri düzenlemek suretiyle denetim görevini yapmamak eyleminden hakkında soruşturma izni istenen Keçiören Belediyesi Başkanı Turgut Altınok ve Başkan Yardımcısı İbrahim Terzioğlu için şikayetin işleme konulmamasına ilişkin İçişleri Bakanlığının INS:05.06.248.3900 sayılı kararını "şikayet konusu eylemin somut olduğu, kişi ve olay belirtildiği, iddiaların ciddi bulgu ve belgelere dayandığının anlaşılmasından, 4483 sayılı Kanun hükümleri uyarınca, yetkili merci tarafından dosya hazırlanarak ilgili Daireye gönderilmesi ve İçişleri Bakanlığının söz konusu kararının kaldırılmasına karar verilmiştir.

Hülya Öztürk

9783 sicil numaralı üyemiz Hülya Öztürk tedavi gördüğü Gazi Üniversitesi Hastanesi yoğun bakım servisinde hayatını kaybetti.

Ailesine ve mimarlık dünyasına başsağlığı diliyoruz.

Atatürk Orman Çiftliği Yasası TBMM'den Geçti...

9 Mayıs 2006 tarihinde TBMM Plan ve Bütçe Komisyonunda Atatürk Orman Çiftliği Müdürlüğü Kuruluş Kanununda değişiklik yapılmasına ilişkin Kanun Teklifi görüşülmüştür. Söz konusu kanun tasarısı ile birlikte "Atatürk Orman Çiftliği arazisinin kanunla tahdit edilmiş bir kısmının yerel yönetimlere tashihi, kamu yararına daha uygun olacaktır." ifadesi yer almakta, 10 yılı aşmamak şartıyla AOÇ arazisinin Büyükşehir Belediyesine tahsis edileceği ve kapalı tesis alanının %5'i geçmeyeceği ifade edilmekte idi. AOÇ alanının 52 milyon m²'lik bir alan olduğu düşünülürse, imara açmak üzere AOÇ alanının 2 milyon 600 bin m²'si Büyükşehir Belediyesinin ellerine bırakılmaktadır. Kanun teklifinde "kamu yaran" gözetilerek proje yapılacak bölgeler ücretsiz, diğer alanlar bedeli mukabilinde günün rayicine göre Ankara Büyükşehir Belediyesine devredilebilir ve/veya intifa hakkı teslim edilebilir" denilmektedir.

Bu kapsamda, 9 Mayıs 2006 tarihinde TBMM Plan ve Bütçe Komisyonunda görüşülmesinin ardından Atatürk Orman Çiftliği Müdürlüğü Kuruluş Kanununda değişiklik yapılmasına ilişkin Kanun Teklifi, 17 Mayıs 2006 tarihinde Şubemiz temsilcisinin de bulunduğu alt komisyonda görüşülmüştü.

Odalardan ortak hareketi ile TBMM'de yapılan görüşmeler ve oluşturulan baskılar neticesinde, kanun oldukça değişmiştir. 21 Haziran 2006 tarihinde de Atatürk Orman Çiftliği ile ilgili yasanın son hali Türkiye Büyük Millet Meclisinde onaylanmıştır. Bu yasa ile birlikte de Atatürk Orman Çiftliği Ankara Büyükşehir Belediyesine tahsis edilmiştir.

TBMM'de kabul edilen yasaya göre, AOÇ sınırları içindeki arazilerle ilgili olarak Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı'nın uygun görüşüyle Ankara Büyükşehir Belediyesi, üst ölçekli plan ve koruma amaçlı imar planı ve bunlara uygun her türlü imar planlarını yapma yetkisine sahip olmuştur.

5 Temmuz 2006 tarihinde ise AOÇ yasası ile ilgili olarak Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreteri Sayın Kemal Nehrozoğlu ile Şube başkanımız Nimet Özgönül'ün de katıldığı ANKARAM Platformu temsilcileri bir görüşme gerçekleştirmiştir. Görüşmede Sayın Cumhurbaşkanı Sezer'in onayını bekleyen AOÇ Müdürlüğü Kuruluş Kanununda değişiklik yapılmasını öngören yasa hakkında Platformumuzun çekinceleri ve endişeleri dile getirilmiştir. Sayın Nehrozoğlu, yasayı cümle cümle tartışarak ve inceleyerek yasanın hukuksal ve anayasal açıdan sorunlu yanlarının olup olmadığını tespit etmeye çalışmış, yasanın Cumhurbaşkanının da hukuk danışmanlarınınca incelenmesinin ardından karar verileceğini ifade etmiştir.

'Kültürel Mirasın Doğal Afetlerden Korunması' UIA Yaz Okulu 2006 – Batum, Gürcistan

Afetlerde mimarların rolü ve çalışma alanları üzerinde sürdürdüğümüz uluslararası çalışmalar dizisinin bu yıl yapılacak etkinliği, 'UIA Yaz Okulu 2006', farklı bir boyutu irdelemek amacıyla Gürcistan'ın Batum kentinde, 31 Temmuz – 10 Ağustos 2006 tarihleri arasında, "Kültürel Mirasın Doğal Afetlerden Korunması" konusunda düzenlendi. 'Kentsel Yerleşmeler ve Doğal veya Diğer Afetler' UIA Çalışma Programı koordinasyonu ile sürdürülen hazırlıklar, Gürcistan Mimarlar Birliği'nin sorumluluğunda Uluslararası Mimarlar Birliği çerçevesinde gerçekleştirildi. 2006 Yaz Okulu, 2004 yılında UIA Çalışma Programı yürütücüsü olarak İzmir'de yaptığımız 'Mimarlar ve Afetler' UIA Yaz Okulu programının devamı olarak planlandı.

Yaz Okulu programı kültürel mirasın korunması bağlamında kentsel afetleri irdeleyerek afet bilincinin artırılmasını, afetlerle ilgili çözüm üretme kapasitesinin geliştirilmesini, güvenli yapı ve yapı çevre ölçeklerinde tasarım ve değerlendirme becerisinin kazandırılmasını amaçlıyor.

Eğitim programı, kentleri etkileyen afetlerin çeşitli boyutlarını ve mimarlık yaklaşımlarını aktaran konferanslara paralel tekil yapı ve kentsel tasarım ölçeklerinde yürütülecek 2 stüdyo çalışması şeklinde kurgulandı. Konferansların çeşitli ülkelerden gelecek afet konusunda birikimi olan öğretim üyeleri ve konunun uzmanları tarafından verilmesi tasarlandı. Afetler konusunda bilgi ve birikimi olmayan öğrenciler için ise, stüdyo programında gruplar halinde çalışarak, derslerde edindikleri bilgiyi araştırma, analiz, kavram ve proje geliştirme aşamalarında uygulamaları için olanak sağlandı.

UIA üyelerinin mimar örgütleri tarafından belirlenen mimarlık son sınıf ve yüksek lisans öğrencilerinin katılabileceği bu çalışmaya 18 kişinin katılımı bekleniyor. TMMOB Mimarlar Odası Ankara Şube de, bu etkinliğe Ankara'dan 3 öğrenci ile katılarak çalışmalarını destekliyor. Yaz Okulu deneyiminin, katılımcılar tarafından ülkelere, eğitim kurumlarına ve afet bölgelerinde yapılacak yeni etkinliklere taşınarak, sürdürülebilir yaşam çevreleri oluşturulmasında önemli katkı sağlaması öngörülüyor. Yaz Okulu eğitim programının sonuçlarının en kısa zamanda yayınlanması, 2006 Gürcistan Mimarlar Birliği Uluslararası Konferansı'nda sunulması ve ilgili Üniversitelere iletilmesi hedefleniyor.

BÜLTEN'in 40. sayısının arka kapağında yer alan AOÇ alanıyla ilgili uydu fotoğrafında, yeşil renkle gösterilen alan "SATILAN AOÇ PARSELLERİ" değil "KALAN AOÇ PARSELLERİ" olacaktır. Düzeltir özür dileriz.

Yaşasın Kentler 2 - "Demokratik Bir Kente Doğru ..."

Kent üzerine farklı çalışma ve tartışma alanları ortaya çıkartmak için UIA tarafından düzenlenen Yaşasın Kentler 2 Yarışması'nın uluslararası etabının sonuçları açıklandı. Gaetan Siew (UIA Başkanı), Jaime Lerner (Önceki Dönem Başkanı), Jordi Farrando (Genel Sekreter), Donald G. Hackl(Sayman), Louise Cox (1. Başkan Yardımcısı, 4. Bölge), Martin Drahovski (2. Başkan Yardımcısı, 2. Bölge), Giancarlo Ius (Başkan Yardımcısı, 1. Bölge), Mauricio Rivero Borrell (Başkan Yardımcısı, 3. Bölge), Seif Abou Alnaga (Başkan Yardımcısı, 5. Bölge), Wolf Tochtermann (Uluslararası Yarışmalar Programı Yöneticisi), Tarek Naga(Mısır)'dan oluşan uluslararası jüri değerlendirmesi sonucunda ödüle değer görülen projeler aşağıdaki gibidir:

Profesyonel Kategori

Büyük Ödül, ex-aequo:

Caterina Anastasia, Venedik, İtalya
Sung Goo Yang, Seongnam-Si, Kore

Bölge Ödülleri

I.Bölge Guillaume Favreau, Paris, Fransa

II. Bölge Vasileios Ntovros, Chaldika, Yunanistan

III. Bölge José Manuel Sanchez Recio, Santiago, Şili

IV.Bölge Young Min Koo, Incheon, Kore

V.Bölge Hesham Mohammad Youssry Al Farshooty, Kahire, Mısır

Öğrenci Kategorisi

Büyük Ödül

Valentina Araya, Santiago, Şili

Bölge Ödülleri

I.Bölge Robert Ostmann, Berlin, Almanya

II.Bölge Eleni Lagkari, Atina, Yunanistan

III.Bölge Alejandro Gandarillas, Santiago, Şili

IV.Bölge Wei Bao, Pekin, Çin

Bütün Ödül alan projeler Venedik Mimarlık Bienali kapsamında Palazzo Zorzi'de 9 Eylül – 10 Ekim tarihleri arasında sergilenecektir. Ulusal jüri değerlendirmesini geçen projeler ve uluslararası değerlendirmede ödül alan projelerin tamamı ise çok yakında yayımlanacaktır.

Bilgi İçin

<http://www.uia-architectes.org>
<http://www.celebrities2.org>

- "Komşuluk ... Konut ve Yaşam" Uluslararası Konut Bölgesi Kentsel Tasarım Yarışması, Suudi Arabistan
Teslim Tarihi : 26.07.2006
- Ytong Çatı Yarışması
Teslim Tarihi : 31.07.2006
- 2007 Yılı Ajanda Fotoğraf Yarışması : Sokaklar
Teslim Tarihi : 01.08.2006
- Uluslararası Southbank Mimarlık Yarışması
Teslim Tarihi : 07.08.2006
- Trabzon Eski Tekel Binası Yeniden Canlandırma Mimari Proje Yarışması
Teslim Tarihi : 08.08.2006
- ARCHIPRIX- Türkiye 2006 Yarışması İçin Başvurular Başladı
Teslim Tarihi : 14.08.2006
- 11. Uluslararası Bisiklet Tasarım Yarışması, Tayvan
Teslim Tarihi : 15.08.2006
- TBMM Kütüphane-Araştırma Merkezi Arşiv Binası ve Genel Sekreterlik Hizmet Binası Yapı Kompleksi ve Ziyaretçi Kabul Binası Mimari Proje Yarışması
Teslim Tarihi : 21.08.2006
- Çok Fonksiyonlu Yönetim Kenti Kore'nin 'İLK ŞEHİRİ' Uluslararası Master Plan Yarışması
Teslim Tarihi : 23.08.2006
- Shinkençiku Konut Tasarım Yarışması 2006: "Plan-sız Konut"
Teslim Tarihi : 11.09.2006
- AR (Architectural Review) Uluslararası Genç Mimarlar Ödülü 2006
Teslim Tarihi : 12.09.2006
- Shahneshin Foundation, 2006 Uluslararası 'Shrinkage' Ödülleri
Teslim Tarihi : 15.09.2006
- TC. MSB Savunma Sanayii Müsteşarlığı Yeni Hizmet Binası Ulusal Mimari Proje Yarışması
Teslim Tarihi : 26.09.2006
- Prag Ulusal Kütüphanesi Uluslararası Tasarım Yarışması
Projelerin Postalanma Tarihi : 29.09.2006
- Mimari ve Kentsel Tasarım Yarışması, Gürcistan
Teslim Tarihi : 09.10.2006
- Silverline – 2006 Mutfak Tasarım Yarışması
Teslim Tarihi : 13.10.2006
- 10. Aga Khan Mimarlık Ödülleri
Teslim Tarihi : 15.10.2006
- Can Alüminyum Öğrenci Proje Yarışması
Teslim Tarihi : 01.11.2006
- "Küçük Ölçekli Sürdürülebilir Bir Spor Merkezi" Uluslararası Öğrenci Tasarım Yarışması
Teslim Tarihi : 10.11.2006
- Kentle Buluşma Noktasını Öğrenciler Tasarlayacak: Çuhadaroğlu Holding ALU 2006 Proje Yarışması
Teslim Tarihi : 22.11.2006
- Chichester Müzesi ve Çevresi İçin Çok Amaçlı Alan Tasarımı Proje Yarışması RIBA
Son Başvuru Tarihi : 15.08.2006

temsilciliklerden

ZONGULDAK TEMSİLCİLİĞİ, 10.07.2006 Tarihli Basın Açıklaması

Medyamızın değerli temsilcileri,

Zonguldak'taki otopark eksikliğini, sizler de görüyor ve yaşıyorsunuz.

Ne acıdır ki, sorunu çözmekle görevli Belediye yöneticileri, bu konuda adım atmıyor, hatta konut ve işyeri sahiplerinden **"otopark yapma adına"** aldıkları otopark paralarını keyfi olarak harcıyorlar.

Otopark Yönetmeliğinin 11. maddesinin açık hükmünce; Belediye, **oto park yapmak için aldığı paraları, otopark tesisi dışında başka bir amaçla kesinlikle kullanamaz.**

Yasa böyle diyor ama, resmi kayıtlarda görünen şu ki; Belediye bugüne kadar, 13 yılda 2139, sadece bugünkü yönetim zamanında ise, 241 otoparklık parayı almış, ancak, parasını verenlere, ücretsiz yararlanacakları bir tane bile otopark yapmamış. Paralar başka işlere harcanmış.

Araştırdığınızda siz de göreceksiniz ki; Zonguldak'taki trafik sorununun asıl nedeni otopark eksikliğidir. **Belediyenin yasa tanımaz keyfi tutumu böyle sürdüğü müddetçe, Zonguldak'taki otopark eksikliği sorununun çözülmesi mümkün değildir.**

Otopark yönetmeliğinin, 4/f maddesi; **"Otopark bedeli ödeyenlerin otopark ihtiyacının Belediyece karşılanması zorunludur"** diyerek, Belediyeyi aldığı para karşılığında otopark yapmaya yükümlü kılmış, 9. maddesi ise; Belediyenin otopark parası ödeyenlerin yararlanacağı bölge ve genel otoparkları tesis etme gereğini, **"otopark parası verenlerin, belediyenin genel veya bölge otoparklarından bedelsiz yararlanması"** hükmünü getirmiştir. Belediye yönetimi, buna da uymamaktadır.

Yanlışlıkların, seyircisi, destekçisi değiliz.

Otopark parası ödediği halde, ücretsiz yararlanacağı açık veya kapalı, genel veya bölgesel otoparkı kendilerine gösterilmeyen konut veya iş yeri sahiplerine, **açık bir çağrımız var: "Belediyeden, ücretsiz yararlanacağınız otoparkınızın gösterilmesini isteyin, yasaların sizlere tanıdığı hakları hatırlatın, yine de yan çizerlerse yargıya başvurun, yasal hakkınızı arayın."** "Haklarını arayamayacak durumda olanlar bize ulaşsın,onlara her türlü yardıma hazırız."

Aynı çağrıyı, çeşitli şekillerde imar haksızlığına uğramışlara, şikayetçi olanlara da yapıyoruz; **"Yasal haklarınızı mutlaka arayın, şikayetlerinizi bize ulaştırın, size yardımcı olalım."**

Mimarlar Odası Zonguldak Temsilciliği olarak; **HER TÜRLÜ HAKSIZLIĞA, YASA TANIMAZLIĞA KARŞIYIZ.**

Belediyenin eline, Zonguldak'taki otopark eksikliğini çözüme olumlu katkılar sağlayacak çok güzel bir fırsat geçmişti. Otopark Yönetmeliğinde yapılan değişiklik, Belediye Meclisinin, 6 ay içinde, değişen şartlara göre yenide, bir kez daha düzenlemeler yapmasına olanak tanımıştı.

Ama ne yazık ki; Belediyeyi yönetenlerin; konunun eğitimini görmüş uzman kişi ve kurumlarla, Mimarlar Odasıyla, Şehir Plancıları Odasıyla, toplum örgütleriyle toplantılar yapmadan, onlara hiç danışmadan, görüş ve önerilerini almadan, kendi kişisel görüş ve hesaplarıyla aldıkları kararlar yüzünden, maalesef Zonguldak bu tarihi fırsatı da kaçırarak.

Belediye Meclisinin aldığı kararla; bundan böyle, yapılacak binalarda aranacak otopark sayısı, önceki yasal sayıdan daha da az olacak. Matematiği azıcık bilen bir ilkokul çocuğu bile bunu hesaplar.

Meclis kararının, Zonguldak'taki otopark eksikliği yönüyle daha da yaşanmaz, çekilmez bir duruma sürükleyeceği açıkça görülüyor.

Halkın yararına olmadığı görünen kararın; inşaat yapanlara, yapıp satanlara, ortaklarına, arsa rantiyesine önemli ölçüde maddi kazançlar sağlayacağı, onların çıkarına olacağı da, matematiksel bir gerçek.

Zonguldak'ta yaşayanlar için hayati önem taşıyan bu konu; akademik eğitimi olmayanların, uzmanlara danışmayanların kişisel yorumlarına bırakılmayacak kadar ciddi ve tehlikeli bir konudur.

Hiç kimsenin ya da organın, toplumu yaşanmazlığa sürükleyecek kararlar almaya hakkı ve yetkisi olamaz.

Mimarlar Odası olarak; bu yanlışlıklardan bir an önce dönülmesini, Belediye Meclisinin, Zonguldak'taki otopark eksikliklerini göz önüne alarak, yeni ve doğru kararlar almasını istiyor ve bekliyoruz.

Bu yanlıştan dönülmediği takdirde; **"bundan böyle, araç parkı yüzünden doğacak tartışmaların, kavgaların, cinayetlerin sorumluluğu ve vebali, yönetimi otopark yapmaya zorlamayan, otopark eksikliğini daha da artıracak kararlarda direnen Belediye Meclis Üyelerinin olacaktır"** diyoruz.

Zonguldak'ta yaşayanlara, bir kez daha sesleniyoruz;

**BAŞKA ZONGULDAK YOK!
"KENTİN, SESSİZ SAKİNİ DEĞİL, YANLIŞLIKLARA KARŞI ÇIKAN SAHİBİ OLALIM."**

Sağlıklı ve mutlu yaşayabileceğimiz Zonguldak'a kavuşabilmek için, hep birlikte, el ele göreve diyor, saygılarımızı sunuyoruz.

**MİMARLAR ODASI ANKARA ŞUBESİ
ZONGULDAK TEMSİLCİLİĞİ**

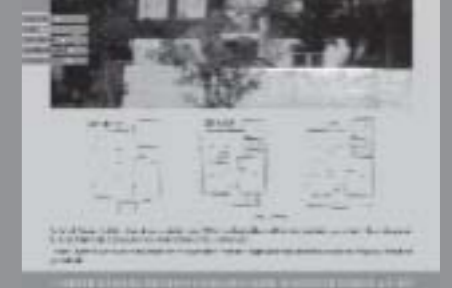
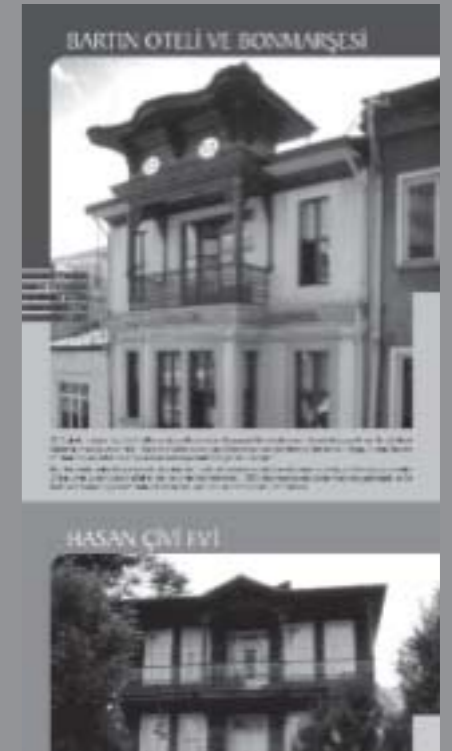
Turhan DEMİRTAŞ
Başkan

temsilciliklerden

BARTIN TEMSİLCİLİĞİ

Bartın'da Bina Kimlikleri Çalışması

Bartın Valiliği ve Bartın Belediyesi işbirliği ile 9 Haziran 2006 tarihinde düzenlenecek olan geleneksel Bartın Çilek Festivalinde Mimarlar Odası Bartın İl Temsilciliği, Bina Kimlikleri sergisi ile yer alınacaktır. Bartın ilinde tescilli yapılardan seçilen örnekleri Ankara Şubesinin Bina Kimlikleri Sergisi kapsamında düzenlenmesi için araştırma ve çalışmaları devam etmektedir.

DÜNYA BANKASI, GEF VE KÜRESEL ÇEVRE SORUNLARI*

Bülent Duru, A.Ü. Siyasal Bilgiler Fakültesi Öğretim Elemanı

Giriş

Bu yazının konusunu, küresel nitelikteki çevre sorunlarıyla savaşımında gelişmekte olan ülkelere akçalı destek sağlamak üzere Birleşmiş Milletler ve Dünya Bankası tarafından 1991 yılında kurulan "Küresel Çevre Fonu" oluşturmaktadır. GEF (Global Environment Facility) kısa adıyla bilinen ve dilimize çoğunlukla "Küresel Çevre Fonu" ya da "Küresel Çevre İmkânı/Olanağı" biçiminde çevrilen fonun Türkiye kamuoyunda yeterince tanındığı söylenemez. Oysa, gelişmekte olan bir ülke konumundaki Türkiye'nin, hem Avrupa Birliği'ne giriş sürecinin gerektirdiği çevresel yükümlülükler altında bulunması, hem de küresel çevre sorunları ile ilgili türlü uluslararası sözleşmelerle bağlı olması GEF'in önümüzdeki dönemde ülke gündemine daha yoğun bir biçimde girmesine neden olacaktır. Sanayileşmiş dünyanın, Dünya Bankası'nın ve Birleşmiş Milletler'in

belirlediği çizgiler içinde kalan çevreci yazının genelde GEF'e olumlu yaklaştığını, küresel çevre sorunlarının finansmanında bu düzeneğin önemli bir rol oynayacağı düşüncesini taşıdığını söylemek yanlış olmayacaktır. Bir anlamda fon, sanayileşmiş dünyada ve akademik yazının bir bölümünde, gelişmiş ülkelerin çevreye ve az gelişmiş ülkelere olan borcunun ödenmesi biçiminde algılanmaktadır. Oysa, egemen düşüncenin tersine, GEF'in küresel çevre sorunlarının çözümüne katkı sağlayacağına düşünmek oldukça iyimser bir yaklaşım olacaktır. Örgüt, bugünkü yapısıyla küresel sorunlarla savaşımına destek olmaktan uzak kalmakta, bunun ardında da başta ABD olmak üzere sanayileşmiş ülkelerin çevre adına ek bir yükümlülük altına girmek istememesi bulunmaktadır. Bundan dolayı, küresel çevre sorunlarını finanse etmek üzere uluslararası alanda yürütülen çalışmalara ve bu çabaların odak noktasında yer alan GEF'e daha yakından bakmak gerekmektedir.

GEF'in Doğuşu

Küresel çevre sorunlarına çözüm bulma çabalarının sonuca varamamasının en önemli nedenlerinden biri, sorunları ele almak için gereken akçalı kaynağın bulunmasında güçlük çekilmesidir. Birleşmiş Milletler'e bağlı 189 devletin farklı gelişmişlik düzeylerinde ve farklı siyasal kutuplarda

bulunması, küresel nitelikli çevre sorunlarının çözümü için gereken politikaların ve akçalı kaynağın oluşturulmasının önünde bir engel olarak durmaktadır. Ancak, küresel çevre sorunlarını ortaya çıkaran üretim ve tüketim düzeneklerinin önemli bölümünün denetimini elinde bulunduran sanayileşmiş dünyanın yatırımlarında çevreyi hesaba katmaması, ekonomilerinde küçülme sonucunu doğuracağı kaygısıyla emisyon indirimi gibi çevresel önlemleri almaması ve küresel çaptaki çevre sorunları için gereken parayı gözden çıkarmaması göz önünde bulundurulduğunda, sanayileşmiş ülkelerin bu durumdan birinci derecede sorumlu tutulması gerektiği açıktır. 1972'de Stockholm'de gerçekleştirilen İnsan ve Çevre Konferansı'nın ardından kurulan ve çevre sorunlarının uluslararası düzeyde ele alındığı en önemli örgüt olan UNEP'in¹ küresel çevre sorunlarının finansmanı konusunda da öncülüğünü elinde tutması beklenebilirdi. Oysa bu konuda durum beklenildiği gibi gelişmemiş, küresel sorunların çözümü konusundaki girişimler daha çok Dünya Bankası'na bırakılmıştır. Bir başka anlatımla küresel çevre sorunları için geliştirilen bir düzenek olan GEF, bir çevre örgütünün (UNEP) değil, kalkınma (UNDP)² ve ekonomi (Dünya Bankası) odaklı örgütlerin denetimine geçmiştir. Böylece, uluslararası çevre politikaları ekolojik değil, daha çok ekonomik bakış açısının gerekleri doğrultusunda yönlendirilmeye başlamış, küresel çevre sorunlarının çözümünden sorumlu olan örgüt (GEF), daha çok gelişmiş Kuzeyli ülkelerin görüşleri doğrultusunda biçimlendirilmiştir. GEF düzeneğinde Dünya Bankası'nın diğer örgütlerden daha etkin olması aynı zamanda fon'un yönetiminde gelişmiş ülkelerin daha çok sözünün geçmesi anlamına gelmektedir.

GEF Nedir?

1989 yılında gerçekleştirilen bir IMF-Dünya Bankası toplantısında Fransa'nın, Almanya'nın da desteğiyle, küresel çevre sorunlarının finansmanı konusunda bir kurumsal düzenlemeye gidilmesini önermesi GEF için atılan ilk somut adım olarak değerlendirilebilir. Dünya Bankası'nın, içeriği önceleri oldukça belirsiz olan öneriyi gündemine alması ve UNDP ile UNEP'in yaptığı çok sayıda toplantının sonucunda üç yıllık bir pilot proje olarak GEF ortaya çıktı.³ GEF, iklim değişikliği, biyolojik çeşitliliğin kaybı, uluslararası suların kirlenmesi ve ozon tabakasının incilmesi gibi bütün yerküreyi ilgilendiren sorunların gelişmekte olan ülkeler için yaratacağı akçalı yükü azaltmak üzere, 1991'de, üç yıllığına geçici olarak kurulmuştur. Toprak kirliliği, çölleşme ve ormansızlaşma da bu dört alanla ilgili olduğu ölçüde fonun ilgi alanına girmektedir. Fon, ayrıca, 1994'ten bu yana Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi ve Biyolojik Çeşitlilik Sözleşmesi'nin akçalı düzeneği olarak çalışmaktadır. Bir anlamda GEF, gelişmekte olan ve pazar ekonomisine geçiş aşamasındaki ülkelerin, küresel çevre sorunları içinde değerlendirilebilecek sorun

alanları için hazırlayacakları projeleri akçalı yönden desteklemek üzere geliştirilen uluslararası bir düzenektir. Ağustos 2002'de, bütün dünyadan 173 ülke GEF üyesi olmuş bulunmaktaydı. GEF, 1991'de kurulduğunda 1.3 milyar dolar büyüklüğündeydi; 1994'de yeniden yapılandırıldığında bu rakam 2 milyar dolara, 1999'a gelindiğindeyse 2.5 milyar dolara erişmiştir. GEF kredilerinin, kişi başına yıllık geliri (1989'da) 4000 dolardan daha az olan ülkelerdeki çevre projelerine verilmesi öngörülmüştür.

GEF, su, toprak kirliliği gibi birikimli sorunlardan çok küresel iklim değişikliği, ozon tabakasının incilmesi gibi yapısal sorun alanları ile ilgili projeleri desteklemek üzere kurulsa da, krediler daha çok, küresel ısınmanın önlenmesi amacını taşıyan projelere verilmektedir. Örneğin, 1991-1994 döneminde GEF bütçesinin %40'ı küresel ısınma ile ilgili projelere ayrılmıştı; bunu %17 ile uluslararası sular izlemekte, ozon tabakasının incilmesi ile ilgili projelerse yalnızca %1'lik bir kümeyi oluşturmaktaydı. 1995-1996 dönemi için bu rakamlar, iklim değişikliği için %47 ve ozon tabakası içinse %9 olarak belirlenmiştir. Fondan verilecek krediler, bir projenin bütün maliyetini karşılamaya yönelik değildir, yalnızca belli bir bölüme katkıda bulunması hedeflenmiştir. Göz önünde bulundurulacak bir diğer ölçüt, desteklenecek projelerin, yerelden çok uluslararası sorunlarla ilgili olmasıdır. GEF'ten yapılacak yardımlarda, destek verilecek ülkelerin coğrafi konumu önemli bir ölçüt olarak alınmamıştır.

GEF'i geleneksel kalkınma bankalarından ayıran bir özelliği, desteklenen projelerin yönetimine doğrudan doğruya katılmamasıdır; kaynakların, kredi veren kurum dışında yönlendirilmesinin daha etkili olacağı düşünülmüştür. Bu açıdan, GEF'in hem kuruluş aşamasında hem de sonraki dönemlerde sivil toplum örgütleriyle yakın ilişki içinde olduğunu belirtmek gerekir. Gönüllü örgütler GEF'in kuruluş döneminde etken oldukları gibi, GEF'in destek verdiği projelerin uygulamasına da önemli bir aktör olarak katılmaktadırlar. GEF içindeki kurullarda gönüllü örgüt temsilcilerine yer verilmesi de yine bu tutumun bir sonucu olarak değerlendirilebilir.

GEF'in, aynı döneme denk gelmesine karşın, 1992 Rio Çevre ve Kalkınma Konferansı'ndan önce kurulduğunu, bundan ötürü daha az sayıda ülkenin görüşleri doğrultusunda biçimlendirildiğini, böylece başta ABD olmak üzere sanayileşmiş ülkelerin, bu küresel destekleme fonunun yapısını ve işlevlerini az gelişmiş dünyanın görüşünü almaksızın belirleme olanağına kavuştuğunu vurgulamak gerekir. Yine de, Rio Konferansı'nda, GEF'in iklim değişikliği ve biyolojik çeşitlilik için bir akçalı düzeneğe dönüştürme kararına varılması örgütün kurumsal gelişiminde önemli bir aşama olarak kabul edilmelidir. Buna koşut olarak, konferansta kabul edilen beş temel belgeden biri olan Gündem 21'de de GEF'in küresel çevreye katkıda bulunacak

etkinlikleri akçal açıdan desteklemesinden söz edilmektedir.

Örgüt Yapısı

GEF, üç ana organ tarafından yönetilmektedir: Genel Kurul (Assembly), Konsey (Council) ve Sekreterlik. GEF'in genel politikasını ve işleyişini belirlemek üzere, bütün taraf ülkelerin temsilcilerinin katılımıyla oluşan ve üç yılda bir toplanan Genel Kurul'un 173 üyesi bulunmaktadır. Washington'da her altı ayda bir toplanan Konsey, Genel Kurul'a göre daha güçlü bir organdır. GEF'in ana yönetim organı olan Konsey, 14'ü gelişmiş, 18'i gelişmekte olan, 2'si ise pazar ekonomisine geçiş sürecindeki ülkelere gelmek üzere toplam 32 üyeden oluşur. Gelişmekte olan ülkelerin seçiminde, dünyanın bütün bölgelerinin temsil edilebilmesi için coğrafi dağılımın dengeli olmasına özen gösterilmektedir. Konsey kararlarının alınmasında oydaşma (konsensus) sağlanması gerekmektedir; bu olanaklı olmadığında devreye çift aşamalı çoğunluk sistemi girmektedir. Buna göre, tüm üye ülkelerin %60'ının yanı sıra, katkı veren ülkelerin %60'ının da onayı gerekmektedir. Söz konusu düzenleme gelişmiş ülkeleri Konsey'de daha etkili duruma getirmiş; oy ağırlığının fazla olmasının yanı sıra, örgüt içinde kendi elemanlarını çalıştırmaları gibi dolaylı etmenler de gelişmiş ülkelerin konumunu güçlendirmiştir. GEF'in yeniden düzenlenmesiyle getirilen organlardan biri de, Genel Kurul ve Konsey'in gündelik işlerini yürütmek ve türlü raporlar sunmak üzere oluşturulan Sekreterlik'tir. Sekreterlik yönetsel açıdan Dünya Bankası'nın denetimindedir; ama raporlarını doğrudan doğruya GEF Konseyi'ne sunar.

Küresel çevre sorunlarını ele almak üzere bir düzeneğin oluşturulması için girişimde bulunan üç büyük uluslararası örgüt (Dünya Bankası, UNEP, UNDP) GEF'in destekleme düzeneğine farklı açılardan katılmaktadırlar. Öncelikle GEF'in Dünya Bankası'nın bir kolu olarak başlatıldığını, örgütün gündelik işlerinin yine Dünya Bankası'nca yürütüldüğünü, UNEP ve UNDP'nin ise bilimsel ve teknik destek verdiğini söylemek gerekir. Kısaca belirtmek gerekirse, UNEP'in GEF düzeneğindeki yeri, 14 uluslararası çevre uzmanından oluşan Bilimsel ve Teknik Danışma Paneli'nin yardımıyla bilimsel ve teknik rehberlikte bulunmaktadır. GEF projelerine teknik yardımdan sorumlu olan UNDP, dünyanın dört bir yanındaki büroları ile akçal açıdan desteklenecek projelerin saptanması işine katkıda bulunur. Bu açıdan UNDP'nin UNEP'e göre daha avantajlı olduğu söylenebilir. UNEP'in merkezinin Nairobi'de bulunması da örgütün GEF içindeki etkinliğini sınırlamaktadır. Dünya Bankası ise fonun kullanımını düzenler ve - teknik yardım dışında- yatırım projelerini yürütür.

GEF'in üç büyük uluslararası örgüt tarafından yönetilen bir fon olduğu belirtilmişti. GEF'in işleyiş sürecinde yer alan örgütlerin üstlenecekleri rolde uluslararası güç dengesinin belirleyici olduğu söylenebilir. Başta ABD olmak üzere gelişmiş ülkeler,

GEF'in bağımsız bir örgüt olarak kurulmasından ya da UNEP ve UNDP gibi Birleşmiş Milletler kuruluşları denetimine bırakılmasından yana olmamışlardır. Bunun bir sonucu olarak daha çok Dünya Bankası'nın denetiminde işleyen bir düzenek olarak biçimlenen GEF'te, Birleşmiş Milletler örgütlerinin, yani UNEP ve UNDP'nin, küçük ortak rolünü üstlendikleri söylenebilir. Kuşkusuz bunda ABD ve önde gelen sanayileşmiş ülkelerin Dünya Bankası yönetiminde Birleşmiş Milletler'inkine göre daha rahat hareket edebilmeleri etkili olmuştur. Böylece GEF, tıpkı diğer kredi kuruluşları gibi, daha çok, borç veren ülkelerin güdümünde çalışan bir düzenek haline gelmiştir. Pilot aşamanın ardından gündeme gelen yeniden yapılandırma çalışmaları sırasında Dünya Bankası'nın örgüt içindeki ağırlığını azaltma yönünde girişimlerde bulunulsa da, bunda başarıya ulaşılamamıştır. Bir bakıma, GEF içinde Dünya Bankası'nın, kredi veren ülkeleri, UNDP'nin kalkınmayı, UNEP'in ise çevreyi temsil ettiği söylenebilir.

GEF'in Başarım Düzeyi

GEF'in, kuruluş aşamasından bu yana, gelişmekte olan ülkelerin tepkisini çekmiş olan bir yapılanma olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır. GEF'e yöneltilen eleştirilerin başında, karar verme ve uygulama süreçlerinin demokratik biçimde işlememesi, bir anlamda örgütün gelişmiş ülkelerin denetiminde olması geliyordu. Sözelimi, daha, Rio Çevre ve Kalkınma Konferansı'nın hazırlık toplantılarında G77 ülkeleri, GEF'e alternatif olarak her ülkenin tek oya sahip olacağı bir yapılanma önermişlerdi. Oysa, gelişmiş ülkelerin istemi doğrultusunda GEF, -Bretton Woods örgütlerinkine benzer biçimde- ülkelerin parasal katkıları oranında temsil edildikleri bir yapılanma olarak ortaya çıktı. Böylece, az gelişmiş ülkelerin önerdiği, -Birleşmiş Milletler'de olduğu gibi- "tek ülke tek oy" modeli başarıya ulaşamadı. Buna benzer bir diğer eleştiri de GEF'in yönetiminde Dünya Bankası'nın oynadığı etkin rol konusundaydı. Yukarıdaki tepkilerle bağlantılı olan bu konuda gösterilen tepkiler daha çok, GEF projelerinin genellikle Dünya Bankası projelerinin bir parçası olarak düzenlenmesine odaklanıyordu. Daha açık olarak belirtmek gerekirse, GEF daha çok, salt çevre koruma amacını taşıyan projeleri değil, Dünya Bankası'nın çevreye ve doğal değerlere büyük baskıda bulunan kalkınma projelerinin olumsuz etkilerini azaltmaya yönelik projeleri destekleme eğiliminde görünmekteydi. Böylece Dünya Bankası, çevrecilerden gelecek tepkileri de dizginleyerek geleneksel programını uygulamaya devam etmekteydi. Daha çok ABD'deki çevreci örgütlerden yöneltilen eleştirilerse GEF'in işleyişinin ve hesaplarının açık olmaması konularında yoğunlaşıyordu. Buna, destek verilen ülkelerdeki sivil toplum örgütlerinin ve yerel halkın görüşlerinin dikkate alınmaması, gönüllü örgütlerin GEF toplantılarına gözlemci olarak katılamamaları da eklenebilir. Çevre yönetimi açısından GEF'e yöneltilen en önemli eleştiriye, bu türde bir yapılanmanın sorunları para ile çözme

mantığına dayanmasıydı; bu anlayış, sorunun nedenleriyle değil de sonuçlarıyla ilgilenilmesi gibi bir yaklaşımın ürünü olarak değerlendirilmekteydi. Projelerin geliştirilme ve uygulanma süreçlerine, etkilenecek halkın ve yerel uzmanların dahil edilmemesi; ele alınan dört sorun alanına ilişkin olarak geliştirilen politikanın net olmaması, özellikle biyolojik çeşitlilik alanında küresel ve yerel arasındaki ayrımın net bir biçimde yapılamaması da diğer eleştiriler arasında yer almaktadır. 1992 Rio Çevre ve Kalkınma Konferansı'nda gelişmiş ülkelere verilen akçal yardım sözünün tutulmaması, programa alınan projeleri izleme ve değerlendirme konusunda eksikliklerin bulunması da birer eleştiri konusu olmuştur. GEF etkinliklerinin örgüt içinden de eleştirilere maruz kaldığını söylemek gerekir. Örneğin GEF'in 1998 yılı değerlendirme raporunda, desteklenen projelerle elde edilen sonuçların yeterince değerlendirilmediği eleştirisine gidilmektedir.

GEF ve Türkiye

GEF-Türkiye ilişkileri, proje ölçeği sıradüzenine, bir başka deyişle, fonun bölgesel, ulusal ve yerel düzeyde desteklediği projelere göre incelenebilir. Öncelikle, adından da anlaşılabilceği gibi bölgesel düzeydeki bir projeden, Karadeniz Çevre Programı'ndan söz etmek gerekecektir. Birleşmiş Milletler Bölgesel Denizler Programı çerçevesinde oluşturulan program, Karadeniz'i çevreleyen ülkelerin kıyı ve deniz alanları ile ilgili sorunlarının çözümü için bir eşgüdüm düzeneği olarak tasarlanmıştır. Henüz

bütün boyutlarıyla yaşama geçirilememiş olması, niteliği gereği karar alma sürecinde birden fazla ülkenin bulunması ve bundan ötürü Türkiye'nin fonun yararlanmasının dolaylı bir biçimde gerçekleşmesi nedeniyle Karadeniz Çevre Programı'ndan yola çıkarak GEF-Türkiye ilişkileri üzerinde bir değerlendirme yapmak çok yerinde olmayacaktır. Ulusal düzeyde gerçekleştirilecek projeler için verilen GEF desteğinden de Türkiye'nin yeterince yararlanabildiği söylenemez; bu düzeyde yalnızca, biyolojik çeşitlilik ve genetik çeşitliliğin korunması üzerine iki proje bulunmaktadır. Tarım, Çevre ve Orman Bakanlıkları denetiminde yürütülen bu projeler, örnek alanlarda araştırma, koruma, planlama çalışmaları yapmaya dayalıdır. GEF-Türkiye ilişkilerinin üçüncü boyutunaysa yerel düzeydeki küçük ölçekli projeler oluşturmaktadır. Küçük Ölçekli Destek Programı (Small Grants Programme) çerçevesinde, sivil toplum örgütlerinin, koruma, planlama, eğitim, iletişim, araştırma, yayın, toplantı vb. etkinliklerine verilen desteğin, Türkiye-GEF ilişkilerinin en canlı boyutunu oluşturduğunu söylenebilir. Program kapsamında, 2003 Nisan ayına kadar 55 sivil toplum örgütünün toplam 77 projeyi gerçekleştirmesi de bu değerlendirmeyi doğrulamaktadır.⁴

Genel bir yorumda bulunmak gerekirse, gelişmekte olan bir ülke olarak Türkiye'nin, bugüne değin fonun yararlanamadığını söylemek çok da yanlış olmayacaktır. GEF'in kurucu-destekleyici üyelerinden ve küresel çevre sorunlarının etkilerinin yoğun

biçimde yaşandığı ülkelerden biri olduğu göz önünde bulundurulduğunda, Türkiye'nin bu fona sık sık başvurduğu düşünülebilir. Oysa, GEF tarafından küresel ölçekte destek verilen projelerin listesi incelendiğinde, bu araçtan yeterince yararlanılmadığı, özellikle ulusal çapta yaşama geçirilebilecek, büyük ölçekli proje desteğinden yoksun kaldığı görülebilecektir. Bu açıdan, GEF-Küçük Ölçekli Destek Programı çerçevesinde kurulan ilişkiler görece daha doyurucu niteliktedir. Her ne kadar yerel düzeyde verilen bu küçük ölçekli destekler akçal açıdan çok büyük bir rakama ulaşmasa da, çevre bilincinin tabana yayılmasına, yeni denemelerin, arayışların önünü açılmasına, sivil toplum örgütlerinin güçlendirilmesine ve uygulama projeleri aracılığı ile yerel nitelikteki küçük sorunların bir bölümünün giderilmesine katkıda bulunduğu söylenebilir. GEF düzeneğinden yeterince yararlanılmamasında fon yönetiminin genel politikaları kadar iç dinamikler de etkili olmaktadır; kamu yönetiminde, siyasal ve bürokratik kadrolarda sürekliliğin sağlanamaması, yerel yönetimler süreci çekecek düzeneklerin oluşturulmaması, gönüllü örgütlerin güçlü olmaması bunlardan sayılabilir.

Sonuç

Birleşmiş Milletler'in resmi nitelikteki belgelerinde, GEF'in, uluslararası çevre politikası alanında üzerinde anlaşmaya varılan ilkelerin yerel eylemlere dönüşmesini sağlaması, küresel çevre sorunlarının çözümü için yeni akçal kaynakları harekete geçirmesi, Dünya Bankası, UNDP ve UNEP arasındaki işbirliğini güçlendirmesi, NGO'lar, özel sektör ve yerel halk arasındaki iletişimi artırması ve sınıraşan kirlilik konusunda ülkeler arasında işbirliğini sağlaması üzerinde durulmaktadır. Gerçekten de, ilk bakışta gelişmiş ülkelerin, küresel çevre sorunlarına karşı savaşımında bulunmak üzere gelişmekte olan ülkeleri destekleyecek bir düzenek kurmaları olumlu karşılanabilir; küresel çevre sorunlarına karşı uluslararası alanda işbirliğinin sağlanmasında, gelişmekte olan ülkelerin tek başına yaşama geçiremeyeceği birtakım yerel projelerin gerçekleştirilmesinde, proje bölgesindeki yerel güç odaklarının, araştırma kurumlarının, gönüllü örgütlerin bir araya getirilmesinde, halk katılımının sağlanmasında GEF'in önemli bir rol oynadığı söylenebilir. Başka bir anlatımla GEF, küresel çevre sorunlarının çözümünde umut verebilecek bir yapılanma olarak değerlendirilebilir. Ancak, örgüt yapısını, izlenen politikaları, fonun işleyiş biçimini ve daha da önemlisi fonun destekleyicisi konumundaki gelişmiş ülkelerin tutumuna bakıldığında aynı değerlendirmeyi yapmak güç görünmektedir. Bunlara sırasıyla değinmek gerekirse: Kuruluş aşamasında GEF'in bürokrasiye fazla yer vermeyen oldukça basit bir örgütlenmeye sahip olması amaçlanmıştı. Oysa, farklı istemler arasında denge kurma arzusunun bir sonucu olsa gerek, gerçekleşen umulan gibi olmamış, GEF uluslararası sistem içinde en hantal ve karmaşık yapılardan birisi haline gelmiştir. Bir anlamda, küresel

"governance" olarak nitelendirilen ilişki düzeneklerinin odağında yer alması, ulusal devletlerden yerel girişimlere, çok uluslu şirketlerden uluslararası örgütlere, gönüllü kuruluşlardan araştırma merkezlerine kadar pek çok aktörün fon üzerinde etkili olması sonucunu doğurmuştur. Gelişmekte olan dünyanın bir araya gelerek, iklim değişikliği, biyolojik çeşitliliğin korunması, uluslararası sulardaki kirliliğin önlenmesi ve ozon tabakasının incelmeye gibi sorunların çözümü çabalarına akçal destek sağlayacak bir yapılanmaya gitmeleri ilk bakışta küresel çevre sorunlarının çözümünde umut verici bir girişim olarak nitelendirilebilirdi. Oysa başta ABD olmak üzere gelişmiş dünyanın, özellikle Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi'nin uygulama sürecinde de görüldüğü gibi, sorunun çözümüne yardımcı olmak yerine daha da büyüyen bir tutumu benimsemesi, başlangıçta GEF'ten beklenen yararların elde edilememesine neden olmuştur. Öncelikle, sorunu yaratan etkinlikler için ayrılan kaynakla karşılaştırıldığında, çözüm için ayrılan kaynağın çok düşük rakamlarda kaldığı görülecektir. Daha açık olarak belirtmek gerekirse gelişmiş ülkelerin sanayiye, kalkınma yatırımlarına ayırdığı para ya da Dünya Bankası ve UNDP'nin kalkınma projelerine verdiği akçal destek ile GEF aracılığı ile verilen çevre koruma kredileri karşılaştırıldığında, GEF'in çok küçük bir fon olduğu anlaşılacaktır. GEF, birikimli (kümülatif) sorunlardan ya da değişikliklerden daha çok yapısal (sistemik) sorunlar üzerine yoğunlaşmaktadır. Gerçekten de, çölleşme, ormansızlaşma ya da uluslararası sulardan çok, biyolojik çeşitliliğin korunması dışarıda bırakılacak olursa, iklim değişikliği ve ozon tabakasının incelmeye gibi yapısal sorunlar fonun ilgi alanı içinde görülmektedir. Oysa, kolayca tahmin edilebileceği gibi, gelişmekte olan ülkeler sistemik çevresel değişikliklerden daha çok su, toprak kirliliği gibi yerel nitelikteki birikimli sorunların etkisi altındadırlar. Bu açıdan GEF'ten verilecek akçal desteğin, öngörüldüğü gibi, gelişmekte olan ülkelerin önceliklerine özgülendiğini söylemek çok da gerçekçi olmayacaktır. Dünya Bankası ve UNDP gibi öncelikli işlevi ekonomik kalkınmanın sağlanmasına destek vermek olan iki kalkınma örgütünün -UNEP'i arka plana iterek- GEF gibi salt çevre sorunlarının çözümü yolunda tasarlanmış bir düzenekte başrol oynamalarını yalnızca çevre sorunlarının küresel düzeyde ulaştığı boyuta bağlamak yanlış olacaktır. Bu iki kalkınma örgütünün küresel çevre sorunlarını akçal yönden desteklemek üzere birlikte hareket etmelerinde, mevcut çevre sorunlarında yıllardan beri destekledikleri kalkınma projelerinin de payı bulunduğu bilinmektedir. Bu açıdan, küresel nitelikli çevre sorunlarını giderme yönündeki çabaları destekleyici bir düzeneğin oluşturulması, gelişmiş dünyanın bir tür "günah çıkarma girişi" biçiminde de değerlendirilebilir. Ancak, örgüt yapısı değiştirilip gelişmekte olan ülkelerin yönetimde eşit biçimde söz sahibi olmaları sağlanmadıkça söz konusu fonun beklenen yararları elde etmek olanaklı olmayacaktır. Bugünkü haliyle GEF, yalnızca sanayileşmiş ülkelerin çevreye verdiği yıkıma ve Dünya Bankası'nın çevreye ağır baskıda bulunan projelerine yönelik tepkileri frenlemeye yönelik bir düzenek olarak işlemektedir.

¹ Orijinali ve tam metni A.Ü. SBF Dergisi'nde (C.58, No:2, Nisan-Haziran 2003) yer alan bu yazı ayrıca Memleket Mevzuat Dergisi'nin Nisan-Mayıs 2006 sayısında yayımlanmıştır.

² United Nations Environment Programme (Birleşmiş Milletler Çevre Programı)

³ United Nations Development Programme (Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı)

⁴ GEF'in ilk üyelerinin 16'sını OECD ülkeleri, 9'unu ise gelişmekte olan ülkeler oluşturmaktaydı: ABD, Almanya, Avusturya, Belçika, Brezilya, Çin, Danimarka, Endonezya, Fas, Finlandiya, Fransa, Hindistan, Hollanda, İngiltere, İspanya, İsveç, İsviçre, İtalya, Japonya, Kanada, Meksika, Mısır, Norveç, Pakistan, Türkiye.

⁵ BM Küresel Çevre Fonu, Küçük Destek Programı Ulusal Koordinatörü Z.Bilgi Buluş D. ile 17 Nisan 2003'te yapılan görüşme.

Yararlanılan Kaynaklar

Bowles, Ian A. (1996), "The Global Environment Facility: New Progress on Development Bank Governance", *Environment*, Vol.38, No: 3, s.38-41.

Chatterjee, Pratap & Finger, Matthias (1994), *The Earth Brokers: Powers, Politics and World Development*, Routledge, London and New York.

Connely, James & Smith, Graham (1999), *Politics and the Environment: From Theory to Practice*, Routledge London and New York.

Déavis, P. A. (1991), "The Greening of Foreign Aid", *Congressional Quarterly Weekly Report*, Vol. 49, No: 24, s.1600.

Durbin, Andrea & Welch, Carol (2000), "Greening the Bretton Woods Institutions", *Foreign Policy in Focus*, Vol.5, No 33, 2000.

Çevre Bakanlığı (2003), "Genetik Çeşitliliğin Yerinde Korunması Projesi", (<http://www.cevre.gov.tr/birimler/ck/gef.htm>), (20 Nisan 2003)

Duru, Bülent (2001), "Viyana'dan Kyoto'ya İklim Değişikliği Serüveni", *Mülkiye*, C.XXV, S.230, s.301-333.

Duru, Bülent (2003), *Kıyı Politikası*, Mülkiyeliler Birliği Vakfı, Ankara.

El-Ashry, Mohamed T & Jordan, Andrew (1994), "The New GEF", *Environment*, Vol.36, No:6, s.37-40.

El-Ashry, Mohamed T., (2001) "The Global Environment Facility: A Self Assessment", (<http://www.ecocouncil.ac.cr/rio/focus/report/english/gef.htm>), (19 Aralık 2001).

Gan, Lin (1993), "The Making of the Global Environment Facility: An Actor's Perspective", *Global Environmental Change*, s.256-273.

Global Environment Facility (GEF) (2000), *Rules of Procedure for the GEF Council*, Washington DC.

Global Environment Facility (GEF) (2001), "Purpose", (http://gef-forum.unep.org/gef_purpose.htm), (9 Aralık 2001).

Global Environment Facility (GEF) (2002), "List of States Participating in the Restructured GEF", (http://www.gefweb.org/participants/Members_Count_ries/mem_bers_countries.html), (21 Ağustos 2002)

Global Environment Facility (GEF) (2002), "Small Grant Programme in Turkey", (http://www.un.org.tr/undp/GEF_spg.htm), (28 Temmuz 2002).

Horta, Korinna (1998), "Global Environment facility", *Foreign Policy in Focus*, Vol. 3, No.39, s.1-3.

Imber, Mark F. (1994), *Environment, Security and UN Reform*, St. Martin's Press, New York.

Jordan, Andrew (1994), "Paying the Incremental Costs of Global Environmental Protection: The Evolving Role of the GEF", *Environment*, Vol.36, Issue 6, s.13-28.

Karagüllü, Emel & Meral Peşkirioğlu (2001), "Bilgi Teknolojisi Yönetim Planı, Veri Tabanı Tasarımı ve Coğrafi Bilgi Sistemleri Uygulamasının Geliştirilmesi Projesi", *Tarım ve Köy*, S.138, s.52-55.

Kumar, Sanjay (1998), "Global Facility Fails to Protect Environment", *Lancet*, Vol.351, No: 9109, s.1114-1117.

Lake, Rob (1998), "Finance for the Global Environment: the Effectiveness of the GEF as the Financial Mechanism to the Convention on Biological Diversity", *Review of European Community & International Environmental Law*, Vol. 7, No:1, s.68-76.

Nath, B.- L. Hens,- P. Compton,- D. Devuyut, (Eds.) (1998), *Environmental Management in Practice: Volume I*, Routledge, London and New York.

Orman Bakanlığı (2003), "Milli Parklar Av ve Yaban Hayatı Genel Müdürlüğü: Biyolojik Çeşitlilik ve Doğal Kaynak Yönetimi Projesi", (<http://www.gef-2.org/>), (23 Nisan 2003)

Payne, Rodger A. (1998), "The Limits and Promise of Environmental Conflict Prevention: The Case of the GEF", *Journal of Peace Research*, Vol. 35, No 3, s.363-380.

Porter, Gareth & Brown, Janet Welsh (1996), *Global Environmental Politics: Dilemmas in World Politics*, Second Edition, Westview Press, Oxford.

Reed, David (1997), "The International Legacy of Bretton Woods: The World Bank", Young, Oran R. (Ed.), *Global Governance: Drawing Insights from the Environmental Experience*, The MIT Press, Cambridge, London, s.226-247.

Sheehan, James M. (2000), "The Greening of the World Bank: A Lesson in Bureaucratic Survival", *Foreign Policy Briefing*, No.56.

Streck, Charlotte (2001), "The Global Environment Facility: A Role Model for International Governance", *Global Environmental Politics*, Vol.1, No:2, s.71-94.

Streck, Charlotte (2002), "The Network Structure of the Global Environment Facility: Case Study for the UN Vision Project on Global Public Policy Networks", (<http://www.globalpublicpolicy.net>), (11 Ocak 2002).

World Bank (1991), *The World Bank and the Environment: A Progress Report (Fiscal 1991)*, Washington, D.C.

World Bank, (1998), *Global Environment Facility Project Performance Report: 1998*, (<http://www.gefweb.org/m&e/ppr/chapter1.pdf>), (24 Nisan 2002).

Werksman, Jacob D. (1993), "Greening Bretton Woods", Philippe Sands (Ed.), *Greening International Law*, Earthscan, London, s.65-84.

5491 SAYILI KANUN İLE YENİ“LENMİŞ” 2872 SAYILI ÇEVRE KANUNU

Yılmaz Kilim, Çevre Mühendisi, ÇMO Yönetim Kurulu Üyesi

II. Dünya Savaşı sonrasındaki hızlı kapitalist büyümenin ekolojik denge üzerinde yarattığı risklerin farkına varılması ile kalkınma ve çevre arasındaki bağların ortaya çıkması 1960'lı yılların sonuna rastlamaktadır. 1950'lerde ortaya çıkan dünyayı hızla saran “ekonomik büyüme dalgası” 1970'lerde yerini “çevre koruma” dalgasına bırakmıştır. 1972 yılında Stockholm'de Birleşmiş Milletler farklı bloklardan yüzden fazla ülkenin katıldığı bir konferans düzenlenmiş ve bu konferans uluslararası ortak hareket edebilmede dönüm noktası oluşturmuştur. Konferans sonunda yayınlanan bildirmede insan-çevre ilişkilerine, insan faaliyetlerinin çevre üzerindeki olumsuz etkilerine, ülkelerin iktisadi gelişme sorunlarına, yaşam koşullarının geliştirilmesine, uluslararası örgütlere ve hukuka değinilmiştir.

1978 yılında, çevre politikalarının oluşturulması amacı ile Ülkemizde Başbakanlık Çevre Müsteşarlığı kurulmuştur. 1984 yılında Başbakanlığa bağlı Çevre Genel Müdürlüğü'ne, 1989 yılında ise tekrar Çevre Müsteşarlığı'na dönüştürülmüştür. 1991 yılında Çevre Bakanlığı kurulmuş, Yüksek Çevre Kurulu, Özel Çevre Koruma Kurumu, Çevre İl Müdürlüğü, Mahalli Çevre Kurulu gibi kurumlar Bakanlığa bağlı kuruluşlar / organlar olarak tanımlanmıştır. 2003 yılında ise kamu yönetiminde yeniden yapılanma ya da “devlette reform” sürecinin bir sonucu ve çevre politikası olmayan bir siyasal iktidarın göstergesi olarak “Çevre ve Orman Bakanlığı” kurulmuştur.

Bu kurumsal ve politik arayış sürecinde yapılan en önemli yasal düzenleme olan 2872 Sayılı Çevre Kanunu 9 Ağustos 1983 tarihinde kabul edilmiş, 11 Ağustos 1983 tarih ve 18132 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. 1970'lerde başlayan “çevre koruma” dalgasının Ülkemizdeki yansıması olarak kabul edebileceğimiz kurumsal ve politik arayışın çöküşünü gösteren son durum ise 2006 yılında çıkarılan 5491 Sayılı Kanun olmuştur.

1983 yılında çıkan 2872 Sayılı Çevre Kanunu 1984, 1986, 1988, 1990 ve 1991'de olmak üzere beş kez değişikliğe uğramıştır. 1995 yılında Çevre Kanunu'nda köklü bir değişiklik yapılması ihtiyacı duyulmuş, TBMM'ye gönderilen teklif 11 yıl sonra 5491 Sayılı Çevre Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile “yenilenmiştir”.

SÜRDÜRÜLEBİLİR ÇEVRE / KALKINMA:
5491 Sayılı Kanunun 1. Maddesi 2872 Sayılı Çevre Kanununun “Amaç” başlıklı 1. Maddesi ile ilgilidir ve “Bu Kanunun amacı, bütün canlıların ortak varlığı

olan çevrenin, sürdürülebilir çevre ve sürdürülebilir kalkınma ilkeleri doğrultusunda korunmasını sağlamaktır.” Şeklinde Kanunun amacını tarif etmektedir. Ancak, Kanun incelendiğinde ikisi “İlkeler” başlıklı 3. Maddede olmak üzere toplam dört defa “sürdürülebilir kalkınma ilkesi”ne gönderme yapılırken 1. Madde dışında Kanunun hiçbir yerinde “sürdürülebilir çevre ilkesi”ne yer verilmemektedir.

“Sürdürülebilir Kalkınma” kavramı Uluslararası Doğa ve Doğal Kaynakları Koruma Birliği (IUCN) tarafından 1980 yılında yayımlanan Dünya Koruma Stratejisi adlı raporda kullanılmış olmasına rağmen kavramın uluslararası politikalarda ün kazanmasına yol açan olay 1987 yılında Ortak Geleceğimiz Raporu'nun yayımlanmasıdır. “Sürdürülebilir Çevre” kavramı ise yeterince tartışılmış, bilimsel ve politik temellere sahip, Kanun içindeki tanımında bile bir farklılık taşıyan özelliklere sahip değildir.

1983 yılında BM tarafından görevlendirilen ve başkanlığını Norveç Başbakanı Gro Harlem Brundtland'ın yaptığı araştırmada sürdürülebilir kalkınma başlığı altında insanlığın sürdürülebilir bir ekonomik kalkınmayı sağlayabileceği savunulmakta, kaynakların bugünkü ihtiyaçlara yetmesini sağlarken gelecek kuşakların da kendi ihtiyaçlarını ellerinden almadan kalkınmanın gerçekleşmesi gereğinden söz edilir.

Bu arada geçtiğimiz son 20 yılda “çevre koruma” anlayışı üzerinde çok büyük değişiklikler olmuş; “kirlen-öder” ilkesi yerine “kirlilik önleme” veya “ihtiyat” ilkeleri; “boru sonu” yöntemleri yerine atık azaltma, geri kazanma, temiz üretim ve beşikten-mezara kadar takip yöntemleri kabul görmeye başlamıştır. 2872 Sayılı Çevre Kanununun hazırlandığı 1980'lerin başında çevre sorunları bölgesel ölçekte yaşanan hava ve su kirliliği gibi konulardan oluşurken, ilerleyen yıllarda kirleticilerin sınır tanımadığı fark edilerek, sorunların çözümü için ülkelerin birlikte hareket etmelerinin gerekliliği ortaya çıkmış, daha sonraki yıllarda da çevre sorunlarının çeşitlendiği, boyutlarının büyüdüğü görülmüştür.

Bu sorunları aşmak için ortaya sürülen “sürdürülebilir kalkınma” kavramının da gelişmekte olan ülkelerin önüne çekilen bir engel olduğu, iddia edildiği gibi yoksulluğu ve eşitsizliği ortadan kaldıramayacağı görülmüştür. Doğal ve kültürel varlıkları bitmez-tükenmez bir kaynak olarak gören kapitalist anlayış “sürdürülebilir kalkınma” kavramını da ekonomik bir araç olarak kullanmıştır.

Kalkınmanın sadece ekonomik büyüme ile eş anlamlı olmadığı ve beslenme, barınma olanakları, sağlık ve eğitim hizmetleri, insan hakları gibi göstergelerin de kalkınma kavramının içinde düşünülmesi gerektiği gerçeği göz önüne alındığında, ekonomik terimlerle tanımlanan “sürdürülebilir kalkınma” paradigmasının çevre sorunlarının çözümünde yanlı ve yetersiz olduğu açıktır. Bu bağlamda sürdürülebilir bir çevre anlayışının oluşturulması için atılması gereken ilk adım, çevreyi ekonominin bir alt kümesi olarak kabul eden ve sınırsız üretim-sınırsız tüketim-kar maksimizasyonu üçgenindeki kalkınma kavramının tümüyle reddedilmesidir.

Kapitalizmin mantığı doğaya hâkim olmayı, ne pahasına olursa olsun büyümeyi, mümkün olduğu kadar servet edinmeyi gerektirmektedir. Pazar için üretim ve tüketimin sürekliliği toplumların tüketime kanalize edilmesiyle sağlanmaktadır. En az maliyetle en çok kâr elde etmek temel mantık olunca, bir taraftan hızlı enerji tüketimi zorunlu hale gelmekte ve kaynaklar yok edilmekte, diğer taraftan her alanda atık sorununu ortaya çıkmaktadır.

Az gelişmiş ülkelerin dış borçları, ihraç endüstrisine yaptıkları yatırımlar gelişmiş ülkelerin ucuz ürünlere sahip olmasını sağlamıştır. El Salvador ve Costa Rica'da ekilebilir toprakların beşte birinden fazlasında muz, kahve, şeker gibi ihraç edilen mahsuller yetiştirilmektedir. Latin Amerika'da ve Güney Afrika'daki ihraç sığırı çiftlikleri yağmur ormanlarının ve vahşi yaşam alanlarının yerini almıştır. Japonya hububat ihtiyacının % 70'ini, soya fasulyesi ihtiyacının % 95'ini ve odun ihtiyacının %50'sinden fazlasını ithal ederken, Borneo'da yağmur ormanları hızla ortadan kalkmıştır.

Bu arada azgelişmiş ülkelerde üretim, insanların ihtiyacı için değil dış pazarın ihtiyacı doğrultusunda yapılmaktadır. Kendi iç bütünlükleri ve tutarlılıkları ortadan kaldırılan bu ülkeler eşit olmayan ticari ilişkiler ağına zorlanmaktadır.

KİRLİTEN ÖDER / ÖDÜLLENDİRİLİR:

Anayasa'nın 56. maddesi herkese “sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkı” vermektedir. Bütün vatandaşların bu hakka ulaşabilmesi için “çevre hizmetlerinin”, kamusal hizmet olarak kabul edilmesi gerekmektedir. Kamusal hizmetler ise geleneksel olarak; hizmetlerin sürekliliği, eşitlik (yansızlık), uyum (çağın gereklerine ve değişikliklere ayak uydurma) ve meccanilik (hizmetlerin karşılıksız ve parasız olması) gibi temel ilkelerine sahiptir.

5491 Sayılı Kanunun 8. Maddesi ile 2872 Sayılı Kanunun 11. Maddesinde yapılan değişiklik, çevre hizmetlerini kamusal bir hizmet olmaktan çıkarmakta,

ticarileştirmektedir. Parası olana parası kadar çevre hizmeti verilmesini sağlamakta, parası olmayana da bu Anayasal haktan mağdur edecek bir düzenleme getirmektedir. Atıksu ve katı atık tesislerinin “yatırım, işletme, bakım, onarım ve ıslah harcamalarının” bu hizmetten yararlanan veya yararlanacaklardan tahsisini öngörmektedir. Bu durumda “kirleten öder” ilkesinin endüstri tesislerinden her bir ferde kadar kirlettiği oranda ciddi şekilde uygulanacağı bir sisteme geçiş söz konusudur. İlgili maddeler aşağıdaki gibidir.

MADDE 8- 2872 sayılı Kanunun 11. maddesi başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir. “İzin alma, arıtma ve bertaraf etme yükümlülüğü

MADDE 11- ...

Atıksu altyapı sistemlerini kullanan ve/veya kullanacaklar, bağlantı sistemlerini olup olmadığına bakılmaksızın, arıtma sistemlerinden sorumlu yönetimlerin yapacağı her türlü yatırım, işletme, bakım, onarım, ıslah ve temizleme harcamalarının tamamına kirlilik yükü ve atıksu miktarı oranında katılmak zorundadırlar. Bu hizmetlerden yararlananlardan, belediye meclisince ve bu maddede sorumluluk verilen diğer idarelerce belirlenecek tarifeye göre atıksu toplama, arıtma ve bertaraf ücreti alınır. Bu fıkra uyarınca tahsil edilen ücretler, atıksu ile ilgili hizmetler dışında kullanılamaz. ...

Büyükşehir belediyeleri ve belediyeler evsel katı atık bertaraf tesislerini kurmak, kurdurmak, işletmek veya işletmekle yükümlüdürler. **Bu hizmetten yararlanan ve/veya yararlanacaklar, sorumlu yönetimlerin yapacağı yatırım, işletme, bakım, onarım ve ıslah harcamalarına katılmakla yükümlüdür. Bu hizmetten yararlananlardan, belediye meclisince belirlenecek tarifeye göre katı atık toplama, taşıma ve bertaraf ücreti alınır.** Bu fıkra uyarınca tahsil edilen ücretler, katı atıkla ilgili hizmetler dışında kullanılamaz.

2005 yılında kanunlaşan Büyükşehir Belediyeleri Kanunu ve Belediyeler Kanunu'nda bu sorumluluk belediyelere ve Büyükşehir belediyelerine zaten verilmişti. Ayrıca Türk Ceza Kanununun 181. ve 182. maddelerinin getirdiği yükümlülükler nedeniyle de geçen süre içinde sorumluluğunun bilincinde olan belediyeler verilen süre içinde tesislerini tamamlamak için olağanüstü bir gayret göstermişlerdir. Fakat bütün bu gelişmelere rağmen bu konuda hiçbir girişimde bulunmayan diğer belediyeler son düzenleme ile ödüllendirilmektedir. Çünkü kendilerine, verilen ek süre içinde yatırım masraflarını vatandaştan tahsil edip, TCK'nın

getirdiği cezalardan kurtulma şansı verilmiştir. Söz konusu ek sürelerin düzenlendiği madde ise aşağıdaki gibidir.

GEÇİCİ MADDE 4- Atıksu arıtma ve evsel nitelikli katı atık bertaraf tesisini kurmamış belediyeler ile, halihazırda faaliyette olup, atıksu arıtma tesisini kurmamış organize sanayi bölgeleri, diğer sanayi kuruluşları ile yerleşim birimleri, bu tesislerin kurulmasına ilişkin iş termin plânlarını bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren **bir yıl** içinde Bakanlığa sunmak ve aşağıda belirtilen sürelerde işletmeye almak zorundadır.

İşletmeye alma süreleri, iş termin plânının Bakanlığa sunulmasından itibaren; belediyelerde nüfusu, 100.000'den fazla olanlarda **3 yıl**, 100.000 ilâ 50.000 arasında olanlarda **7 yıl**, 50.000 ilâ 10.000 arasında olanlarda **7 yıl**, 10.000 ilâ 2.000 arasında olanlarda **10 yıl**, organize sanayi bölgeleriyle bunların dışında kalan endüstri tesislerinde ve atıksu üreten her türlü tesiste **2 yıldır**.

TCK'nın 181. ve 182. maddesi “Çevrenin kasten kirletilmesi” ve “Çevrenin taksirle kirletilmesi” başlıklarını taşımaktadır. 5491 Sayılı Kanunun Geçici 4. Maddesinin endüstri tesislerine tanıdığı 3 yıllık süre ve belediyelere tanıdığı 4 yıl ile 11 yıl arasındaki ek süre nedeniyle TCK'nın bu maddelerinin uygulanması da verilen süreler kadar ertelenmiş olacaktır. 12 Ekim 2006'ya kadar Çevre ve Orman Bakanı'nda desteği ile ertelenen 181. ve 182. maddeleri 5491 Sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonra da verilen süreler kadar uygulanamayacaktır.

Ayrıca 5491 Sayılı Kanunun Geçici 4. Maddesi “Çevresel Etki Değerlendirme Yönetmeliği hükümlerine tabi olduğu halde yükümlülüklerini yerine getirmeyenler” için af niteliğindedir. Geçen süre için ÇED Yönetmeliğinin gereklerini yerine getirmeyerek çevreyi kirletenler affedilerek ödüllendirilmektedir. Yönetmeliğin gereğini yerine getirenler ise “kirleten öder” ilkesi ile diğerlerine göre bir bakıma cezalandırılmıştır. Geçici 3. Madde aşağıdaki gibidir.

GEÇİCİ MADDE 3- Bu Kanunun yürürlüğe girmesinden önce Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliği hükümlerine tâbi olduğu halde, yükümlülüklerini yerine getirmeyenlerden, halihazırda yer seçimi uygun olanlar, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren **altı ay içinde, ilgili yönetmelikler çerçevesinde gerekli yükümlülüklerini yerine getirdiklerini gösterir çevresel durum değerlendirme raporunu hazırlayarak Bakanlığa sunar.** İlgili yönetmeliklerde belirlenen şartları sağlayanlar başvuru tarihinden itibaren altı ay içinde karara bağlanır.

...

Kanun'da idari para cezalarının oldukça artırıldığına dikkat çekilmektedir. Ancak, idari para cezalarının artırılması, “kirleten öder” ilkesinin getirdiği “parası olan kirletir” gerçeğini “çok parası olan daha çok kirletir” noktasına taşımaktadır.

ÇED ve “EŞİTLİK”:

5491 Sayılı Kanunun 7. Maddesi, 2872 Sayılı Kanunun Çevresel Etki Değerlendirmesi ile ilgili 10. Maddesini düzenlemektedir. Madde “gerçekleştirmeyi planladıkları faaliyetleri sonucu çevre sorunlarına yol açabilecek kurum, kuruluş ve işletmeleri” kapsamaktadır. Çevre sorunlarına yol açabilecek özellikte olmayan kurum, kuruluş ve işletmeler bu maddenin getirdiği hükümlerin dışındadır. Mevcut kanunun aynı maddesine istinaden hazırlanan çeşitli tarihli yönetmeliklerde bu faaliyetler listelerle sıralanmış veya tanımlanmıştır. Dolayısıyla maddede istisnalar belirtilmeye ihtiyaç yoktur. Ancak, Maden Kanunu'nda yapılan hata burada da tekrarlanmış ve “*Petrol, jeotermal kaynaklar ve maden arama faaliyetleri, Çevresel Etki Değerlendirmesi kapsamı dışındadır.*” ifadesine yer verilmiştir. Bu durumun açıklanabilir bir tarafı yoktur ve Anayasa'nın 2. Maddesindeki “eşitlik ilkesine” temelden aykırıdır. Bu istisnai durum doğada onarılması zor hasarlara neden olabilecektir.

DOĞAL VARLIK / KAYNAK:

Çevreyi ekonominin bir alt kümesi olarak kabul eden ve sınırsız üretim-sınırsız tüketim-kar maksimizasyonu üçgenindeki kalkınma kavramının tümüyle reddedilmesi üzerine kurulu bir sürdürülebilir çevre anlayışı içinde doğanın ekonomik değerlerle ifade edilmesinden de vazgeçilmelidir. Bu noktada “doğal kaynak” tanımlaması yerine “doğal varlık” tanımlamasının kullanılması önemlidir. Ancak Kanun'da her ikisi de birlikte kullanılarak aşağıdaki şekilde tanımlanmış ve doğal varlık olarak tanımlanan “yaşama ortamları” sonraki paragrafta doğal kaynak olarak tanımlanmıştır. Bu durumda Kanun'da “doğal varlık” tanımının yer almasının hiçbir anlam taşımamaktadır.

MADDE 2- Bu Kanunda geçen terimlerden;

...

Doğal varlık: Bütün bitki, hayvan, mikroorganizmalar ile bunların yaşama ortamlarını,

Doğal kaynak: Hava, su, toprak ve doğada bulunan cansız varlıkları,

...

“KATILIM HAKKI”:

5491 Sayılı Kanunun 3. Maddesi 2872 Sayılı Çevre Kanununun 3. Maddesini değiştirmektedir. “İlkeler” başlıklı 3. Maddede “katılım hakkı” da tanımlanmaktadır. Maddenin (e) bendinde “Çevre

politikalarının oluşmasında katılım hakkı esastır” denmesine rağmen, (b) bendinde Bakanlık ve yerel yönetimlerin çevre koruma faaliyetlerinde “gerekli hallerde” meslek odaları, birlikleri ve sivil toplum kuruluşları ile işbirliği yapacağını belirtmesi katılım hakkını sınırlandırmaktadır. Yine aynı maddenin (a) bendi ise çevrenin korunmasında başta idare olmak üzere herkese görev vermektedir. Ancak Kanunun diğer maddeleri incelendiğinde ise bütün yetkilerin Bakanlık, Bakanlar Kurulu ve Yüksek Çevre Kurulunun elinde olduğu görülmektedir. “Katılım hakkı” bu nedenle Kanun’da sözde kalmış, “katılım hakkı”nın yaşama geçirecek mekanizmalar kurulmamıştır. 3. Maddenin konuyla ilgili maddeleri aşağıdaki gibidir.

MADDE 3- Çevrenin korunmasına, iyileştirilmesine ve kirliliğinin önlenmesine ilişkin genel ilkeler şunlardır:

a) Başta idare, meslek odaları, birlikler ve sivil toplum kuruluşları olmak üzere herkes, çevrenin korunması ve kirliliğinin önlenmesi ile **görevli** olup bu konuda alınacak tedbirlere ve belirlenen esaslara uymakla yükümlüdürler.

b) Çevrenin korunması, çevrenin bozulmasının önlenmesi ve kirliliğinin giderilmesi alanlarındaki her türlü faaliyette; Bakanlık ve yerel yönetimler, **gerekli hallerde** meslek odaları, birlikler ve sivil toplum kuruluşları ile işbirliği yaparlar.

...

e) **Çevre politikalarının oluşmasında katılım hakkı esastır.** Bakanlık ve yerel yönetimler; meslek odaları, birlikler, sivil toplum kuruluşları ve vatandaşların çevre hakkını kullanacakları katılım ortamını yaratmakla yükümlüdür.

KYOTO PROTOKOLÜ ve KARBON TİCARETİ:

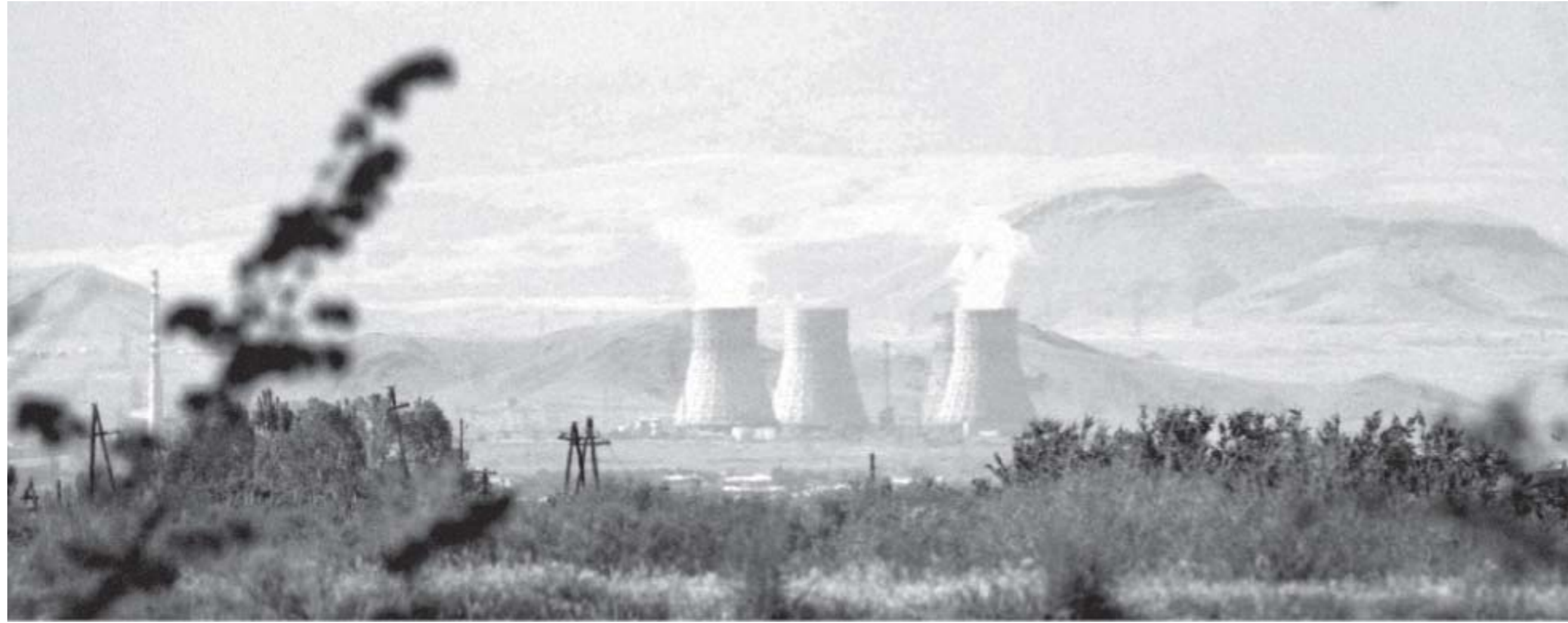
Yine 3. Maddede çevre hizmetinin kamusal bir hizmet olmasından uzaklaştırılan “piyasaya dayalı mekanizmalar ile ekonomik araçların” çevrenin korunmasında kullanılması ilkesine yer verilmiştir. Bu durum Anayasa’nın 56. Maddesi ile verilen “çevre hakkı”na aykırıdır. Kyoto Protokolü Türkiye tarafından henüz imzalanmamış olmasına rağmen “karbon ticareti” kavramına yer verilmiştir.

MADDE 3- Çevrenin korunmasına, iyileştirilmesine ve kirliliğinin önlenmesine ilişkin genel ilkeler şunlardır:

...

h) Çevrenin korunması, çevre kirliliğinin önlenmesi ve giderilmesi için uyulması zorunlu standartlar ile vergi, harç, katılma payı, yenilenebilir enerji kaynaklarının ve temiz teknolojilerin teşviki, emisyon ücreti ve kirlenme bedeli alınması, **karbon ticareti gibi piyasaya dayalı mekanizmalar ile ekonomik araçlar** ve teşvikler kullanılır.

...

KIRLETENİN SORUMLULUĞU:

5491 Kanununun 19. Maddesi 2872 Sayılı Çevre Kanununun “Kirlenenin Sorumluluğu” başlıklı 28. maddesine “Çevreye verilen zararların tazminine ilişkin talepler zarar görenin zararı ve tazminat yükümlüsünü öğrendiği tarihten itibaren beş yıl sonra zamanaşımına uğrar.” Fıkrasını eklemektedir. Ancak bu maddeyle öngörülen zamanaşımı süreleri, radyoaktivite veya asbeste bağlı kanserler ve diğer sağlık sorunlarının 20-30 yıl gibi sürelerde ortaya çıktığı, öte yandan genetiği değiştirilmiş organizmalar için 5-10 yıllık zamanaşımı sürelerinin yeterli olmadığı dikkate alınmalıdır.

SONUÇ OLARAK:

5491 Sayılı Çevre Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun’da

1983 yılında yayımlanan “2872 Sayılı Çevre Kanunu”ndaki “kirlenen-öde” prensibinin değişmediği, Hatta kirlenene bu eylemine devam etmek için ek süreler verildiği ve bu konuda yatırım yapanlara göre kıyaslandığında ödüllendirildiği, Sürdürülebilir çevre, doğal varlık, katılım hakkı, kaynağında azaltma, geri kazanma ve biyolojik çeşitliliğin korunması/sürdürülebilirliği gibi çevre koruma ilkelerinin kanun içine özensiz olarak

monte edildiği, ancak özüne yansıtılmadığı, Birbirine uyumsuz ilke ve ifadelerin birlikte kullanımının yanında kendi içinde birbirine ters düşen maddeleri de barındırması nedeniyle Kanun üzerinden sağlam bir çevre politikası oluşturmanın mümkün olmadığı, Bu konuda eğitim alan tek meslek grubu olan “Çevre Mühendisi” ifadesinin kullanımından kaçılarak, “çevre görevlisi” ve “çevre ve orman uzmanı” gibi ne anlama geldiği belli olmayan muğlak ifadelerin kullanıldığı, Anayasa’nın tanıdığı “eşitlik” ve “çevre hakkı” ilkelerine temelden aykırı maddeleri barındırdığı, Bakanlığın sorumluluğunda bulunması gereken “çevrenin korunması” ödevinin sivil toplum kuruluşları, meslek odaları, birlikleri ve vatandaşlara; denetleme görevini de diğer kamu kurumlarına devrettiği; buna karşılık yetkilerin Bakanlıkta, Bakanlar Kurulunda veya Yüksek Çevre Kurulunda tutulduğu, Kanun’un başlığında anlaşıldığı gibi, yeni bir yasal düzenleme yerine “Çevre Kanununda Değişiklik” yapılmasından ibaret olduğu, görülmektedir.

KAYNAKÇA:

- Kaplan A., (1997), Küresel Çevre Sorunları ve Politikaları, Mülkiyeliler Birliği Vakfı Yayınları, Ankara
- Keleş R., Hamamcı C., (1997), Çevrebilim, 2. Basım, İmge Kitabevi Yayınları, Ankara.
- Torunoğlu E., (2005), A, B, C ...Çevre ya da “AB ve Çevre Politikaları” http://www.sendika.org/yazi.php?yazi_no=3653, 20 Ekim 2005.
- During A., (1997), Ne Kadarı Yeterli? - Tüketim Toplumu ve Dünyanın Geleceği, TÜBİTAK-TEMA, Nural Matbaacılık, Ankara.
- TMMOB Çevre Mühendisleri Odası, (2006), 5 Haziran 2006 Çevre Durum Raporu, <http://www.cmo.org.tr/yayin/rapor/cevredurum050606.php?altm=050606>
- TMMOB Çevre Mühendisleri Odası, (2006), 5491 Sayılı Çevre Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Hakkında TMMOB Çevre Mühendisleri Odası Çalışma Raporu, <http://www.cmo.org.tr/yayin/rapor/cevrekan0606.php?altm=0606>

3621 SAYILI KIYI KANUNU'NDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN TASARISI TASLAĞI ÜZERİNE

TMMOB MİMARLAR ODASI ANKARA ŞUBESİ

Bayındırlık ve İskan Bakanlığınca meslek odalarının görüşü alınmadan hazırlanan "3621 sayılı Kıyı Kanunu'nda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı Taslağı" ile kıyıda yapılabilecek yapıların kapsamı genişletilmekte, sahil şeritleri daraltılarak zaten betonlaşmış kıyılarımız tamamen betonlaştırılmak istenmektedir.

Dikkat ve özenle kullanılması ve gelecek kuşaklara bozulmadan ve tahrip edilmeden aktarılması gereken doğal bir kaynak, kıt ve artırılamayan bir çevre malı olan kıyılarımız hazırlanan taslak ile tamamen yapılaşmaya teslim edilmekte ve kamu yararı dışında kullanılmasına olanak tanınmaktadır.

Taslak; yürürlükte olan kıyı mevzuatını, kıyıların ve sahil şeritlerinin daha iyi korunması ve kamu yararına kullanımına olanak tanıyacak şekilde değiştirecek bir hüküm içermemekte olup, tam tersine 1972 yılından önce yapılmış yapıları dahi esas alarak sahil şeridi belirlemeye çalışmaktadır.

Taslak ile yürürlükte bulunan kıyı kanununun amaç maddesi değiştirilerek su alanları da dahil edilmekte ve bu alanlar da yapılaşmaya açılmaktadır. Ayrıca kapsam maddesine deniz, tabi ve suni göl ve akarsu alanları, kıyılar, sahil şeridi ve dolgu alanları ile bütünleşen alanlar da dahil edilerek, sınırı belli olmayan alanlarda Galataport, Haydarpaşa ve bilinmeyen diğer projelere zemin hazırlanmaktadır.

Taslağın 3. maddesinde kıyı kenar çizgisi ve sahil şeridi tanımlarının değiştirildiği, su alanı, yatırımcı, fizibilite raporu ve bakanlık tanımlarının eklendiği belirtilmektedir. Madde gerekçesinde kıyı kenar çizgisinin sağlıklı bir şekilde tespit edilebilmesi için kıyı kenar çizgisi tanımına yeni ifadeler eklendiği açıklanmakta ise de kıyı yönetmeliğinde yer alan tanıma "kıyı hareketlerinin" ifadesinin eklenerek kullanıldığı görülmektedir.

Sahil şeridi ise kırsal ve kentsel yerleşmelerde 50 m.ye indirilmekte, gerekçe olarak da yöresel koşulların, Anayasanın 43. maddesinde yer alan "kullanış amacı" hükmü ve 18.09.1991 gün ve 1991/29 sayılı Anayasa Mahkemesi Kararının dikkate alınarak düzenlendiği belirtilmektedir. 18.09.1991 günlü Anayasa Mahkemesi Kararı ile kırsal ve kentsel yerleşmelerin yerleşik alanlarında 3621 sayılı Kanun ile belirlenen 50 m.lik sahil şeridi iptal edilmemiş, ancak bu derinliğin en az 100 m.ye yükseltilmesinin sahil şeritlerinden kamu yararının çağdaş anlayışına uygun bir yararlanma sağlayacağı ve Anayasanın öngördüğü ilkelere daha uygun düşeceğinin kuşkusuz olduğu belirtilerek bu alanlarda sahil şeridinin 100 m. belirlenmesine dikkat çekildiğinden, 3830 sayılı Kıyı Kanunu ile bu alanlarda da sahil şeridi 100 m. olarak belirlenmiştir. Ayrıca bu alanlara ilişkin uygulama imar planı yapıldığında sahil şeridi zaten 100 m. olarak

belirleneceğinden 50 m.ye indirilecek sahil şeridinde yapılacak yapılar sadece açık alan olarak düzenlenmesi gereken ilk 50m.de kalacak konaklama içermeyen günübirlik turizm tesislerinin yapılabileceği ikinci 50m.de ise her türlü yapılaşma yer olacaktır.

Maddeye ilave edilen yatırımcı ve fizibilite raporu tanımları ile de tüm kıyılar yerli ve yabancı yatırımcılara açılarak yağma ve betonlaşma teşvik edilmektedir.

Kıyı Kanununun "Genel Esaslar" başlıklı maddesinde yer alan "Taşıt yolları, sahil şeridinin kara yönünde yapı yaklaşma sınırı gerisinde kalan alanda düzenlenebilir." hükmü taslak ile kaldırıldığından, taşıt yollarının kıyıda ve sahil şeridinin birinci bölümünde yapılmasına olanak tanınmaktadır.

Kanunun; kıyı herkesin eşitlik ve serbestlikle yararlanmasına açık olup buralarda hiçbir yapı yapılamaz; duvar, çit, parmaklık, tel örgü, hendek, kazık ve benzeri engeller oluşturulamaz, hükmüne "2565 sayılı Askeri Yasak Bölgeler ve Özel Güvenlik Bölgeleri Kanunu kapsamında kalan alanlar hariç" ifadesinin ilave edildiği görülmekte olup, bu alanlarda konut ve sosyal tesisler hariç tutulmadığından bu tür yapılaşmalara da fırsat verilmektedir.

Dikkat ve özenle kullanılması ve gelecek kuşaklara bozulmadan ve tahrip edilmeden aktarılması gereken doğal bir kaynak, kıt ve artırılamayan bir çevre malı olan kıyılarımız, hazırlanan taslak ile tamamen yapılaşmaya teslim edilmekte ve kamu yararı dışında kullanılmasına olanak tanınmaktadır.

Taslakda; kıyı, dolgu alanı ve su alanında uygulama imar planı kararı ile yapılacak yapıların imar planı kararı ile yapılacağı hükmü getirildiğinden, 1/5000 ölçekli nazım imar planı kararı ile de yapılaşmaya izin verilecektir.

Kıyının kamu yararına kullanımı ve kıyıyı korumak amacıyla yönelik alt yapı ve tesisler iki ayrı bende dönüştürülerek, **karayolu, demiryolu, hava meydanı, terminal, gar, açık otopark, park, yeşil alan, açık spor alanı, açık yüzme havuzu, su sporlarına yönelik zorunlu tesisler ve çocuk bahçeleri gibi teknik ve sosyal alt yapı kullanımları ile sökülüp takılabilir elemanlarla inşa edilen; lokanta, çay bahçesi, sergi üniteleri ve idare binalarını içeren fuar ve rekreasyon alanları gibi yapı ve tesislerin;** kıyının kamu yararına kullanımına yönelik alt yapı ve tesisler başlığı altında yapılmasına olanak tanınmaktadır. İlave edilen yapı ve tesislerin kamu yararına yönelik olmadığı açık olup kıyıda yapılması istenen bu tür yapı ve tesisler, ekolojik dengenin ve bu alanlardaki canlı hayatın korunması ilkelere de aykırıdır.

Faaliyetlerinin özelliği gereği kıyıda başka yerde yapılmaları mümkün olmayan yapı ve tesisler içine **arıtma tesisleri, denizaltı akvaryumu ve lokantaları, her türlü boru hatları, enerji ve haberleşme nakil hatları ve tüp geçitlere ait yapı ve tesisler ile petrol, doğalgaz ve madenlerin**

işletilmesi ve nakliyesine yönelik tesislerde dahil edilmektedir. Arıtma tesislerinin kamu yararlı olduğu belirtilmediğinden sahil şeridinin ikinci bölümünde ve gerisinde kalan özel kullanımlara ait arıtma tesislerinin kıyıda yapılmasına olanak tanıyacaktır. Ayrıca her türlü boru hatları, enerji ve haberleşme nakil hatları ve tüp geçitler ile petrol, doğalgaz ve madenlerin işletilmesi ve nakliyesine ilişkin yapı ve tesislerin kıyıda yapılmasını asla zorunlu değildir.

Ayrıca kıyıda ve sahil şeridinde kalan tescilli yapıların korunacağı, bu yapıların kullanım kararları ve yapılaşma şartlarının ilgili Kültür ve Tabiat Varlıkları Koruma Bölge Kurulunun görüşü alınarak imar planı ile belirleneceğine ilişkin hüküm getirilmekte ise de tescilli yapıların yapılaşma şartlarından ne kastedildiği anlaşılamamaktadır.

Kanun kapsamındaki alanların korunması, kullanımı ve yapılaşmasına ilişkin her türlü ve ölçekteki planlar ile imar planlarının ve özelleştirme kapsam ve programına alınan alanlar hariç diğer kanunlarla belirlenen alanlarda bu kanun hükümlerinin belirttiği yapı ve tesislere ilişkin imar planlarının onama yetkisi Bakanlıkta toplanmaktadır. Gerekçe olarak kıyı planlamasındaki çok başlılığın giderilerek onama mercinin tek kuruma indirildiği belirtilmekte ise de, yerel yönetimleri güçlendirme, merkezi hükümetin yetkilerini yerel yönetimlere devretme politikaları güdülürken belediyeler, il özel idareleri ve diğer kurumların plan onama yetkilerinin ellerinden alınması nasıl bir çelişkidir? İlgili kurumları devre dışı bırakarak kıyılardaki yağmanın tek elden yapılmasına olanak tanımak değil midir?

Taslakta **kıyı, dolgu ve su alanlarındaki kullanımlara ilişkin imar planlarının yapımında yatırımcılara bırakılmakta** ve yürürlükte bulunan mevzuatta yer alan **dolgu işleminin kamu yararının gerektirdiği hallerde ekolojik dengelerin dikkate alınarak yapılacağına ve bu arazilerin devletin hüküm ve tasarrufu altında olduğu ve özel mülkiyete konu olamayacağına** ilişkin hükümlerde

kaldırılmakta ve rant amaçlı yeni dolgu alanları yaratılmasına zemin hazırlanmaktadır.

Kıyı Kanununun 8. maddesinin "Sahil Şeridinde Yapılacak Yapılar" başlığı değiştirilerek "Sahil Şeridinde Planlama ve Yapılaşma" başlığı getirilmiş ise de madde de planlamaya ilişkin bir hüküm görülmemektedir.

Madde gerekçesinde; kanunda sadece planlı alanlar da getirilen kirlenici etkinin önlenmesine ilişkin hükmün genişletilerek bütün sahil şeritlerinde uygulanmasının sağlandığı belirtilmekte ise de, "Uygulama imar planı bulunan yerlerde duvar, çit, parmaklık, tel örgü, hendek, kazık ve benzeri engeller oluşturulamaz" hükmü kaldırılmaktadır. Kanunda bu hüküm bulunmasına rağmen bu tür engellerin önüne geçilememiş olup, bu hükmün kaldırılması halinde sahil şeritlerinden kıyıya ulaşmak mümkün olmayacaktır. Ayrıca bu tür engelleri oluşturanlara uygulanacak ceza hükmü taslakta halen yer almaktadır.

Yine 8. maddenin son fıkrası değiştirilerek; "Ancak bu alanlarda; uygulama imar planı kararıyla **6. maddede belirtilen yapı ve tesislerle bütünleşen ve devami olan yapı tesisler** ile toplumun yararlanmasına açık olmak şartıyla günübirlik turizm yapı ve tesisleri yapılabilir" hükmü getirilmekte ise de "**6.maddede belirtilen yapı ve tesislerle bütünleşen ve devami olan yapı ve tesisler**" kapsamında her türlü yapı yapılmasına olanak tanınmaktadır.

Taslakta, Bakanlıkça onaylanarak yürürlüğe giren kıyı kenar çizgileri onayı valilere devredilmekte, gerekçe olarak da kıyı kenar çizgilerinin valiliklerce tespit edilip Bakanlıkça onaylanmasının süreci uzattığı, yapılacak uygulamaların aksamasına neden olduğu ve bugüne kadar yapılan uygulamalardan valiliklerin yeterli tecrübeyi edindiği ifade edilmektedir.

Bakanlık bu alanlarla ilgili imar planlarının onama yetkisini yerel yönetimlerden ve ilgili idarelerden alırken süreç uzamayacaktır? Ayrıca plan onama konusunda yerel yönetimlerin yeterli tecrübeyi edinmediği mi düşünülmektedir?

Kıyı kenar çizgilerinin bütünlüğü açısından (özellikle il sınırlarındaki tespitlerde sorun çıkabilir) sorun çıkaracağı açık olup kıyı kenar çizgisi onaylarının bakanlıkça yapılması gerekmektedir.

Su alanı, kıyı,sahil şeridi ile bu alan ve yatırımlarla bütünleşen geri sahalara ait her tür, ölçek ve nitelikteki planların "Bütünleşik Kıyı Alan Planlaması" adı altında Bakanlıkça hazırlanıp, hazırlatılıp, onaylanması amaçlanmakta, böylece sınırları belli olmayan alanlarda Galataport, Haydarpaşa ve benzeri projelere zemin hazırlanmaktadır.

Taslakta, "Kıyı kenar çizgisinin tespiti sonucu, kıyıda kalan özel mülkiyete konu arsa ve araziler ilgili

idaresince, sahil şeridi ve gerisine ilişkin mevcut uygulama imar planları veya Bakanlıkça onaylanmış planlar çerçevesinde düzenleme sınırı içine alınabilir. İmar Kanununun 18. Maddesine göre arsa ve arazi düzenlemesine tabi tutulabilir ve düzenleme ortaklık payı hesabına katılır." hükmü getirilmektedir.

Ancak, İmar Kanununun 18. maddesi uyarınca yapılacak arsa ve arazi düzenlemeleri uygulama imar planı sınırları içinde yapılacak bir düzenleme olup, imar planı sınırları içinde olmayan bir alanın bu düzenlemeye dahil edilmesi mümkün değildir.

Ayrıca Kıyı Kanununa ilişkin Yönetmeliğin 10. maddesinde; kıyı kenar çizgisi tespiti sonucunda kıyıda kalan özel mülkiyete konu arazilerle ilgili tapu iptal işlemlerinin ilgili defterdarlıkça yürütüleceğine ilişkin hüküm bulunmaktadır.

11.07.1992 tarihinden önce, kıyı kenar çizgisinden itibaren kara yönünde 100 metrelik mesafe içinde, **imar planı bulunmamakla birlikte** yapıldığı dönemdeki mevzuat hükümlerine uygun olarak yapılmış veya kanunlarla korunmuş yada sahil şeridine ilişkin yasal bir düzenlemenin bulunmadığı dönemde yapılmış yapı ve tesislerin bulunduğu alanlarda sahil şeridinin, kısmen veya tamamen yapılaşma durumu dikkate alınarak belirleneceği, kısmi yapılaşmaya ilişkin usul ve esasların da yönetmelikle belirleneceği, gerekçe olarak da yönetmelikle belirleneceği, gerekçe olarak da kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önceki mevzuat hükümlerine göre onaylanmış ve kısmen veya tamamen yapılaşmış yapıların korunmasının amaçlandığı ifade edilmektedir.

Bakanlık bu hüküm ile imar planı yapılmamış alanlarda kısmi yapılaşma kapsamına dahil etmekte, bu alanlardaki 100 m.lik sahil şeridini daraltarak örtülü af getirmekte ve yeni yapılaşmalara zemin hazırlamaktadır.

Ayrıca sahil şeridinde 11 Temmuz 1992 tarihinden önce yürürlükteki plan ve/veya mevzuata uygun olarak yapılmış veya inşaat ruhsatı alınarak enaz su basman seviyesine kadar inşaatı tamamlanmış yapılardaki müktesep hakların saklı olduğu Kıyı Yönetmeliğinde açıklanmaktadır.

18.09.1991 günlü Anayasa Mahkemesi Kararında da; "Sahil şeritleriyle ilgili anayasal gereğin iyi anlaşılabilmesi için, sahil şeritlerinden yararlanmada kamu yararı nedir ve ne kadar derinlik ayrılmasının Anayasanın öngördüğü 'kamu yararı' amacına uygun düşeceği sorularının yanıtlanması gerekmektedir. Çağdaş devlet anlayışı, sahillerde kamu yararına uygun düzenlemenin asgari koşullarını da belirlemiştir. Sahil şeritlerinin,denizden ve güneşten yararlanmaya elverişli ve kıyı koşullarını taşıyan bir alanı izleyen ayrıca kişilerin sağlık, temiz hava ve dinlenme gereksinmelerini karşılayarak toplumun yararlanmasına açık kimi tesislerin yapımına ve yeterli bir sahil yolu geçirilmesine

olanak veren bir derinliği içermesi, bu yerden yararlanmada önceliğin kamuya verilmesinin asgari koşulunu oluşturur. Bu derinlik denizinden doğal servet ve kaynak olarak yararlanılmaya ve bu amaçlı tesislerin yapımına da elverişli olmalıdır. Sahil şeridi derinlikleri, imar planlı ya da henüz uygulama planları yapılmamış yerlerde, kullanım amaçlarına göre ayrı ayrı saptanabilir. Ancak yukarıdaki koşulları içeren bir derinliğin, herhalde **100 m.**'den az olmaması gerekir. Sahil şeridi olarak daha dar bir alanın belirlenmesi bu yerlerden Anayasa'nın uygun gördüğü kamu yararına uygun bir yararlanmayı zorlaştıracaktır." açıklamasına yer verilerek, uygulama imar planları yapılmamış alanlarda sahil şeridinin derinliğinin 100 m.den az olmaması gerektiği vurgulanmaktadır.

Bakanlık imar planı yapılmamış alanlardaki sahil şeritlerini de kısmi yapılaşmaya göre belirlemeye çalışırken, Kanunun geçici maddesini, kısmen veya tamamen yapılaşmışına ilişkin bir ifadeye yer vermeden değiştirerek; "İmar planı bulunmamakla birlikte mevzuata uygun yapılmış yapı ve tesislerin bulunduğu alanlarda bu yapı ve tesislerin cephe hatlarını birleştiren doğrusal çizgi sahil şeridi sınırı kabul edilerek imar planları hazırlanır. Gerekiyorsa mevcut imar planları bu madde hükmüne göre revize edilir" hükmü getirmekte yine gerekçe olarak da mevzuat hükümlerine uygun yapılmış yapı ve tesislerin korunmasını amaçladığını belirtmektedir.

Görüldüğü üzere taslağın yasallaşması halinde yürürlüğe girdiği tarihten önce gerek imar planları bulunmamakla birlikte mevzuata uygun yapılmış yapı ve tesislerin bulunduğu alanlarda gerekse mevcut imar planlarını bu madde hükmüne göre revize edilerek sahil şeritlerinin daraltılması istenmekte ve sahil şeritlerini yapılaşmaya açarak tamamen betonlaştırmak istemektedir.

Kıyıda kalan özel mülkiyete konu arazilerin kamulaştırılmasına kaynak sağlamak amacı ile de kamu kurum ve kuruluşlarının yaptırılacak kamulaştırmaların bedellerinin emlak vergisi mükelleflerinden toplanması amaçlanmaktadır. Ancak "kıyının korunmasına katkı payı" adı altında tahakkuk ve tahsil edilecek bu payların sadece bu amaçla mı kullanılacağı, fazla tahsil edilen miktarların nerelerde kullanılacağı hususlarında bir açıklık bulunmamaktadır. Bu konuda bir envanter çalışması yapıp yapılmadığı da kuşkuludur.

Kanunun yayım tarihinden itibaren 3 ay sonra yürürlüğe gireceğine ilişkin hükmünde üç aylık sürenin hangi nedenle verildiği anlaşılamamaktadır.

Söz konusu taslak, her maddesi ile gelecek kuşaklara bırakılacak doğal bir miras olan kıyılarımız ve sahil şeritlerinin yerli ve yabancı yatırımcılara, Anayasa ve Anayasa Mahkemesi Kararlarına aykırı uygulama ve yapılaşmalara açılmasına olanak tanıyacaktır.

YAŞANABİLİR BİR ÇEVRE, YAŞANABİLİR BİR ANKARA İÇİN ...

Dünya Çevre Günü, 5 Haziran 1972 yılında Stockholm'de toplanan Birleşmiş Milletler Çevre ve İnsan Konferansının yıldönümü olan tarihtir. Bu konferansta BM "temiz ve sağlıklı bir çevrede yaşamın temel bir insan hakkı olduğu" kararını almıştır. Alınan kararların çevre koruma alanında başlangıç olması düşüncesiyle, konferansın toplandığı tarih, DÜNYA ÇEVRE GÜNÜ olarak ilan edilmiştir.

Peki temiz ve sağlıklı bir çevrede yaşamın temel bir insan hakkı olduğunun kaçımız bilincindeyiz? Bizler Sivil Toplum Örgütleri ve Meslek Odaları olarak bu çevre gününde temel haklarımızdan yola çıkarak yetkili mercilere Ankara'nın doğal ve kültürel yeşil alanlarının neden tahribata açıldığını, neden bu tahribatın çoğunun bizzat yetkililer eliyle başlatıldığını soruyoruz.

Güvenparka Neden Otopark Yapılmak İsteniyor?

Yeni Başkent, Cumhuriyet ve halka güven düşünceleriyle özdeşleşmiş Park ve Güvenlik Anıtı, Ankara'nın rastlantısal olarak seçilmiş bir bölgesinde yer almaktadır. Güvenpark, tam bir şehircilik harikası olan bir kamusal dizinin halkalarından biridir.

Ancak, bugün kentimizin en önemli halkasındaki karmaşık düzenlemeler yetmiyormuş gibi, Kültür ve Turizm Bakanlığınca 1994'de 1. Derecede Doğal SİT Alanı ve Anıt Heykel olarak tescil edilmiş, Ankara'nın mirasına, kanunu hukukunu yok sayarak yer altı çarşıları ve otopark yapmak üzere Büyükşehir Belediyesi girişimde bulunmaktadır. Bu bölgede dolmuş ve otobüslerin depo alanına çözüm getirmemekte, ulaşım master planı yapmamakta ısrar ederek, halkımızı kötü görüntülere maruz kalmasını ve kentimizin en önemli değerinin çöküntüleşmesini beklemektedir. Bu vurdum duymazlık Güvenpark'ın üzerinde taşıdığı ve tarihimizin tanığı yarım asırlık ağaçlarımızı yok edecek ve kentin bir yeşil dokusunu daha katledecektir.

AOÇ Neden Yapılaşmaya Açılıyor?

Atatürk Orman Çiftliği Başkent Ankara'da Atatürk'ün Türk Milletine armağan ettiği az bulunur yeşil alanlardan bir tanesidir. Cumhuriyetin kuruluşu ile birlikte sadece kent merkezinde yeşil alan yaratılması amacıyla değil ama aynı zamanda gelişen Türkiye'nin tarım endüstrileşmesinde bir örnek model olarak ortaya konulması bakımından öneme sahip olan Atatürk Orman Çiftliği zorlu çalışmaların ardından bozkır toprakların nasıl yeşermeye başlayabileceğinin önemli bir kanıtıdır. **Atatürk AOÇ ile halkına bir kurtuluş mücadelesi örneği daha göstermektedir. AOÇ'nin tahribata açılmasında bu değer hiçbir zaman unutulmamalıdır.**

Bugün AOÇ, alanın % 5'i yani 2 milyon 500 bin m²lik kısmını geçmeyecek şekilde yapılaşmaya açmak üzere Büyükşehir Belediyesine devredilmek istenmektedir. AOÇ'de oynanan oyunlar bizlere bilerek ve isteyerek kültürel değerlerimizin yok edilmek istendiğini ispatlamaktadır. Mevcut Kültürel değerlerimiz üzerindeki tahribat bilerek ve isteyerek sürdürülmekte iken doğal alanlarımız da birer birer yok olmaya terk edilmektedir. Soruyoruz:

Zir Vadisi Neden Yapılaşmaya Açılıyor, Taşocaklarına Emanet Ediliyor?

Ankara'nın önemli doğal kaynaklarından biri olan Zir Vadisi üzerinde yine parçacı çözümlerle gelen Büyükşehir Belediyesi, Zir Vadisi ve akarsu sistemi üzerinde önemli çevresel bozulmalara neden olacak plan ve projeler peşinde koşmakta, vadiye yer alan taşocaklarına hiçbir suretle müdahale etmemektedir. Hatta doğanın tahrip olması için Maden Ocağı İşletmelerine ruhsat vermektedir.

Kıbrıs Köyü Vadisi Neden Taşocaklarına Emanet Ediliyor?

Kıbrıs Köylülerinin yıllardır 1. Dereceden Doğal SİT Alanı olan Vadilerinde taş ocakları ile uğraşmaktadırlar. Bu konu neden yetkililerin gündemine hiçbir zaman alınmamıştır.

Yine Soruyoruz: Mamak Çöplüğü Neden Kapatılmıyor?

Ankara'nın uzun zamandır kanayan yarası Mamak Çöplüğü konusunda en ufak bir ilerleme kaydedilemiyor. Burada çöplük üzerinde gecekondularda yaşayan halkın tahliyesi öngörülmekte, ancak karşılayamayacakları ücretlerle kooperatiflere üye olmaları beklenmektedir. Burada halkın elinden arazisi alınarak belli bir siyasi grubun yandaşların-a mı teslim edilmektedir? 4 Haziran 2006 tarihinde yani dün Mamak halkı çöplükle yaşamamak için isyan etti. Sivil Toplum örgütleri kentliler temel haklarını korumaya çalışırken oradaydı; söz veren ve sözünü tutmayan yetkililer nerdeydi?

İmrahor Vadisi Neden Ağaçlandırmak yerine İmara Açılıyor?

1/50.000 ölçekli "Ankara 1990 Nazım Planı"nda "Ağaçlandırılacak Alan" kullanımında kalan İmrahor Köyü ve çevresinin herhangi bir üst ölçek plan çalışması yapılmaksızın ve kent bütünü dengeleri göz önüne alınmaksızın yerleşime açılması yine temel haklarımızdan birisinin ihlal edildiği anlamına gelmektedir.

Bugün Ankara'da, Mamak Çöplüğünden Zir vadisine AOÇ'den İmrahor Vadisine, Güvenparktan Ulus Tarihi Kent Merkezine kadar bir dizi sorun devam etmekte doğal ve kültürel varlıklarımız, bilerek ve isteyerek yok olma tehlikesiyle yüz yüze bırakılmaktadır.

SAĞLIKLI VE TEMİZ BİR ÇEVREDE YAŞAMA HAKKIMIZI KORUMAK ÜZERE BURADA BULUNUYORUZ, YAŞANABİLİR BİR ÇEVRE, YAŞANABİLİR BİR ANKARA İÇİN YETKİLİLERİ VE ÖZELLİKLE BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİNİ OYNADIKLARI OYUNLARDAN VAZGEÇMEYE, BELEDİYELERİN TEMEL GÖREVİ OLAN ALTYAPININ OLUŞTURULMASI YÖNÜNDE ÇALIŞMALAR YAPMAYA DAVET EDİYORUZ.

Karikatürcüler Derneği

TMMOB Çevre Mühendisleri Odası Ankara Şubesi

TMMOB Mimarlar Odası Ankara Şubesi

TMMOB Peyzaj Mimarları Odası

D O S Y A G Ü N D E M D E K İ Ç E V R E S O R U N L A R I

5659 SAYILI ATATÜRK ORMAN ÇİFTLİĞİ MÜDÜRLÜĞÜ KURULUŞ KANUNU'NDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA İLİŞKİN KANUN HAKKINDA ANKARAM PLATFORMU'NUN GÖRÜŞÜ (05.07.2006)

28.04.2006 tarihinde AKP Ankara Milletvekili Salih Kapusuz tarafından TBMM'ye verilmiş olan 5659 Sayılı Atatürk Orman Çiftliği Müdürlüğü Kuruluş Kanunu'nda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Yasa Teklifi, 21.06.2006 tarihinde değiştirilerek TBMM Genel Kurulu'nda kabul edilmiştir.

Cumhurbaşkanımızın onayını bekleyen Yasa ile Atatürk Orman Çiftliği'nin yönetim ve toprak bütünlüğü olarak yok edilmesinin yolunun açılacağı konusunda ciddi endişelerimiz vardır.

Bilindiği gibi Atatürk Orman Çiftliği, Atatürk'ün Türk milletine kuruluş amaçlarına uygun olarak yönetilmesi amacıyla bıraktığı çok önemli bir tarihsel ve doğal değerdir. Bu nedendir ki 1992 yılında Ankara Kültür ve Tabiat Varlıkları Koruma Kurulu tarafından Birinci Derece Doğal ve Tarihi Sit Alanı olarak tescillenmiştir.

Kabul edilen yasa sürecinde, hem yasa teklifi sahibi, hem de Büyükşehir Belediye Başkanınca, AOÇ Müdürlüğü Kuruluş Kanunu'nda yapılmak istenen değişiklikler;

- . Rekreasyon alanları oluşturmak
- . Hukuki ihtilafli parselleri bütünleştirmek
- . Şu anda yapılamadığı öne sürülen metro, yol, tünel, alt-üst geçit gibi ulaşım tesislerini yapmak
- . Hayvanat bahçesini yenilemek
- . Alanı bakımsızlıktan kurtarmak vb. gerekçelere dayandırılmıştır.

ANKARAM PLATFORMU AOÇ Girişimi, yasada çözülmesi öngörülen sorunlardan;

- 1- Metro ve yol, alt-üst geçit gibi Ankara'nın ihtiyacı olduğu belirtilen kentsel altyapı ve ulaşım tesislerine karşı çıkmamaktadır.
- 2- AOÇ alanında modern bir hayvanat bahçesi görmek hepimizin dileğidir.
- 3- Mağdur durumda olduğu ifade edilen AOÇ arazisi içinde kalmış olan kooperatiflerdeki vatandaşların sorunlarına çözüm bulunması önemlidir.

Ancak, tüm bunların yapılabilmesi için öncelikle AOÇ arazilerinin kullanım ilkelerinin belirlenmesi ve

planlaması yapılmak zorundadır. Kabul edilen Yasadaki belirsizlikler ve muğlak ifadeler, AOÇ arazisi üzerinde gelecekte yapılması gündeme getirilebilecekler konusunda örgütlerimizi derin bir endişeye sevk etmektedir.

Kabul edilen Yasa ile ilgili temel çekincelerimiz şöyle sıralanabilir:

1. Atatürk Orman Çiftliği Müdürlüğü tasarrufu altında bulunan arazilerle ilgili olarak Ankara Büyükşehir Belediyesi'nce; 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Yasası gereğince Temmuz 2006'da bitirilmesi gereken 1/25000 ölçekli Nazım İmar Planı henüz yapılmamıştır. Birinci derece doğal ve tarihi sit alanı olan AOÇ'nin içinde yapılacak düzenleme ve yapılaşma koşul ve ilkelerini belirleyen "Koruma Amaçlı İmar Planı" yoktur. Metro hattı ve yapılması planlanan yol, alt geçit, üst geçit ya da diğer ulaşım projeleri için Ankara'nın güncel Ulaşım Ana Planı bulunmamaktadır. Dolayısıyla Çiftlik alanının geleceği ile ilgili **üst ölçekli kullanım kararları, geçirilmesi planlanan yol ve raylı sistem güzergahları, dere ıslahı yapılacak araziler, bunların konumu ve büyüklüğü ile alanın yönetim ve işletim modelinin nasıl olacağı da belirsizdir.** Bu nazım plan çerçevesinde üst ölçekte ana kullanım kararlarını belirten "AOÇ Gelişme Ana Planı", alanın 1. derece sit alanı olması nedeniyle "Koruma Amaçlı İmar Planı", Ankara Ulaşım Ana Planı ve buna bağlı olarak ayrıntılı ölçekte kentsel tasarım projeleri hazırlanmadan böyle bir yasanın çıkması AOÇ'yi **her türlü spekülasyona açık hale getirmektedir.** Kullanım hakkı devredilecek arazilerle ilgili herhangi bir yasa teklifi, **ancak ve ancak bu planların tamamlanmasından sonra** gündeme getirilebilir.
2. Bugüne dek AOÇ arazilerinin devredilmesine ilişkin kabul edilmiş **yedi yasada da ne kadar arazinin ne amaçla devredileceği, parsel numarasına ve kullanım büyüklüğüne kadar belirlenmiş ve buna göre devir yapılmıştır.** Ancak, bu Yasa, kullanım hakkı ya da bedelsiz devredilmesi istenen yerlerle ilgili konum, parsel ve büyüklük konusunda **tam bir belirsizlik** içermektedir. Bu durum, böylesine önemli bir alan için son derece sakıncalıdır.
3. Yasada hayvanat bahçesinin onaylı imar planındaki arazisinin **10 yılına** Ankara Büyükşehir Belediyesi **lehine intifa hakkı** tesis edilmesi hükmü bulunmaktadır. Ancak, **AOÇ'nin bir planı**

bulunmadığından hayvanat bahçesinin alanı kesin olarak belli değildir. İstenirse Büyükşehir Belediyesince yapılacak imar planında mevcut hayvanat bahçesi büyütülerek AOÇ arazisinin yarısı (17 bin dekar) olarak tanımlanabilir. Yasa Teklifindeki bu hüküm istismara açıktır. Yasa Teklifinde intifa hakkı tesis edilecek hayvanat bahçesi alanını sınırlandırması ya da büyüklüğünün belirlenmesi doğru olacaktır.

Yasa ile AOÇ Yönetim Kurulu, kendi bütçesi ve genel bütçeden ayrılacak payla AOÇ'nin düzenlenmesinde öncelikli ve yetkili kurum olarak görülmemekte, devre dışı bırakılmak istenmektedir. Hayvanat bahçesi düzenlemesi ile ilgili olarak yapılacak Koruma Amaçlı İmar Planında yeri ve büyüklüğü belirtilmek üzere, böyle bir düzenlemenin Büyükşehir belediyesi yerine AOÇ Müdürlüğü tarafından yapılması daha uygun olacaktır. Çiftlik Müdürlüğü ile yapılacak bir protokol; Büyükşehir Belediyesi'nin bu alanın düzenlenmesi için kaynak aktarmasına ve Ankaralıların güzel bir hayvanat bahçesine kavuşmasında yeterli olacaktır.

Ayrıca Yasayla hayvanat bahçesi içindeki işletmelerin, tahsis amacına uygun olarak Büyükşehir Belediyesince **üçüncü şahıslara kiraya verilebileceği** hükmü getirilmiştir. Bu da AOÇ'nin bir rant tesisi haline getirilmesi yönünde talihsiz bir başlangıç oluşturacaktır.

4. Hazırlanacak "AOÇ Koruma Amaçlı İmar Planı" doğrultusunda, AOÇ içindeki parçalı, sorunlu mülkiyetin bütünleştirilmesi için; parsel numarası, konumu ve büyüklüğü net olarak belirtilmek koşulu ile gerekli yasal düzenleme o aşamada kamuoyunda tartışmaya açılmalıdır.
5. Kabul edilen Yasada imar planlarına uygun olmak şartı ile **yol, meydan, alt geçit, üst geçit ve raylı toplu taşıma araçları ile yer altı tünelleri ve yer altı hizmetleri için gerekli arazi ile dere ıslahı yapılması planlanan arazilerin bedelsiz** olarak Ankara Büyükşehir Belediyesi lehine **intifa hakkı** tesis edilmesi öngörülmektedir. Bilindiği gibi **AOÇ arazileri emlak vergisine tabi olup** Çiftlik Müdürlüğü'nce bu alanın **vergileri ödenmektedir.** Böyle bir kullanım hakkının devredilmesi durumunda da bu vergiler AOÇ Müdürlüğü tarafından ödenecektir. Büyükşehir Belediyesi'nin muazzam büyüklükteki bütçesi ve kent için önceliği/önemi olmayan pek çok projeye harcanan kamu kaynakları göz önüne alındığında, geçecek yollar için AOÇ'ne ödenecek bedel önemsiz kalacaktır. Ayrıca, yolların bedeli mukabilinde geçirilmesi, Çiftlik Müdürlüğü'nün ekonomik olarak gelişmesine katkı sağlayacaktır.
6. AOÇ arazisi ile şahıslar arasındaki arazi ihtilaflarının giderilmesi için AOÇ'ye ait arazilerin plan bölgesindeki ada parsellerde toplanabileceği öngörülmüştür. Bu konuda da "**ihtilafli parseller**" tanımı belirsizdir. Yasada **ihtilafli parsellerin yeri ve büyüklüğü net olarak belirtilmeli**, hangi parselin nerede birleştirileceği yazılmalıdır. Ayrıca bu hükmün hukuken ayrıntılı olarak incelenmesine ihtiyaç vardır.

7. Kabul edilen Yasada "Çiftlik arazileri üzerinde konut, ticaret ve sanayi amaçlı yapılaşma yapılamaz" gibi bir alan kullanımı tanımı, esasında pek çok kentsel kullanımı dışarıda bırakmıştır. Örneğin bu tanımlamanın dışında kalan **eğitim, sağlık, dini tesis, kültür, enerji santrali, havaalanı**, vb. tesislerin AOÇ arazisi içinde yapılabileceği anlamına gelmektedir. Bu nedenle, böyle bir maddenin, zaten birinci derece doğal ve tarihi sit alanı olan AOÇ arazisi için neden yazıldığı anlaşılammıştır.

Kabul edilen yasada üst ölçekli plana ve imar planına uygun olmak koşullarının yer alması Büyükşehir Belediyesi Yönetimi'nin şimdiye kadar olan yaklaşımları göz önüne alındığında güven vermemektedir. Şimdiki belediye yönetimi 13 yıldır Ankara'nın üst ölçekli nazım planını yapmaktan imtina etmiş, pek çok parçacı ve spekülatif planla Ankara'nın gelişimi yönlendirilmiştir. 1994'te onaylanan Ankara Ulaşım Ana Planı rafa kaldırılmış, 13 yıldır Ankara'nın ulaşım sistemi bir plana dayanmayan, noktasal ve gümbürlük yaklaşımlarla şekillendirilmiştir. Örneğin, bundan 3 yıl önce keyfi ve ulaşım planına dayanmayan biçimde Eskişehir Yolu genişletilmiş, ancak daha sonra metro inşaatına başlandığı için tekrar sökülümüş, 2005'te yolun yapılmasının ardından şimdilerde tekrar yeni bir genişletme(!) faaliyetine sahne olmaktadır. Dolayısıyla, yasada plana vurgu yapılmasının örgütlerimiz açısından inandırıcılığı bulunmamaktadır.

Alana yönelik sorunların çözülmesi, değerlerinin ortaya çıkartılması ve gelecek nesillere aktarılması için öncelikle gerekli olan tüm planlar, paydaşların katılımıyla, şeffaf ve katılımcı süreçlerle hazırlanmalıdır. Ancak bu süreçlerden sonra AOÇ Müdürlüğü ve AOÇ alanı ile ilgili yasa teklifi ya da teklifleri gündeme getirilmelidir.

ANKARAM PLATFORMU TEMSİLCİLERİ

Nevin Apaydın, Eser Atak, İsa Çapanoğlu, Gökhan Günaydın, Bedrettin Kaykaç, Radife Kolçak, Nimet Özgönül, Zafer Şahin

ANKARAM PLATFORMU- AOÇ GİRİŞİMİ

Ankaralılar Vakfı- DENETDE- Doğa ve Çevre Derneği - Gıda Mühendisleri Odası- Harita ve Kadastro Mühendisleri Odası - Kavaklıdere Dayanışma ve Güzelleştirme Derneği - KESK/Tarım ve Orman İşçileri Sendikası - Kimya Mühendisleri Odası - Koruma ve Restorasyon Uzmanları Derneği - Mimarlar Odası Ankara Şubesi - Peyzaj Mimarları Odası- Şehir Plancıları Odası Ankara Şubesi - Tarım İş Sendikası Genel Merkezi - Tarım ve Köyişleri Bakanlığı/AOÇ Müdürlüğü - TEMA Vakfı - Tüketici Dernekleri Federasyonu - Tüketici Hakları Derneği - Türk-İş Sendikası Ankara Temsilciliği - Veteriner Hekimleri Derneği - Yüksek Denetim Elemanları Derneği - Ziraat Fakültesi Dekanlığı - Ziraat Mühendisleri Odası

* 05.07.2006 tarihinde Cumhurbaşkanlığı Genel Seketeri Sn. Kemal Nehrozoğlu ile görüşmemizde iletilen metindir.

Cumhuriyetin Tanıklarından Biri Daha Aramızdan Ayrıldı

HAVAGAZI FABRİKASI

Cumhuriyetin ilk sanayi tesislerinden olan ve 1929 yılında inşa edilen, "endüstri mirası" Havagazı Fabrikası Ankara Büyükşehir Belediyesi ve EGO Genel Müdürlüğü tarafından 13.06.2006 tarihinde saat:18.00'da bir operasyon ile yıkılmaya başlandı.

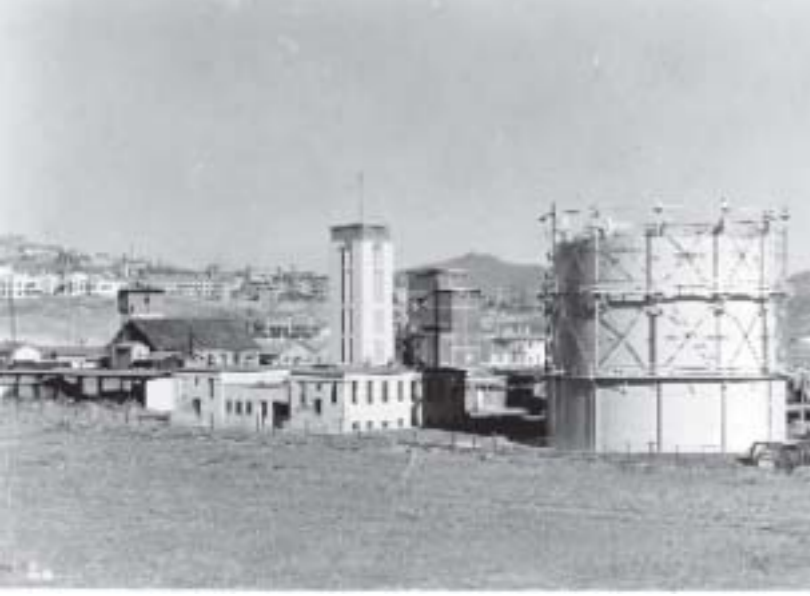

... ve

... yıkıldı

HAVAGAZI FABRİKASI

Cumhuriyetin ilk sanayi tesislerinden olan ve 1929 yılında inşa edilen, "endüstri mirası" Havagazi Fabrikası Ankara Büyükşehir Belediyesi ve EGO Genel Müdürlüğü tarafından 13.06.2006 tarihinde saat:18.00'da başlayan bir operasyon ile yıkılmaya başlandı, ve büyük bir bölümü yıkıldı.

Başkent Ankara'ya 66 yıl boyunca hizmet veren ve doğalgazın gelmesi ile devre dışı bırakılan Havagazi Fabrikası, 1990 yılında "İş Merkezi" yapılmak amacıyla yıkım kararı alınarak yıkılmaya başlanmış: TMMOB Mimarlar Odası Ankara Şubesi kentin tekno-tarihsel profilinin katmanlarından biri olan Havagazi Fabrikası Tesislerinin aynı zamanda türünün ayakta kalabilmiş son örneği olması nedeniyle (Londra'nın Kings-Crown Ana Tren Garına komşu ve Viktorya dönemi ticari canlılığın bir simgesi olarak 3 adet "gazometre" benzer gerekçeyle korunmuştur) onarılarak korunması ve yeni işlevlerle kullanılarak yaşatılması için süreçler tanımlanmış ve bu süreçleri başlatmıştır.

1929 yılında inşa edilen Hava Gazı Fabrikası; gazometreler, elektrik santrali, su kulesi, havagazi ocak dairesi, yakıt tankları ve depoları, silolar, atölyeler vb. yapılar ile bir bütünün parçaları olarak tasarlanmış eskimiş ancak, bileşeninden kopmamış "endüstriyel yapı" tasarımlarının bir örneği olması nedeniyle mimarlık tarihimiz açısından yeri son derece önemli, tasarımı ve mühendislik tekniği ve teknolojsi açısından bir daha yerine koyulamayacak değerlerdir. Ulusal ve uluslararası belgelerde **sanayi arkeolojisi** olarak tanımlanan Havagazi Fabrikası Tesislerinin yıkılması ile Ankara Garı ve çevresi ile

birlikte düşünülerek tasarlanmış olan ve birbirini bütünleyen kentin bir dönem kültürünün belgesi yok olmuştur. Geçmişin değerlerinin gelecek nesillere aktarılmasının sorumluluğunda olan bu dönemin kurum ve kuruluşları kamusal görevlerini yerine getirmemiştir. Kentteki tüm dolu, boş ve yeşil alanlar sürekli tüketilmekte, yıkılarak rant tesislerine dönüşmektedir.

Havagazi fabrikası ve destekleyici birimleri 1990'lı yıllarda yine yıkılmak üzere günün kurumları tarafından gündeme getirilmiş ve TMMOB Mimarlar Odası Ankara Şubesi tarafından 23.10.1990 tarihinde taşınmaz kültür varlığı olarak tescil edilmesi için Ankara Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kuruluna başvurulmuştur. Yapı ve içinde bulunduğu parsel Ankara Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulunun 19.03.1991 gün ve 1679 sayılı kararı ile taşınmaz kültür varlığı olarak tescil edilmiştir.

Alınan tescil kararınının sonra mülk sahiplerinden birisi olan EGO Genel Müdürlüğü tescilin iptali için İdare Mahkemesine dava açmış ve açmış olduğu "tescilin iptali" davasını kaybetmiştir. Hukuki süreç devam etmiş ve karar son olarak Danıştay 6. Dairesinin 1996 / 5342 sayılı kararı ile kesinleşmiştir. Kesinleşen kararda, **Havagazi Fabrikası Üstün Kamu Yararı adına Hukuksal Koruma** altına alınmıştır.

Ancak 1991 yılında Kültür ve Tabiat Varlıkları Koruma Kurulu üyeleri tarafından kültür varlığı olarak tescil edilen, 1996 yılında Danıştay kararı ile "üstün kamu yararı" adına hukuksal olarak da koruma altına alınan Havagazi Fabrikası tescil kararından günümüze ilgili yönetimler tarafından korunması yeni işlevler ve yeni tasarımlarla yaşatılması gerekli kültür varlığı olarak ele alınmamış, kaderine terk edilmiştir.

10 yıl aradan sonra, tescil kararını alan aynı kurumun "Ankara Kültür ve Tabiat Varlıkları Koruma Bölge Kurulu" yeni üyeleri tarafından 26 Mayıs 2006 gün ve tescil kararının kaldırılması bilime, hukuka, üstün kamu yararına aykırıdır. Yapıların kültür varlığı olarak tescil edilmesini gerektiren **değerler** mevcut 2863 sayılı yasada bugün de aynıdır. **Danıştay kararına** ve hala var olan bu değerlere rağmen Havagazi alanı içindeki yapılar EGO Genel Müdürlüğü tarafından bir gece operasyonu ile yok edilmiştir.

Bugün dünyanın pek çok ülkesinde **endüstri yapıları KORUNARAK** kamu yararına değişik kullanımlarla ve işlevin gerektirdiği ek yapılarla dönüştürülürken,

hatta Ülkemizde İzmir ve İstanbul'da Gazhane binaları da bu yolla dönüştürülmeye çalışılırken, Ankara'daki **Maltepe Havagazi Fabrikası** gibi kültürel ve tarihsel özgünlüğü bulunan bir endüstri yapısı yerle bir edilmiş, ender, özgün değerlere sahip gelecek nesiller için belge değeri olan bir kültürel miras alanı ne olacağı bile tasarlanmamış bir alana dönüştürülmüştür.

Önce bakımsızlıkla çökertilen arkasındanda niteliklerini yitirmiş olarak tanımlanan alanlar bireysel beğeniler ve isteklere göre şekillenmektedir. Kent ve çevresine yönelik üst ölçekli planlar, stratejiler belirlenmeden yapılan tüm uygulamalar bir sonraki süreçte yeniden ele alınmakta, kent sürekli yıkılarak tekrarlanan şantiye alanlarına dönüşmektedir.

Son günlerde Eskişehir yolunda yapılmakta olan uygulamalar - henüz yol yapımı, peyzajı ve üst yaya köprüleri tamamlanmış yolun yeniden genişletilmesi - plansız bir çalışmanın ürünü olup, ekonomik olarak da ülke milli gelirlerinin programsız bir şekilde kullanılmasının bir örneğidir. Eskişehir yolu üzerinde tek parsel ölçeğinde yapılaşma yoğunluğunun artırılması Belediye Encümen kararları ile gerçekleştirilmesi, nasıl bir planlama bütünün parçası olduğu anlaşılmayan kentsel uygulamalardır.

Bir taraftan kentin belli akslarında oluşturulan yoğunluk artışları, diğer taraftan da kent merkezinde Havagazi Fabrikasının yıkımı ile başlayan, AOÇ, AKM Alanı, Güven Park, Ulus Merkezi, kent vadileri vb alanlar Ankara'nın Büyükşehir Belediyesi tarafından göz dikilen potansiyel rant alanlarını ve aynı zamanda da risk alanlarını oluşturmaktadır. Maltepe Havagazi fabrikası da böylesi yaklaşımlarla yıkılmış, enkaz haline getirilmiş ve sonuç olarak bir rant alanına dönüştürülmüştür. Kentlilik bilinci ve kent kültürü politikası olmayan bu tür yaklaşımlar ve uygulamalar bir yandan kentin kültürel değerlerinin yok olmasına neden olurken, diğer taraftan da kent topraklarının kullanım biçimi ve ekonomik kayıplar ile ülke milli gelirlerinin pervasızca harcanmasıdır.

2863 sayılı (5226 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu ile çeşitli kanunlarda değişiklik yapılması hakkında kanun ile değişik) Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma kanunda Kültür varlıkları; *"tarih öncesi ve tarihi devirlere ait bilim, kültür, din ve güzel sanatlarla ilgili bulunan veya tarih öncesi yada tarihi devirlerde sosyal yaşama konu olmuş bilimsel ve kültürel açıdan özgün değer taşıyan yer*

üstünde ve yer altında veya su altındaki bütün taşınır ve taşınmaz varlıklardır" denilmektedir".

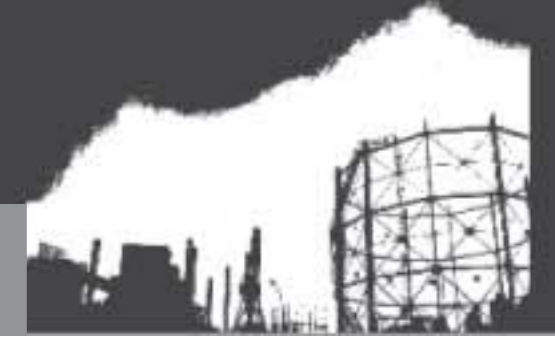
Aynı yasa bu konudaki devletin sorumluluğunu, şöyle tariflemiştir; "Devlete, kamu kurum ve kuruluşlarına ait taşınmazlar ile özel hukuk hükümlerine tabi gerçek ve tüzel kişilerin mülkiyetinde bulunan taşınmazlarda varlığı bilinen veya ileride meydana çıkacak olan korunması gerekli taşınır taşınmaz kültür ve tabiat varlıkları **Devlet malı** niteliğindedir."

Ankara Büyükşehir Belediyesi ve EGO Genel Müdürlüğü Havagazi Fabrikası yıkımına başlamakla Devlet Malına zarar vermiş ve suç işlemiştir. Koruma Yasasına göre Kültür ve Tabiat Varlıklarının korunmasından 1. derece sorumlu olan Kültür ve Turizm Bakanlığı, Cumhuriyet'in başkentinde, Ankara'nın orta yerinde bir kültür varlığının tescilinin kaldırılarak ve gece yarısı operasyonu ile kültür varlığının ortadan kaldırılmasına göz yummakla suç ortak olmaktadır.

Ankara Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu'nun parsel üzerindeki tescil kararını kaldırmamış olmasına rağmen, Kurul'dan hiçbir izin alınmadan, gizlice, yangından mal kaçırıcısına hangi amaçla, ne uğruna yapıldığı anlaşılmayan yıkım girişimi sonucunda yeri tekrar doldurulamayacak, bir Cumhuriyet değeri, endüstri arkeolojisi bakımından değerli bir kültür mirası yok edilmiş bulunmaktadır.

Diğer yandan alanın korunmasına dair yargı kararlarını ve Ankara Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu'nun almış olduğu 15.06.2006 tarihli yıkımın durdurulması kararına rağmen EGO'nun dolayısıyla Ankara Büyükşehir Belediyesinin Maltepe Havagazi Fabrikasının yıkımına devam etmesi yalnızca Cumhuriyet Döneminin özgün bir yapısının yerle bir olmasına sebep vererek Cumhuriyet değerlerine zarar vermemiş, aynı zamanda yargıyı hiçe sayarak hukuk düzenine de bir darbe indirmiştir.

Başkenti yoksullaştıran ve yoksunlaştıran çağdışı anlayış(lar), Cumhuriyet'in kültürel, sosyal değerlerine karşı yürüttüğü operasyonlarına bir yenisini daha ekleyerek, Maltepe Havagazi Fabrikasını kent belleğinden ve kent kimliğinden silerek **kamu yararı yapıları, alanları yok** etmekte ve kamusal alanlar belirli çıkarlar doğrultusunda kültürel, sosyal, ekonomik olarak dönüştürülmektedir.

HAVAGAZI FABRİKASI Cumhurbaşkanlığına Yazılan Metin

Sayın Ahmet Necdet Sezer
Cumhurbaşkanlığı Yüksek Makamına,
Ankara

Anadolu farklı dönemlerde bu topraklarda yaşayan kültürlerin birlikteliklerinden oluşan çok katmanlı ve kimlikli bir coğrafyadır. Bu coğrafyadaki kentler de bu çok katmanlı ve kültürlü yapının özgün örneklerini oluştururlar ve bu yönleriyle bir kimlik kazanırlar. Örneğin Bursa, Edirne ve İstanbul Osmanlı İmparatorluğunun 3 başkenti olarak anılır. İstanbul ayrıca Doğu Roma'nın başkenti olarak ayrı bir kimliğe ve o kimliğin ürünü yapıları sahiptir. Anadolu'nun hemen tüm kentleri geçmişlerinden gelen birikimlerin oluşturduğu değişik, zengin yapı ve görünümlere sahiptir.

Ankara ise diğer tüm yerleşmelerimize oranla çok özel bir konumdadır. Ankara Cumhuriyetin başkentidir ve bu niteliği ile Cumhuriyetin mimari tasarım anlayışını sergileyen bir duruş ve yapıya sahiptir. Çevremizde izlediğimiz sosyal, kültürel, ekonomik, yönetsel vb. etkinlikler için gerekli yapılar ve mekanlar 1920'li yıllardan günümüze sadece Başkentinde değil, Cumhuriyetin de hikayesini anlatmaktadır. Bu yapılar bir döneme tanıklık etmiş, döneminin mimari, kültürel, sosyal, ekonomik özelliklerini taşıyan ve gelecek nesiller için somut belge değeri olan öğelerdir. Bizim görevimiz bugün kültürel miras olarak tanımladığımız bu belgeleri korumak, geliştirmek ve bizden sonraki nesillere iletmektir. Çünkü:

Kültürel miras, yaşam kültürünün zenginliğinin ve geçmişte varılan teknik düzeyin belgesidir.

Özellikle taşınmaz kültür varlıklarının oluşturduğu kültürel miras, geçmiş yaşamla ilgili bilgileri bize aktaran en somut ve en anlatımlı belgelerin başında gelir.

Kültür varlıkları birçok değerlere sahiptir. Bu değerlerin yitirilmemesi için onların korunması gerekir.

Bu geleneksel yapı stokunun çok önemli bir ekonomik değeri vardır ve bu yapılar günümüzün birçok gereksinimini karşılayabilecek potansiyele sahiptir.

Kültür Varlıkları toplumun alıştığı, beraber yaşadığı yapılarıdır, Kültür varlıkları ortak bir mirasın öğeleridir, Uluslararası kabullere göre doğal ve kültürel değerlerin korunması görevi, sadece o değerlerin sahibinin değil, o yapının bulunduğu kent sakinlerinin, o ülke halkının ve giderek tüm insanlığın ortak sorumluluğundadır.

Kültürel mirasımızı oluşturan yapılar ve yapı grupları onu oluşturan toplumun yaşam biçiminin gereklerine uygun olarak çok değişik türde olabilmektedir. Bu miras arasında dini, sosyal, kültürel, politik vb. amaçla inşa edilen yapıların yanı sıra sanayi yapıları da önemli bir gruba oluşturmaktadır. Bu grupta yer alan yapılar Ülkelerin sanayi alanındaki gelişme ve düzeyini göstermekte, bugün geçerliliği kalmayan enerji ve ürün elde etme yöntemlerinin somut göstergelerini oluşturmakta, bu nitelikleriyle vazgeçilemeyecek bir belge değeri taşımaktadırlar. Endüstri Mirası kavramı ve bu tür yapıların çağdaş toplum tarafından değerlendirilmesi uluslararası platformlarda da ele alınmakta ve tartışılmaktadır. Ülkemizin de üyesi olduğu "ULUSLARARASI ANITLAR VE SİTLER KONSEYİ (ICOMOS)", konunun önemini vurgulamak için her yıl değişik bir temanın ele alındığı "Uluslararası Anıtlar ve Sitler Günü"nü 2006 yılı temasını "Endüstri Mirası" olarak tanımlamış ve tüm üye ülkelerde, ülkelerinde bu konuyu kamuoyunun gündemine getiren etkinlikler yapmasını istemiştir. Bu konuda ICOMOS Genel Yönetimi tarafından üye ülkelere yapılan çağrıda;

Sanayi mirası, kültürel mirasın ayrılmaz ögesi olarak görülmeli. Bu kapsamda, yapılar, alanlar, mekanik donanımları ve sanayi peyzajları korunabilmeli ve arkeolojik ve ekolojik açıdan taşıdıkları potansiyel değerler düşünülmesi, Sanayi mirasını koruma programları, ekonomik kalkınma politikaları ve bölgesel, ulusal planlamalar ile bütünleştirilmeli, Hızlı yapısal değişimin tehdidi altındaki endüstri

miras alanları, merkezi ve yerel yönetim makamları tarafından desteklenmeli. Bu gibi değişikliklerden sanayi mirasına yönelik potansiyel tehditler tespit edilip, tehdidi ortadan kaldıracak acil eylem planları hazırlanmalı, hususlarına değinilmektedir. İçinde bulunduğumuz 21. yüzyılda uluslararası platformlarda endüstri mirası alan, yapı ve donanımlarının daha etkin korunması artık kabul edilmiştir.

Bu önemli mirasın ülkemizde giderek azalan örnekleri arasında 1929 yılında inşa edilmiş Maltepe Havagazı Fabrikası da yer almaktadır. Bu yapı ayrıca türünün Ankara'daki tek örneği olup İstanbul ve İzmir'deki birkaç örnekle beraber bir enerji üretim biçiminin teknik birkaç belgesinden bir tanesi olma özelliğini de taşımaktadır. Fabrika ayrıca, ana yapı, bu yapının parçaları olan su deposu, vinç vb. diğer yapıları ve açık alanları ile bütüncül bir tasarımın ürünü olan ender yapılardan biridir.

Ankara Havagazı Fabrikasının korunmasını gerektiren yasal alt yapı incelendiğinde ise şu tablo ile karşılaşılmaktadır. 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Yasasının, 3. maddesinde "Kültür varlıkları"; "tarih öncesi ve tarihi devirlere ait bilim, kültür, din ve güzel sanatlarla ilgili bulunan veya tarih öncesi yada tarihi devirlerde sosyal yaşama konu olmuş bilimsel ve kültürel açıdan özgün değer taşıyan yer üstünde, yer altında veya su altındaki bütün taşınır ve taşınmaz varlıklar" olarak tanımlanmıştır. Bu tanımın getirdiği tarihsel, niteliksel ve mekansal boyutlarda herhangi bir kısıtlama getirmemiştir. Ayrıca, "bilimsel açıdan özgün değer taşımak" koşulunun bir endüstri yapısını kapsadığı herhalde yadsınmamalıdır.

Yine aynı yasanın 6. maddesi korunması gerekli taşınmaz kültür ve tabiat varlıklarını daha ayrıntılı olarak tanımlamakta ve (b) bendinde 19. yüzyıldan sonra yapılmış olmakla beraber önem ve özellikleri bakımından Kültür ve Turizm Bakanlığınca korunmalarında gerek görülen taşınmazları koruma kapsamına almaktadır. Aynı maddenin son bölümünde taşınmaz kültür varlıkları bu kez ".....Kaya mezarlıkları, yazılı, resimli ve kabartmalı kayalar, resimli mağaralar, höyükler, tümülüsler, örenyerleri, akropol ve nekropoller; kale, hisar, burç, sur, tarihi kışla, tabya ve istihkâmlar ile bunlarda bulunan sabit silahlar; harabeler, kervansaraylar, han, hamam ve medreseler; kümbet, türbe ve kitabeler, köprüler, su kemerleri, su yolları, sarnıç ve kuyular; tarihi yol kalıntıları, mesafe taşları, eski sınırları

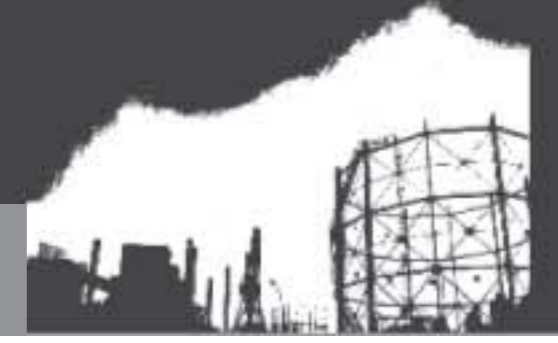
belirten delikli taşlar, dikili taşlar; sunaklar, tersaneler, rıhtımlar, tarihi saraylar, köşkler, evler, yalılar ve konaklar; camiler, mescitler, musallalar, namazgâhlar; çeşme ve sebiller, imarethane, darphane, şifahane, muvakkithane, simkeşhane, tekke ve zaviyeler; mezarlıklar, hazireler, arastalar, bedestenler, kapalı çarşılar, sandukalar, siteller, sinagoglar, bazilikalar, kiliseler, manastırlar, külliye, eski anıt ve duvar kalıntıları; freskler, kabartmalar, mozaikler, peri bacaları....." olarak sayılmakta ve bu bent "....ve benzeri taşınmazlar..." olarak bitmektedir. Açıkça görüldüğü gibi, yasa koyucu bazı yapıların isimlerini saymış ancak süreçte diğer miras türlerinin koruma dışında kalmaması için ve benzeri sözcüğü ile çok geniş bir açılımı benimsediğini göstermiştir.

Bu belgeler, mevcut yasal düzenlemelerde Ankara Havagazı Fabrikasının taşınmaz kültür varlığı statüsünü ortadan kaldıracak karşı bir hüküm bulunmadığını açıkça göstermektedir.

Ankara Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu, bu anlayış içerisinde 19.3.1991 gün ve 1679 sayılı kararı ile bu nadir bulunan ve Cumhuriyet Ankara'sı için çok önemli bu belgenin korunmasını öngörmüştür.

Benzer bir tutum yargı organları tarafından da sergilenmiştir. EGO Genel Müdürlüğü tarafından Koruma Kurulu'nun kararının kaldırılmasına ilişkin olarak açılan dava, Ankara 7. İdare Mahkemesi tarafından reddedilmiş, Danıştay nezdinde yapılan temyiz başvurusu da 6. Daire tarafından reddedilerek 7. İdare Mahkemesinin kararı onaylanmıştır. Bu süreç, Ankara Havagazı Fabrikasının bir kez de Türk Yargısı tarafından da tescil edildiğini açıkça göstermektedir.

Konu değişik kurumların, bir koruma olgusuna nasıl yaklaştığı açısından incelendiğinde, bazı yorum ve değerlendirmeler yapmak olasıdır. İlk değerlendirme doğal olarak "miras"ın sahibine yönelik olacaktır. Bilindiği gibi EGO Genel Müdürlüğü Ankara Büyükşehir Belediyesi'nin bir organıdır. Bu nedenle Belediye'nin denetim ve yönlendirmesi altındadır. 5216 sayılı Büyükşehir Belediye Yasası'nın 7. maddesinde Büyükşehir Belediyelerinin sorumlulukları sıralanırken (o) bendinde "Kültür ve tabiat varlıkları ile tarihi dokunun ve kent tarihi bakımından önem taşıyan mekânların ve işlevlerinin korunmasını sağlamak, bu amaçla bakım ve onarımını yapmak, korunması mümkün olmayanları aslına uygun olarak yeniden inşa etmek" hükmüne yer verilmiştir. Bu hüküm kentin

HAVAGAZI FABRİKASI

değerlerinin korunmasından yerel yönetimlerin sorumlu olduğunu açıkça göstermektedir. Bu durumda EGO Kurumunun bir endüstri mirasının yok edilmesine ilişkin tavrı, koruma, miras vb. konularda ulusal ve evrensel gelişmelerden habersiz olduğu, korumaya ilişkin hiçbir kavram ve yaklaşıma sahip olmadığı, bir mirası rant dönüşebilir bir "mal" olarak gördüğü vb. biçimlerle açıklanabilir. Tüm seçenekler ürktüdü ve düşündürücüdür. EGO Kurumunun bağlı bulunduğu Büyükşehir Belediyesinden habersiz olarak böyle bir girişimi yapamayacağı düşünüldüğünde, aynı seçeneklerin Büyükşehir Belediyesi için de geçerli olacağı ortaya çıkmaktadır ki bu belirleme çok daha ürktücü ve düşündürücü boyutlara varmaktadır.

İkinci değerlendirme korumaya yönelik karar alma yetkisi ile donatılmış bu nedenle doğrudan sorumluluk taşıyan Bölge Koruma Kurulu için yapılmalıdır. İlk irdelenecek konu, bir Koruma Kurulu tarafından alınan kararın bir diğer kurul tarafından değiştirilmesidir. Bu değişiklik, 1950'li yıllardan bu yana devam eden koruma kararı üretme pratiğimizde tescil kaydının kaldırılması, tescilli taşınmazda süre içerisinde çok önemli değişiklikler olması ve bu değişikliklerin taşınmazın niteliğini büyük ölçüde bozması ya da tümüyle ortadan kaldırması ile olasılık kazanmıştır. Bu durumda, 1991 yılında tescil edilen havagazı fabrikasının hangi bilimsel ve somut nedenlerle kültür varlığı özelliğini yitirdiği ve tescil kaydının kaldırıldığı sorusu sorulmalıdır. Eskime, yapısal sorunlar, malzemede bozulma vb. hususlar tescil kaydının kaldırılmasına neden olacak girdiler değildir. Bu gerekçenin doğru olduğu varsayılrsa dahi, bir kültür varlığını onarmayarak niteliklerini

yitirmesine neden olan yerel yönetimin yasalara aykırı davranışının sorgulanması gerekir. Bu noktada, gerekli bakım ve onarımları yapılmayarak bir kültür varlığının nitelik yitirmesine ve giderek yok olmasına göz yummakta bir "kasıt" unsuru da aranmalıdır.

Bu saptamalar, Ankara Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu'nun (AKTVKBK) davranışını aşağıda yer alan seçeneklerle açıklanabileceğini göstermektedir:

AKTVKBK, 75 yıllık bir endüstri yapısının korunmasını gerekli görmemekle, kendinden önce alınmış bir karara, o kararı değiştirecek somut ve bilimsel bir nedeni olmaksızın hukukun üstünlüğünü hiçe saymışlardır. Bu husus, Ülkemizde tanımlar ve kavramlara ilişkin bir dil ve ilke birliğinin kurulmadığını bir kez daha göstermektedir. AKTVKBK, endüstriyel miras, belge, kent kimliği, değişik toplumların vardığı teknolojik düzey vb. kavramlardan; bu konuda ulusal ve evrensel ölçekte oluşturulan yaklaşımlardan ve bu yaklaşımların içinde yer aldığı belgelerden habersizdir. AKTVKBK, Havagazı Fabrikasının korunması gerekli kültür varlığı niteliğinde olduğunun bilincindedir, ancak bilinmeyen nedenlerle değişik bir karar almak zorunda kalmıştır. 2863 sayılı yasanın 57. maddesi uyarınca, alınan kararlar bu Kanun ve ilke kararlarındaki dayanakları ile bilimsel gerekçeleri belirtilerek yazılacağı için Koruma Kurulu'nun tutumunu bilimsel ve yasal esaslara dayandıracak bir gerekçe oluşturması beklenmelidir.

İlk iki seçenek AKTVKBK Kurulu misyonunun ciddi olarak sorgulanmasını gerektirecek boyuttadır ve bu husus sorumlu kuruluşlar tarafından irdelenmeli ve gereği yapılmalıdır. Üçüncü seçeneğin karşılığı olan gerekçeli karar ise mutlaka konuyla ilgili çevrelerde tartışılacak, doyurucu ve yeterli bulunmadığı takdirde, yasal çerçeve içinde kalmak koşuluyla gerekli girişimler başlatılmalıdır.

Yukarıda sıralanan hususlar, uluslararası platformda endüstri mirasının önemli bir miras türü olarak ele alındığı ve korunması gerekliliğinin vurgulandığı, Ulusal mevzuatımızda korunmamasına ilişkin herhangi bir hükmün yer almadığı, Türk Milleti adına karar veren idari yargının korunması konusunda irade beyan ettiği bir taşınmazın, taşınmaz kültür varlığı niteliği taşımadığına ilişkin olarak Ankara

Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulunca alınan kararın hiçbir bilimsel ve hukuksal niteliği bulunmadığı açıkça anlaşılmaktadır. Gelinek nokta, kültürel ve doğal mirasımızı korumakla görevli bir kamusal kurumun bu somut konudaki anlaşılabilir ve açıklanamaz tutumunun tartışılması ve sorgulanmasıdır. Bu sorgulama "kültür", "miras", "kimlik", "çok kültürlü ve katmanlı kentler", "belgesel değer" vb. artık benimsenen ve kabul edildiği sanılan kavramların maalesef hala kavranmadığını ve benimsenmediğini ortaya çıkartacağı için ayrı bir önem taşımaktadır.

Gelinek son noktada 1991 yılında Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu üyeleri tarafından kültür varlığı olarak tescil edilen, 1996 yılında Danıştay kararı ile "Üstün Kamu Yararı" adına hukuksal olarak da koruma altına alınan karar, **yeni kurul üyeleri** hiçbir bilimsel gerekçe gösterilmeksizin 2863 sayılı

Koruma Kanununu ve bu konuda alınmış olan Danıştay kararını hiçe sayarak karar üretmiştir.

Diğer yandan Ankara Büyükşehir Belediyesi ve EGO Genel Müdürlüğü Havagazı Fabrikası yıkımına başlamakla Devlet Malına zarar vermiş ve suç işlemiştir.

Türkiye Cumhuriyeti temsilcisi ve koruyucusu olarak, Cumhuriyete ve Cumhuriyetin değerlerine yapılan saldırılar konusunda ilgili kurum ve kişiler hakkında gerekli işlemleri başlatacağımıza olan güvenimizle saygılarımızı sunarız.

TMMOB, Mimarlar Odası,
Ankara Şubesi

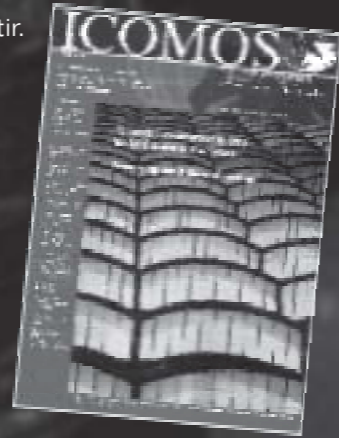
ENDÜSTRİYEL MİRASIMIZI KORUMAK*

Uluslararası Anıtlar ve Tarihsel Yerler Günü 18 Nisan 2006

ICOMOS'un desteklediği Uluslararası Anıtlar ve Tarihsel Yerler Günü ilk kez 18 Nisan 1982 tarihinde gerçekleştirildi. UNESCO'da 1983 yılında düzenlediği Genel Konferansında bu özel güne destek verdi. Bu özel gün dünya mirasının çeşitliliğine dair halkı bilinçlendirmek ve bu mirası korumak ve muhafaza etmek için gereken çabaların hayata geçirilmesi çabaları için yeni olanaklar yaratmıştır. Bu günün etkinlikleri sırasında ayrıca mirasın değişik türde tehlikelere maruz kalabileceği konusuna da dikkat çekilmektedir.

ICOMOS'un 15. Genel Kurulu'nda Endüstriyel Miras, daha geniş bir yorumlamayla Üretimsel Miras konusu 2006 yılının en önemli konusu olarak seçilmiştir. Bu konu ICOMOS ile endüstriyel miras konusunda uzun zamandan beri birlikte çalışmakta olan ve mirasın korunması, muhafaza edilmesi, araştırılması, belgelendirilmesi, incelenmesi ve yorumlanmasını savunmakta olan Uluslararası Endüstriyel Miras Komitesi (TICCIH) ile işbirliği

inde daha da geliştirilecektir. TICCIH ile, özellikle Dünya Mirası Konvansiyonu konusunda 2000 yılından itibaren ortak çalışmalar yapmak üzere bir anlaşma yapmış bulunuyoruz. ICOMOS Genel Kurulu "Üretim Mirası" konusunu 2006 yılının en önemli konusu olarak kabul edilmesini önererek insanlığın bu çok değerli girişimini güçlendirmek ve geliştirmek istemektedir. Genel kurulda ayrıca ICOMOS'un, TICCIH ile sıkı bir işbirliği içinde çalışarak bu mirasın muhafazasını teşvik ve yönlendirmeye dönük çabalarının belli başlı ilkelerinin belirlenmesi, 2008 yılında Kanada'da yapılacak olan bir sonraki Genel Kurul'a bir metin sunmak için gerçekleştirilmesi gereken işlerin belirlenmesi talebinde bulunulmuştur. Bu talebi

Almanya'daki Völklingen Demirhanesi 1994 yılında Dünya Mirası listesine alınmıştır.

Şili'deki Humberstone ve Santa Laura Güherçile Tesisi 2005 yılında belgelenip aynı yıl UNESCO tarafından tehlike altındaki Dünya Mirası listesine alınmıştır.

dikkate alan TICCIH ve ICOMOS 18 Nisan'ı da kutlamak amacıyla 21-25 Nisan tarihleri arasında Barcelona'da ortak bir uzmanlar semineri düzenlemektedir.

Endüstriyel mirasın koruma altına alınması hareketi İngiltere'de 1960'lı yıllarda başladı. Artık günümüzde endüstrileşme alanında biraz deneyim sahibi olmuş bütün ülkelerde bu hareket varlığını sürdürmektedir. Günümüzün toplumlari öyle bir hızla ilerlemektedirler ki yirmi yıl gözümüze çok uzun bir dönem gibi görünebilmektedir. Bu yüz yılın değişmesiyle birlikte içine girdiğimiz, sembolik adıyla bin yıl bizi yakın geçmişimizden çok uzaklara taşıdı. Endüstriyel dünya artık çoğu insana diğer tarih dönemleri kadar uzak geçmişte kalmış gibi görünmektedir.

Endüstriyel iş alanları daha birkaç on yıl önce bir öncekinin sadece biraz daha gelişmiş bir biçiminden ibaretti. Çoğu insan için endüstriyel iş alanları sadece çalıştıkları bir yerdii. Bu iş yerlerinin bir gün bir ülkenin kültürel mirası olarak görülebileceği kimsenin aklına gelemez kadar olanaksız bir şeydi. Ancak, 1950'lerden ve altmışlardan itibaren ortaya çıkmış olan son derece önemli teknik yenilikler binaları, makineleri ve aletleri tasarlayış ve inşa ediş ve bunlardan yararlanış tarzlarımızdan büyük bir kopuşa neden oldu. Öte yandan alışkanlıklarımızda ve davranış tarzlarımızda da büyük toplumsal değişiklikler oldu. Birkaç yıl içinde üretken dünya eskidi, toplumumuz değişti. Dünya yeni bir çağa girdi, endüstrileşmenin kalıntıları süratle tarihe karışmaya başladı.

Endüstriyel mirasın önemi iki temel değer üzerine oturur. Birincisi, çalışma dünyasına ve insanlığı büyük bir değişimin içine sokmuş olan dönemde insanların günlük yaşantısına tanıklık ediyor olmasıdır. İkinci değeri ise insanların bu dönemde

nasıl yaşamış ve çalışmış olduklarını anlamamızı sağlayan bir belge olması özelliğidir. Bu mirasın değerli olmasının nedeni bünyesinde barındırdığı tanıklıklar ve içerdiği bilgilerin tarafımızdan belge olarak elde edilebilir olmasıdır. ICOMOS üyelerinden ve bu mirasın korunması alanında çalışmakta olan meslek mensuplarından kendi ülkelerindeki ya da bölgelerindeki TICCIH temsilcileriyle çalışarak bu özel günü dünya çapında bir başarı haline getirmeleri talebinde bulunuyoruz. ICOMOS'un uluslararası sekreterliği bir çok bilgiye internet aracılığıyla ulaşmayı mümkün hale getirmiş bulunmaktadır: 18 Nisan'ın tarihi; ICOMOS Genel Sekreteri'nin ve TICCIH'in başkanının önsözleri; Nizniy Tağil Endüstriyel Miras Tüzüğü; ICOMOS'un 15. Genel Kurulu'nda alınmış olan TICCIH/Endüstriyel Miras kararı; "Tehlike Altındaki Miras" olarak yayımlanmış olan endüstriyel mirasa ilişkin bütün raporlar; UNESCO ile ICOMOS'un ortak Dokümantasyon Merkezi'nin hazırladığı belirli alanlara özgü bibliyografi; UNESCO'nun Dünya Mirası Listesi'nde yer alan endüstriyel miras kabul edilmiş tarihsel yerlerin listesi; TICCIH Ulusal Komitelerinde yer alan kişilerin isim listesi; Dünya Anıtlar Fonu tarafından saptanmış olan endüstriyel miras sayılan yerlerden tehlike altındaki olanların listesi; 18 Nisan Eylemleri'nin ve bu özel gün ile Bağlantılı Konferansların gün ve tarihleri ve Ulusal Komitelerin yararlanmaları için bir basın seti.

TICCIH, XIII. Uluslararası Endüstriyel Miras ve Kentsel Dönüşümler/Üretken Bölgeler ve Endüstriyel Panorama (14-18 Eylül, Terni/İtalya) konularında bir uluslararası Kongre düzenlemektedir (<http://www.mnactec.com/ticcih/>).

Bizi bilgilendirmek ya da 18 Nisan ile ilgili olarak düzenlenmiş etkinlikleri yayınlamak için Uluslararası Sekreterlikte Ian Cochran (itcochran@icomos.org) ile bağlantı kurulmalıdır. Yukarıda sözü edilen malzemenin tamamı, www.icomos.org adresinden edinilebilir.

Ortak Endüstriyel Mirasımızın koruma altına alınması konusunda bu yıl önemli mesafe kat edeceğimizi ve bu doğrultuda harcadığımız çabalara sizin de katılmanızı umud ediyoruz.

Dinu Bumbaru, ICOMOS Genel Sekreteri
Eusebi Casanelles, TICCIH Başkanı

İngilizceden Çeviri: Oktay Etiman (oetiman@yahoo.com)

* ICOMOS NEWS, Cilt 16, No:1, Nisan 2006

BENİM ALTINDAĞIM

24 Haziran 2006 Cumartesi SHÇEK bünyesinde bulunan Altındağ Toplum Merkezinde Altındağlı çocuklarla bir buluşma gerçekleştirildi.

Buluştuğumuz çocukların çoğu okul sonrası ya çalışmak zorundalar ya da anne-baba çalıştığı için kardeşlerine ebeveynlik yapmak zorundalar. Arta kalan zamanlarında (çok az da olsa) toplum merkezinde olmaktan keyif alıyorlar.

Mimarlar Odası Ankara Şube üyeleri bizler de bir dizi devam edecek buluşmalardan ilkinin yapmak üzere toplum merkezine geldik.

Çocuk mimarlık çalışmasının temel ilkeleri, hedefleri ve bu çalışmalar neticesinde çocukta kazanılması beklenen davranışlar vardır. Bu her proje için farklılık gösterir doğal olarak.

Bu buluşmadaki beklentilerimizin ilki, çocuğun katılımcı yönünü ortaya çıkarmaktır. Yaka kartı yöntemi kullanılarak yapılan tanışma oyunu katılımın yavaş yavaş artmasında en büyük etken oldu. Tanışma oyunumuz, izleyici konumundaki çocukların merak ve ilgisini harekete geçirdi. Çekingenlik, bu oyun ve sohbetlerle özgüvene dönüştü.

Hedeflerimizden biri olan çocuğun yakın çevresini tanımalarının birincil beklentisi, yaşadıkları mekanı (sokak, mahalle) sorgulayabilmesi, değerlendirebilmesiydi:

- Altındağ gürültülü (özellikle gece),
- Altındağ kavgalarla dolu,
- Altındağ güvensiz (güvenlik görevlilerine rağmen),
- burada çocuk parkı yok,
- sokaklar pis,
- okullarda çoğunlukla boş geçen dersler.....

Devamında sokak ve mahalleden yola çıkarak kent içindeki olumsuzlukları da değerlendirdiler.

Bir diğer hedefimiz, çocuğun kenti sahiplenebilmesiydi. Beklentilerimizden karşılık bulduğumuz, yukarıda saydığımız tespitlerle, çocuklar kentteki olumsuzlukları

ortaya koyup kendine ait durumları fark edebiliyor.

Kentin ihtiyaçlarını, kentin paydaşlarına göre anlatıyorlar. Canlı paydaşlar çocuk için her zaman ön planda. Parklar hariç, mekan, araç, yapı onlar için gelip geçici. Çünkü sürekli değişiyor.

Bu değerlendirmelerimiz neticesinde, konu başlığımız olan Altındağ'daki kentsel değişim- dönüşüm ün onları ne kadar etkileyeceğini düşünüyoruz.

İki farklı durum söz konusu:

Birincisi, zaten var olan çarpıklıktan rahatsızlar, kentte güvensizler. Belki daha iyi olurmuş.

İkincisi, ise Ankara'nın bir çok mahallesinde olduğu gibi, memleketlerini (Kars-Kağızman) buraya taşıyıp mahalle-köy olmuşlar. Çoğu birbiri ile akraba. Bu dönüşümün onları parçalama-bölme ihtimali onlar için tedirgin edici gibi görünüyor. Çünkü o kadar kol kolalar ki.

Tüm bu paylaşımların neticesinde bir ürün ile çalışmayı noktalamak her buluşma için temel ilkelerimizdendir. Ürünün daha sonra ortamla paylaşılması da dahil olmak üzere.

Anlatılanlar, konuşulanlar, kaygılar, çözümler... Yani duyguların görsel malzemelerle ürüne dönüşmesi, sözsöz yeteneklerini beceri olarak ortaya koyacak. Böylece çocuklar, tasarım becerilerini farklı malzemelerle ortaya koyabildiler. Kâh bez afişe fırçayla, kâh çıplak elle duvara.

Bu mekanı çok seviyorlar. Çünkü ailede birer emekçi, okulda öğrenciler.

Burada ise çocuklar.

Onların hayatının çoğu sokakta, dışarıda. Bu avlu da dışarı, ancak bir başka dışarı.

Farklı olanla farklı şeyler yapmayı sağlıyor avlu onlara ve de bizlere.

İLK BULUŞMA

Fatma Başaran

Kentsel dönüşüm projesinin bugünlerde uygulamaya başlandığı Altındağ ilçemizde çocuklar bu konuda neler düşünüyor, neler yaşıyorlar ve neler yapıyorlar, belki de en önemlisi Altındağ hakkında ne biliyorlar diye merak ettik ve SHÇEK'in toplum merkezi ile ilk çalışmamızın konusunu bu zemin üzerinde kurguladık.

24 Haziran Cumartesi günü Toplum Merkezine geldiğimizde sadece 12 çocuk bahçede bizi bekliyordu. Diğerleri bahçenin dışında... onların bize katılmama nedenleri vardı... kardeşine bakması lazımdı... annesi bekliyordu... bir yakını hasta ona bakması lazımdı, köyüne gidecekti. Daha doğrusu önce neler olacağını görmek, anlamak istiyorlardı...

Bahçedeki çocuklar bizi çok sıcak karşıladı, birbirimizi tanımak için önce isimlerini yazmakla işe başladık; gelenler kardeş, amca çocuğu, akraba, komşu hepsi zaten birbirini tanıyor. Bizlerin isimlerini de hemen öğrendiler.

Bu arada Hacettepe Üniversitesi stajyer öğrencileri de bize katılarak yardımcı oluyorlar.

Biraz isimleri pekiştirmek biraz da ortamı hareketlendirmek için istop oynuyoruz. Bahçenin dışından seyreden kararsızlardan birkaçı hemen oyuna katılıyor... Kardeşini de yanında getiriyor, arkadaşına da haber veriyor.

Biraz oynadıktan sonra; yerlere, bank, kaydırak, tahtirevan üzerlerine oturarak bahçeye doğal bir şekilde yerleşip, gülen yüzler ve sıcak bir ortamda sohbete başlıyoruz.

Altındağ'da beğendiğiniz neler var?

Altındağ'da beğenmediğiniz neler var?

Biz Altındağ'ı bilmiyoruz; siz bize burayı anlatır mısınız?

Soruları peş peşe sıralayarak onların istedikleri yerden başlamalarını sağlamaya çalışıyoruz.

İlk söz alan:

- Öğretmenim, **Yenidoğan buraya çok yakın, orada sürekli kavgalar oluyor, biz rahatsız oluyoruz, çok korkuyoruz keşke Yenidoğan başka yerde olsa.**

Beğenmedikleri ile başladık:

- Genelde çevrenin kirliliğinden, oynamak için çocuk parklarının bulunmadığından rahatsızlar.
- En fazla şikâyet edilen konu ise: gecelerin çok gürültülü olması, etraftaki kavgalar ve tabii olaylar bittikten sonra gelen ve hiç bir şey yapmayan polisler ..

Bunların dışında Altındağ'da neler var?

İnsanlar, kediler, köpekler, kuşlar, hayvanlar, canlılar ... başka... ağaç, bitki...

Pekii cansız bitkiler, dokunabildiğimiz...

Evler, arabalar, motosiklet, otobüs... hamam, bisiklet, bakkal...

Saydıklarımızın içinde okul yok, unuttunuz diyoruz.

- Öğretmenim. **Okulda pek bir şey yapmıyoruz, derslerin de çoğu boş geçiyor zaten...** diyor içlerinden biri.

Peki burasını nasıl buluyorsunuz? Toplum merkezi için konuşuyoruz...

çocuk ve mimarlık

Bu merkeze gelmekten mutlular, bahçenin daha büyük olmasını, daha çok, çeşitli oyuncak ve salıncak istiyorlar en önemli istekleri de çok güvenli olması.

- Öğretmenim, **Etrafında güvenlik görevlileri dolaşabilir mesela...**

Bu arada dışardan seyredip cesaretini toplayamayan iki çocuğu da aramıza alıyoruz, bize soru sormayın biz sadece izlemek istiyoruz diyorlar, kabul ediyoruz. Onlarla birlikte bahçedeki çocukların sayısı 29 oluyor, kız çocukları çoğunlukta... bize öğretmenim diye hitap etmekte de ısrarlılar.

Sıra hayallerde...

Hayallerinizi sınırlamayın, büyük şeyler düşünün diyoruz.. Büyük bir park istiyoruz diyorlar, evlerine yakın çocuk bahçesi ve salıncak istiyorlar. Ve güvenli temiz bir ortamda yaşamak, oynamak istiyorlar.

- **Evimi boyamak istiyorum...** diyor içlerinden biri.

Şimdi mola zamanı...

Sütlerimizi içerken konuşuyoruz çoğunluğu Kars ilimizden gelmiş, Kağızman ve köylerinden. Bazıları yaz aylarında köyelerine gidiyor, oraların peynirleri çok güzel olur nasıl yapıldığını gördünüz mü? diye soruyoruz...

- **Ben bilmiyorum ama anneler peynir yapar** diyor gururlanarak... Peynir yapmasını bu yaz o da öğrenecek gelip bize anlatmak için..

Evet şimdi resim yapıyoruz, **benim Altındağ'ım** Nasıl olmasını istiyorsak... nasıl görüyorsak. herkes kendi düşündüğünü çizecek...

Yerlere mukavvalar koyup üzerine bezlerimizi yayıyoruz ve başlıyoruz...

Fırçalar ellerde, önlerinde renkli boyalar... kararsızlar... önce kim ne yapıyor diye... biraz etrafa baktılar...

İçlerinde en atak ve kararlı olan Yiğit Kendisi iki buçuk yaşında ablası ile birlikte geldi, Her rengi çekinmeden kullanabiliyor, renkleri karıştırması onları beze sürmesi .. Ve o anda yüzündeki mutluluk, gözlerindeki pırıltı.. Gerçekten görülmeğe değer.

Yapılan resimlerle bize anlatılan Altındağ:

- Bol çiçekli bir bahçede, gökkuşağı altında salıncakta çocuklar çizip yanına da BENİM ALTINDAĞIM yazdı içlerinden biri
- Diğeri çok katlı bir apartman çizdi, önünde mavi bir araba, elma ağacı, kuşlar, kelebekler.
- ANKARA ALTINDAĞ yazdı diğeri; pembe boyalı bir ev, bahçe içinde bir çocuk etrafında çiçekler, ağaç ve kuşlar.
- birisi gönlünce bir çocuk parkı yaptı; kaydırak hem de iki tane, tahtırevan, ikili salıncak ve yerler yemyeşil çimen, gökyüzünde gökkuşağı ..
- Fırçayla boyamak uzun iş diye ellerini boyayıp beze basan da oldu.
- Fena da olmadı.. bu el baskısını biraz genişletip, bahçedeki kömürlüğün duvarında devam ettik, rengi solmuş bir duvarda çocuklara; birlikte geçirdiğimiz zamanları hatırlatacak renkli izler kaldı... ve de bu benim elim diyen ve yakınlarına ,arkadaşlarına göstermeler, yaşadıkları çevre çok farklı, oyun alanları boş arsalar, kendisi çocuk ama yanında kardeşi ondan o sorumlu, boyacılık yapıyor veya başka işler çocuk... Ama büyük gibi yaşıyor... yorgunluk, yılgınlık yerleşmiş gözlerine...
- Buna karşın özgüvenleri çok yüksek...
- Ama birlikte geçirilen birkaç saat içinde, resim yaparken, kaydırak önünde toplu resim çektirirken farklı idiler, hepsinin yüzünde bir mutluluk, gözlerinde pırıltı.

Çocuk her yerde çocuk... gözlerinde hep aynı pırıltı... bu pırıltıyı yakalamak için çok fazla şey yapmaya da gerek de yok, **biraz ilgi, biraz sevgi ve onlara çocuk olduklarını hatırlatmak dışında.**

Çocuk ve Mimarlık ekibi Altındağ Toplum Merkezi'nde...

"YAŞAMAK İSTEDİĞİM EVİ ÇIZIYORUM"

Demet Özgün

2005 yılında ILO-IPEC ve SHÇEK işbirliği ile hedeflenmiş 11 ilde Sokakta Çalışan Çocukların Eğitime Kazandırılması Projesi Ankara ili Altındağ ilçesi SHÇEK Altındağ Toplum Merkezi'nde yürütülmektedir.

Altındağ ilçesinde özellikle sokakta çalışan çocukların yoğunlukla yaşadığı Yenidoğan bölgesinde kentsel dönüşüm çalışmalarına bağlı olarak gecekondular hızla yıkılmaktadır. Bu bölgede yaşayan çocuklar yıkık evler arasında oynarken, acaba nasıl bir ev hayal ediyorlar sorusundan hareketle Ankara Mimarlar Odası ile bir tanışma ve dayanışma süreci başlatıldı. Söz konusu projenin tanıtımına katılan Mimarlar Odası'ndaki üyelerin bu konuda ne kadar duyarlı olduklarını ve çabalarını görmek bizi yüreklendirdi.

24.06.2006 tarihinde Altındağ Toplum Merkezi'nde bu bölgede yaşayan çocukların katımlı ile etkinlik gerçekleştirildi. Çocukların katılımı sabahtan oldukça az sayıdaydı. Tanışma oyunlarıyla başlayan süreç mimarlık mesleğinin tanıtımı ile sürdürüldü bu sırada Kuruluşun tellerinden çocuklar önce ne oluyor diye bakıyordu. Sonra bazılara içeri taş atarak kendilerini fark ettirmeye çalıştılar. Etkinliğe bu çocuklar da davet edildi. Önce biraz tedirgin, ne olduğunu merak ederek ama çok ta istekli olduklarını gizlemeye çalışarak katıldılar. Ortam öyle sıcak ve keyifliydi ki sonradan katılan hiçbir çocuk çalışmayı terk etmedi. Gittikçe grup genişledi. Daha sonra bahçeye mukavvaların üstüne bembeyaz kumaşlar serildi. Sanki hepsi bir mimar edasıyla yaşamak istedikleri evi çizmeye başladılar. Çizdikleri resimlerdeki rengarenk boyalar onların iç dünyalarını yansıtıyordu.

bilinmeyen ankara ...

Bilinmeyen Ankara başlığı altında her ay bu sayfalarda bir yapı tanıtıyoruz. Bu yapıların ortak özelliği birçok kişi tarafından bilinmiyor, tanınmıyor olmaları, yaşadığımız şehrin sahip olduğu, ama varlığının bile farkında olmadığımız, işlevleri veya konumları yüzünden içlerine girip çıkamadığımız, yayınlarda rastlamadığımız, mimarlık derslerinde okutulmayan, ama mimari açıdan bilinmeyi hakeden yapılar bunlar...

MEBUSEVLERİ YERLEŞİMİ / İLLER KOOPERATİFİ *

Yrd. Doç. Dr. Nuray Bayraktar

İller Kooperatifi 1940'lı yılların sonunda Cumhuriyet Halk Partisi'nden bir grup mebus üye tarafından kurulmuştur. İlerleyen yıllarda diğer partili mebusların da katılımıyla kooperatifin üye sayısı değişmiştir. Yerleşim Tandoğan'da satın alınan arsa üzerine yarışma yoluyla elde edilmiş farklı tiplerde projelerin uygulanması şeklinde gerçekleştirilmiştir. Konutların gerçekleştirilme aşamasında Emlak ve Eytam Bankası'ndan kredi temin edilmiştir.

Yerleşimde yer alan konutların projeleri 1948 yılında yapılan bir yarışma ** sonucu elde edilmiştir. Yarışma sonucunda farklı tiplerde toplam 7 proje seçilmiştir. Bu projeler; tek katlı üç odalı, tek katlı beş odalı, iki katlı dört odalı, iki katlı beş odalı, iki katlı altı odalı A tipi, ve iki katlı altı odalı B tipidir. Ancak, seçilen bu 7 farklı projeden tek katlı projelerin uygulanmadığı anlaşılmaktadır. Aynı tarihte yayınlanan Mimarlık Dergisi'nde yer alan proje tanıtım yazısında; "İller Kooperatifi, inşaata Rasattepe'nin batı eteklerinde başlamıştır" ibaresi yer almaktadır. Projelerin elde edildiği dönem 1940'lı yılların sonudur ve dönemde mimarlık ortamında tartışılan en önemli sorun yabancı mimarların proje elde etme süreçlerindeki etkinlikleridir. Bu nedenle İller Kooperatifi Proje Yarışması Türk mimarların katılımı açısından oldukça önemlidir. Yarışma sonucunda elde edilen konut projeleri ise dönemin "ulusalcı" yaklaşımlarının izlenebildiği bir içeriktedir.

Mebusevleri Yerleşimi, Ankara için önemli ve özgün bir yerleşimdir. Özellikle İller ve Şerefli Sokaklarında var olan ağaç dokusu nedeniyle de ayrıcalıklıdır. Yerleşimde yer alan yaya yolu ise kent içinde belki de tek örnektir. Ancak Mebusevleri'nde bugün büyük bir değişim gözlenmektedir. Yerleşimde yer alan özgün konut dokusundan çok azı halen varlığını korumaktadır. Merkeze yakınlığı nedeniyle konut kullanımının dışında ticari kullanımların ve iş merkezi kullanımlarının ağırlıkta olduğu bir dönüşümle iki katlı konutlar yıkılarak yerlerine çok katlı yapılar yapılmaktadır.

* Gülşah Karataş Alimoğulları'nın, Yrd. Doç. Dr. Nuray Bayraktar Danışmanlığında gerçekleştirdiği "Bir Konut Elde Etme Yöntemi Olarak Konut Kooperatifleri ve Ankara'da 1923 - 1981 Arası Konut Kooperatifi Uygulamaları" başlıklı tezinden aktarılmıştır.

** Proje Jürisi; Prof. Ölsner, Y. Müh. K. Zeytinoğlu, Y. Müh. N. Evin, Y. Mimar A. Mortaş, Y. Mimar R. Aksoy, Y. Müh. F. Alpar, Y. Müh. Ş. Kılıç' tan oluşmaktadır.

İki katlı dört odalı Ev tipi-Önden Görünüş
Y. Mimar Nizamettin Doğu
Mimarlık 1948, Sayı: 5, sayfa: 14

İki katlı dört odalı Ev tipi-Zemkat Planı
Y. Mimar Nizamettin Doğu
Mimarlık 1948, Sayı: 5, sayfa: 14

BASIN AÇIKLAMALARI

Mesleki Yeterlilik Kurumu Kanunu Tasarısı Hakkında Mimarlar Odası'nın Görüşü

İlk çalışmalarına 1989 yılında Devlet Planlama Teşkilatı bünyesinde başlatılan konu; 2005 yılında "Ulusal Meslek Yeterlilik Kurumu Kanunu Tasarısı" olarak yeniden ele alınmış çeşitli kurum ve kuruluşların eleştirisi ve katkılarıyla bir ara Millî Eğitim ve Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı ile müşterek yasa tasarısı olarak şekillenmiş, son olarakta Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından hazırlanan tasarı yasalaşmak üzere parlamentoya gönderilmiştir.

Tasarının parlamentoya gönderildiği ve komisyonlarda görüşmeye açıldığı çok kısa bir süre önce TMMOB'ye bildirilmiş Odamız da önce şifahi sonra yazılı olarak konudan haberdar olmuştur.

Mesleğimizi ve Odalarımızı çok yakından ilgilendiren böylesi konularda ya tasarı yasalaştıktan sonra, yada tasarının son aşamasında haberdar oluyoruz. Oysa birinci dereceden ilgisi olduğumuz konularda daha ilk aşamadan itibaren ilişkilendirilmemiz gereği açıktır.

Mimarlar Odası olarak "Ulusal Mesleki Yeterlilik Kurumu Kanunu Tasarısı" ile ilgili olarak yaptığımız çalışma ve değerlendirmeleri içeren raporumuz başta TMMOB ve ilgili kuruma iletilmişti. Eski tasarı ile ilgili olarak yapılan değerlendirme ya da açıklık kazanması gerekli hususlar ve görüşlerin büyüğe bir bölümü bu tasarı içinde geçerlidir.

Temel olarak tasarının kurgusu aynı bırakılmış önceki tasarıda bulunan Genel Kurulun katılımcılarının (a) ve (b) gurubu olarak kategorizasyonu ve temsilyetler bu yeni tasarıda değiştirilmiştir. Ancak Kamu Tüzel Kişiliğe haiz idari ve mali özerkliğe sahip özel bütçeli bir kurumsal yapı oluşturulurken bir yandan sektör Avrupa Birliği ülkeleri örneklerinde olduğu gibi kurumsal yapının içine alınırken öte yandan Devlet kurumlarının ağırlığı net olarak tasarıda tanımlanmıştır.

Öte yandan sektör temsilyetlerinin de belirli felsefenin ve ön kabulün ötesinde gerçekleştiği görülmektedir. Devlet kurumları, meslek odaları, işveren ve işçi kuruluşları esasları ile bir düzenlemede, Türkiye Seyahat Acenteleri Birliği, Türkiye İhracatçılar Birliği gibi kuruluşların bu yapıda bulunması buna karşılık sayıları çoğaltılabilecek meslek kuruluşunun ve meslek odasının bulunmayışı anlaşılabilir. Bu yapıda bulunması buna karşılık sayıları çoğaltılabilecek meslek kuruluşunun ve meslek odasının bulunmayışı anlaşılabilir.

Tasarının gerekçe ve maddelerinde de ifade edildiği üzere düzenlemelerin hangi meslekleri ve seviyeleri kapsayacağı belirsizdir. Bu belirsizlik kurumsal yapının bileşenlerini de tartışmalı hale getirmektedir. Bu bağlamda Eğitim Kurumlarının YÖK ve Üniversiteler

arası kurumun Meslek Odalarının bu yapıdaki temsilyetleri ve yetki alanlarının durumu da belirsizliğini korumaktadır.

Avrupa Birliği uyum sürecinde Avrupa Birliğinin ilgili direktifleri esas alınarak yapılan düzenlemelerden olan "Mesleki Yeterliliklerin Belirlenmesi ve Tanınması" Hakkındaki Yasa Tasarısı ile 402 meslek çalışma süresi deneyim, çeşitli şekillerde elde edilen sertifika yaygın ve örgün eğitim kurumlarından alınarak beş düzey olarak, ayrıştırılarak ifade edilmiştir.

Bunlardan ilk üçü yetkili makamlarca tanımlanan sürelerde mesleğin icra edildiğinin, ya da kısa süreli kursa katıldığının belgelenmesi, orta öğretim ve seviyesindeki bir eğitimin mesleki kurs ile desteklenmesi sonucu alınan belge ve kısa bir eğitim kursuna katılım sonucu alınan diplomalardır.

Esası itibarı ile yetkilendirilmiş çeşitli kurumların kendi ölçütleri ile vermiş oldukları belgelerdir. Ulusal ve uluslararası ölçülebilirliği ve tanınması olanaklı değildir. Diğer iki düzey ise orta öğretimin başarı ile bitirilmesi sonucunda önlisans ve lisans düzeyinde elde edilen diplomalardır. Bu diplomalar Anayasa ve Yasalarımız gereği ulusal ölçekte mesleğin yapılması için yeterlidir. Uluslararası alanda ise her ülke diplomalarının kabulü için kendi ölçütlerini uygulamakta gerekiyorsa eş değer kabul etmek için koşullar koymaktadır. Avrupa Birliği 2010 yılını hedefleyerek Avrupa Yüksek Öğretim alanını yapılandırmakla, eğitimin süresi içeriği, biçimi ve kurumsal yapısını serbest dolaşımı da esas olarak düzenlemektedir. Bunu oluştururken sistemin yürütülmesi ile ilgili otoriteleri de tanımlamaktadır ve yüksek öğretim alanındaki bu otoriteler sunulan tasarıdan farklıdır.

Bu açıklamalardan da görüleceği üzere ilk üç kategorinin varolan ulusal yeterlik esaslarının belirlenmesi, yeterlik kazandıracak eğitim kurumlarının ve programlarının oluşturulması ve belgelendirilmesinin nasıl yapılacağı halihazırda varolan sistemde eksiklikler ve belirsizlikler içermekte çeşitli kurum ve kuruluşlar tarafından kendi ölçülerine göre gerçekleşmektedir. Bazı mesleki alanlarda da boşluklar bulunmaktadır. Bu husus tasarıda da açıkça ifade edilmiştir.

Bu bağlamda ilk üç kategorideki meslekler için belirlenmiş otorite veya otoritelere gereksinim vardır. Diğer iki kategoride ise otorite bulunmaktadır. Ayrıca yukarıda da belirtildiği üzere AB de bu alanı yeniden düzenlemekte ve kurumsal yapıyı yeniden inşa etmektedir. AB'ye uyum nedeniyle bizde sistemimizi yeniden yapılandırmaktayız. Öncelikle Tasarının bu

bağlamda açıklık kazanması gerekmektedir. Durum netleştikten sonra yapı yeniden oluşturulmalıdır. Buna rağmen mevcut yapıyı geneli üzerinde değerlendirsek önceki tasarıda "Ulusal Mesleki Yeterlilik Kurumu Kanun Tasarısı" olarak ifade edilen yapı bu tasarıda Mesleki Yeterlilik Kurumu Kanun Tasarısı" olarak ifade edilmiştir. AB uyumu süreci nedeniyle ortak bir ölçme, değerlendirme, tanıma sistemi yaratılması amacıyla üretilen tasarı bu yeni şekli ile daha doğrudur.

Ayrıca eski tasarıda varolan kurumun işlevleri arasında sayılan Akreditasyonun kurumun işlevlerinden çıkarılması olumlu bir yaklaşımdır. Çünkü AB ve çeşitli ülkelerdeki akreditasyon ile ilgili kurumsal yapılar ve işleyişleri farklıdır. Kurumun mesleki yeterlilikler ile ilgili olarak belirlenecek kriterleri belirleyeceği yapılardan elde edecek. Kendisi bu kriterleri önce meslek komitelerine sonrada genel kuruluna sunarak standart haline getirecektir. Bu hizmetin kimlerden alınacağı belirsizdir. Ayrıca bu hususta fikri olan bütün kurumsal yapılar bu yapıda ifade edilmişken bu ihtiyacın dışarıdan elde edilmesi doğru bir yaklaşım olarak görülmemektedir.

Personelin Kurumun belirlediği standartlara uygunluğu ise yine kurumun belirlediği ve yetkilendirdiği personel belgelendirme kuruluşları tarafından yapılacak. Bu kuruluşlar özel kuruluşlardır ya kurumun yetkilendirdiği ya da uluslararası alandaki benzeri akreditasyon kurumuna akredite yapıldır. Mevcut Anayasa ve yasal sistemimize göre bu hususları yerine getiren otoritelerimiz tanımlanmıştır. Devletin yetkisinde bulunan kişilerin temel hakkını ilgilendiren böylesi konularda devletin yetki devri Anayasamızın ilgili maddelerine göre mümkün gözükmemektedir.

Ayrıca kurum yeterliliklerin temel esaslarını belirliyor her kademedeki yaygın ve örgün öğretim kurumlarına kazandırıyor. Eğitim bu çerçevede yürütülüyor ve bu çerçevede eğitim alanlar mezun oluyor ve bu eğitim kurumu tarafından belgelendiriliyor. İkinci bir kademe pratik staj bir eğitim öngörülmeden aynı kriterleri esas alan Personel Belgelendirme Kuruluşu bunun sağlanıp sağlanmadığını ölçüyor, ve başarılı olamamanız halinde ise yetkisiz kılıyor. Bu durumun gerek Anayasa ve Yasalarımız açısından gerekse mantık açısından açıklanma ihtiyacı bulunmaktadır. Yönetmeliğe bırakılan bu husus ve istisnaların bu bağlamda gerçekleşip gerçekleşmeyeceğinin, şimdiden tartışılması gereklidir. Yukarıdaki örnekten de görüleceği üzere tasarı da olumsuz olarak değerlendirilebilecek bir hususta yönetmeliğe bırakılmaması gereken bazı hususların, yasa da ifade edilmesi gerekir. Örneğin Yönetim Kurulu Başkanının vasıfları dil seviyesi dahi belirtilerek yasa da yer almıştır. Yaptırımlar konusuna hiç girilmemiştir.

Tasarının Genel Kurulun yetkileri ve gelirler maddelerinde ayrı ayrı olarak ifade edilen ve eski tasarıda da yer almayan bütçe yapıları, gelirleri, hukukları birbirinden farklı üyelerin ayrıca adil olmayan bir biçimde bu yapıya maddi katkı koymasının ifade edilmesi doğru bir yaklaşım olarak görülmemektedir.

Yukarıda geniş olarak ele alınan kurum bileşenlerinin tasarıyla hangi mesleklerin esas aldığından belirlenmesinden sonra yeniden yapılandırılması gereklidir. Bu bileşenler tesbit edilirken eğitim, öğretim, kural geliştiren, kural koyan kurumlara öne çıkmalı sektör aktörleri istişari mahiyetle tutulmalıdır. Çalışma hayatının aktörlerinin katılımı ve katkısıyla işgücünün niteliğini yükseltilmesi amaçlanmakta ancak bu tesbitin doğru yapılamaması halinde ise piyasanın arzu ettiği ve belirlediği işgücü yaratılması tehlikesi oluşur. Bu dengenin doğru oluşturulması gereklidir.

Tasarıda Yönetim Kurulu Başkanının seçilmesi ile ilgili husus belirsizdir. Tasarıda dışarıdan gelen hizmet sunucularının denkliliğinin ölçülmesinin de bu kurum tarafından yapılacağı ifade ediliyor. Bu konuda fikir yürütülebilmesi için bu raporda öne çıkan hangi mesleklerin bu yasa kapsamında değerlendirileceğinin açıklık kazanması gereklidir. Hali hazırda belirli meslek guruplarında bu işlevi yerine getiren otoriteler vardır ve konu yasalarda düzenlenmiştir. Yine bilinmektedir ki AB uyumu nedeniyle de farklı yapılar tanımlanmaktadır.

Sonuç olarak bu tasarının kapsama alanındaki belirsizlik kurgusu üzerindeki değerlendirmeleri zorlaştırıyor. Öncelikle bu hususun net olarak belirlenmesi gerekiyor. Ayrıca da bir zorunluluk.

Yukarıda da açıklamaya çalıştığımız AB uyumu nedeniyle hazırlanan Mesleki Yeterliliklerin Belirlenmesi ve Tanınması Hakkındaki Yasa Tasarısı, SİM Direktifi (İç Pazarda Hizmetler) vbg. Yasalarda ifade edilen böyle bir kurumsal yapının kurulması zorunluluk. Ancak bu yasalarla ve ulusal hukuk sistemimizle çelişmemesi esastır.

Ayrıca ülkemizde diplomalı mesleklerin haricinde yüzlerce meslekte tasarıda da ifade edildiği üzere ulusal ölçekte dahi genel kabul gören standartlar, sertifikalar ve otoriteler bulunmamaktadır.

Raporun bütününde anlatılmaya çalışılan bu kategori meslekler için bir düzenleme gereklidir. Bu düzenlemeleri yapacak kurumsal yapı ve/veya yapılarda yukarıda ifade edilmeye çalışıldığı üzere veya başka yapılar tarafından da ifade edilecek eleştiriler ışığında katılımcı bir anlayışla ele alınmalıdır.

ANKARA ŞUBESİ BİLİŞİM ÇALIŞMALARININ KISA TARİHÇESİ

SAYISAL SİSTEM DÖNÜŞÜMÜ PROJESİ

Ankara Şubesi'nin bilişim alanındaki çalışmalarının tarihi 1990 yılına uzanır. 31. Dönem Şube Yönetim Kurulu Şube'deki ilk donanım edinme çalışmalarını başlatılmış ve bu donanımlarla birlikte Oda Merkezinde sürdürülen "tekleştirilmiş üye veri tabanı uygulamaları" çalışmalarını destekleyerek, üye verilerini sayısal ortama aktarılmaya başlamıştır. Yine aynı yıllarda mesleki denetim ve muhasebe büroları ile gündelik büro etkinlikleri tamamen bilgisayar ortamına aktarılmıştır.

1992 yılı ile gerek bilgisayar yazılım ve donanım ortamının hızlanarak gelişmeye başlaması ve gerekse de Şube'ye katkı koymaya başlayan genç üyelerin sayılarının çoğalması ile bilgisayar alanındaki çalışmalar bir anda hızlanmıştır.

Ankara Bilgisayar/MBÇK (Mesleki ve Bilimsel Çalışma Kurulu)'nun kurulması, Yetkili Eğitim Merkezi statüsü alınarak başlatılan BDT (Bilgisayar Destekli Tasarım) eğitimleri, sertifikasyonlu eğitimlerin göreve başlatılması, Mimarlık Alanında Bilgisayar Kullanımı Panel ve Fuarı, makine parkının güçlendirilerek arttırılması, DOKU yazılımının bir standart olarak kabul edilmesi ile başlayan geliştirme çalışmaları, **mimar.BBS** (Bulletin Board System)'in yayına başlatılması ve yayın etkinlikleri 1992/1998 yılları arasında gerçekleştirilmiştir.

1998/2002 yılları arasında Bilgisayar/MBÇK çalışmaları daha çok eğitim amaçlı hale gelmiş ve bir süre sonra da, MBÇK çalışmaları dondurulmuştur.

2002 yılı ile Ankara Şubesi yeniden bilişim alanında çabalarını arttırmış, başta web yayıncılığı olmak üzere veri depolarını üyelerinin etkin bilgi edinmesini sağlayacak bir modele yöneltmiştir.

2005 yılı ile Ankara Şubesi Oda Merkezindeki bilgi işlem çalışmaları ile daha fazla temasa geçerek örgütsel alanda yürütülen çalışmaları hızlandırabilmek amacıyla etkinlik bölgesinin tümünü içerecek bir sayısal dönüşüm projesini başlatmıştır.

ANKARA ŞUBESİ SAYISAL SİSTEM DÖNÜŞÜMÜ PROJESİ

1990'larda başlayan ve onlarca arkadaşımızın özverili emekleri ile hayata geçirilen çalışmaların bir devamı ve belki de tamlayıcısı olarak ele alınmalıdır. Ve bu aşamayı da, Oda'nın bilişim alanında attığı en ileri adımlardan birisi olarak değerlendirmek gerekir.

ANKARA ŞUBESİ SAYISAL SİSTEM DÖNÜŞÜMÜ PROJESİ'nin KISA TARİHÇESİ

Ağustos 2005'de 38. Dönem Şube Yönetim Kurulu, Şube-Birim-Üye arasında etkin bir iletişim ortamı kurulması istemi ile **[MİM/ağ]** çalışmalarını başlatmıştır.

Proje çalışmalarının teknik denetimi Bilgi-işlem Komisyonu, idari ve mali denetimi ise Yönetim Kurulu tarafından üstlenilmiş, tasarımcı firma ile sürdürülen düzenli proje geliştirme ve kalite yönetimi toplantıları ile çalışmalar sürekli izlenmiştir.

Proje Aralık 2005'de Oda Genel Merkezinin verdiği izin ile test amaçlı olarak kullanıma geçti ve 7 Şubat 2006'da yapılan Temsilcilikler Eğitim Programı ile kullanıcı eğitimleri verildi.

Üyelerimizden istenen "proje için görüş ve öneri" katkısına yanıt veren kullanıcıların tespitleri çalışmalar içinde düzeltildi. Ayrıca web sayfaları üzerinde yayınlanan ankete gelen yanıtlar ile sistem kullanıcısı profilleri çıkartıldı.

Şube ve Merkez Genel Kurulların tamamlanması, gönderilen üye katkılarının eklenmesi ve güvenlik kontrollerinin de tamamlanması ile **[MİM/ağ]** 1 Haziran 2006 tarihinden başlayarak <http://mimag.mimarlarodasiankara.org> alan adı ile kullanıma açılmıştır.

Projenin en önemli özelliği, tercih edilen finansman modelindedir. Proje maliyetlerinin 1/3'ü Şubemizce üstlenilmiş kalan kısmı ise destekleyici firmalara yüklenmiştir. Yine proje işletme anlamında sürdürülebilirlik ilkesi ile tasarlanmış, böylece Ankara Şubesi için olağanüstü sayılabilecek ek bir gelir başlığı da yaratılmıştır.

ANKARA ŞUBESİ SAYISAL SİSTEM DÖNÜŞÜMÜ PROJESİ BİLEŞENLERİ

Proje 5 bileşenden oluşturuldu.

Bunlar sırasıyla;

1. Şube ve Temsilcilik cihazlarının güçlendirilmesi ve rotasyonu
2. AR-GE atölyesinin açılması
3. Kablosuz iş ağının kurulması
4. Örgütsel İletişim Ağı **[MİM/ağ]**
5. Serbest Mimarlık Büroları İletişim Ağı **[e-BÜRO]**

Projenin donanım bileşenleri ile Ankara Şubesi ve temsilcilikleri P4 altyapılı ileri bir makine parkına kavuşturuldu. Ayrıca Ankara Şubesi binasına kurulu kablosuz iş ağı ile üyelerimize taşınabilir cihazları ile binaya geldiklerinde sınırsız internet erişimi olanağı sağlandı.

AR-GE Atölyesi, binadaki mekan sorunları nedeniyle ileriki bir tarihe ertelendi. Ancak bu atölyenin kurulması için gerekli olan ve hemen tümü eski donanımlardan elde edilecek bir güçlendirme planı hazırlandı.

Tüm cihazlara yüklenen işletim sistemleri lisanslandı. Ve bu yeni makine parkındaki tüm cihazlar için DOKU yazılımının Ankara Şubesi sürümü geliştirilerek yüklendi.

Üyelerimizi daha çok ilgilendirecek olan projenin yazılım bileşenleri ise şöyledir.

ÖRGÜTSEL İLETİŞİM AĞI **[MİM/ağ]**

Ankara Şubesi ve Temsilcilikler ile üyeler arasındaki tüm kayda alınması gereken yazışmaları yapan, evrak kayıt işlemlerini üstlenen, evrak yazma ve dağıtımını ile görev takibi işlemlerini üstlenen ayrıca, tüm kurul, komite ve komisyonların toplantılarını düzenleyen, kayda alan özetle, Odada sürdürülen tüm işlemleri üstüne alan projenin **[MİM/ağ]** bileşenidir.

Tüm Oda yönetimleri, üyeleri ve çalışanları **[MİM/ağ]**'in yetkilere göre kişiselleşen arayüzler ile çalışacaklardır.

Oda gündelik çalışma ortamının bir "sanal benzeri" olarak geliştirilen **[MİM/ağ]**, mevcut veri tabanı ile tam uyumlu olarak geliştirilmiştir.

[MİM/ağ] kullanıcılarını tanıyarak ve ona göre arayüzlerini oluşturur. Bir Yönetim Kurulu Üyesini veya Sekreter Üyesini ayırt eder. Oda Yönetmeliklerine bağlı olarak kullanıcının yetkilerine uygun arayüzleri oluşturur.

Büro işleyişinde tam bir "otomasyon" ve "karar destek sistemi" olarak çalışır. Üzerindeki yazı hazırlama, muhasebe tutma, gündem hazırlama ve dökümantasyon oluşturma otomasyonları ile üst düzey bir kullanıcı konforu sağlar.

Evrak dağıtım ve takip sistemi ile unutulmalara son verir. Gerektiği an dökümantasyonu kontrol eder benzer evrakları bir arada kullanıcısına sunar.

Ajanda ve ileti servisleri ile Oda yöneticileri, çalışanları, delegeler ve istenilen tüm tanımlanmış kullanıcılarına anımsatmalar ve görev uyarıları gönderir.

Muhasebe otomasyonu ile fasıl hatalarını ortadan kaldırır, mizan ve bütçe hazırlar.

İster gazete kupürü veya ses dosyası olsun her türlü medyayı derler, gerektiğinde kullanıcısına sunar.

Temsilcilik web sayfası yönetimi ile, anlık etkileşimli güncellemeler yapar. Kullanıcılarını anında bilgilendirir.

Yazı, yayın hazırlama ve arşiv kolaylıkları sayesinde basım ve kırtasiye masraflarını tamamen ortadan kaldırır.

Yönetim Kurulu, Komite, Komisyon ve MBÇK gündemlerini hazırlar, kararlarını tutar ve üyelerine anlık bilgi iletir.

Fihrist olanağı ile tüm kişisel ve örgütsel verileri tutar, kullanıcısının yetkisine göre derler.

Üyeler ile anlık iletişim sağlar. Sorunların büyümesini veya ertelenmesini engeller. Evrakların iletilmesi için yapılan kargo, posta ve faks masraflarını tamamen ortadan kaldırır.

Dünyanın her yerinden Oda belgeliğine erişme ve kullanma olanağı verir. Üyelerin bilimsel ve mesleki çalışmalarını, Oda dökümantasyonuna katar.

İleri arama motoru sayesinde doküman kimliğine bağlı olarak 50 yıllık bilgi birikimini derleyerek kullanıcısına sunar.

[MİM/ağ] ile artık NEREDE MİMAR VARSA ODA ORADADIR...

SERBEST MİMARLIK BÜROLARI İLETİŞİM AĞI [e-BÜRO]

Serbest Mimarlık Bürosu Yetki Belgesi sahibi üyelerimizin büro işlemlerinin birçoğunu güvenle delege edebilecekleri [e-BÜRO] ile evrak, insan kaynakları ve muhasebe yönetimleri, tedarik ağları ve işverenleri ile olan ilişkilerini, yapı gereci firmaları ile olan etkileşimli iletişimlerini ve nihayet "ön mesleki denetim uygulaması" ile de Oda ile mesleki denetim uygulaması sürecini kolayca yapacaklardır.

Ayrıca tüm SMBYB sahibi üyelerimiz, kendileri için açılan ücretsiz web sayfalarının yönetimini de yine bu uygulama ile kolayca gerçekleştirebileceklerdir.

Serbest mimarlık bürosunun gündelik çalışma ortamının bir "sanal benzeri" olarak geliştirilen [e-BÜRO], her bir kullanıcısına göre kişiselleşebilen bir kurgu ile hazırlanmıştır.

[e-BÜRO] kullanıcılarını tanıyıp ve ona göre arayüzlerini oluşturur. Mimarı veya büro çalışanını tanıyıp, mimarlık bürosunun birlikte çalıştığı proje ortaklarına, tedarik

ağına veya işverenlerine göre gerekli düzenlemeleri yaparak ortak çalışma ortamlarını sağlar.

Büro işleyişinde tam bir "otomasyon" ve "karar destek sistemi" olarak çalışır. Üzerindeki yazı hazırlama, muhasebe tutma, Oda dökümantasyonunu inceleme, proje geliştirme, yapı gereci firmaları ile tasarım aşamasında temasa geçme otomasyonları ile üst düzey bir kullanıcı konforu sağlar.

Oda mesleki denetimine "ön denetim" amaçlı proje yollar, kayda alır, gerekli incelemelerin çıktı alınmadan önce tamamlanmasını sağlar. Verilen otomatik randevu sistemi sayesinde mimarın günlük iş planını yapmasını sağlar.

Ajanda ve ileti servisleri ile Oda yöneticileri ve çalışanları ile büro çalışanları, proje ortakları ve tedarik ağı ile birlikte iş yönetimini üstlenir tüm tanımlanmış kullanıcılarına anımsatmalar ve görev uyarıları gönderir.

Muhasebe otomasyonu ile ön kasa tutar, mimarlık bürosu ve muhasebe bürosu arasında hatasız akış sağlar, aylık mali raporlar ile bütçe hazırlar.

BDT, ses veya resim dosyalarını son derece başarılı biçimde derler, gerektiğinde kullanıcısına düzenli olarak sunar.

Serbest Mimarlık Bürosu web sayfası yönetimi ile, anlık etkileşimli güncellemeler yapar. Oda mesleki denetim bürosuna sunulan tüm işleri anlık olarak bu sayfalarda yayınlar.

Yazı, yayın hazırlama ve arşiv kolaylıkları sayesinde basım ve kırtasiye masraflarını tamamen ortadan kaldırır.

Çıktı hizmetleri ve sayısal ortamda proje geliştirme çalışmalarında olağanüstü kolaylıklar sağlar. Zamandan ve maliyetlerden tasarruf yapılmasına katkı verir.

Fihrist olanağı ile tüm kişisel ve firma verilerini tutar, kullanıcısının yetkisine göre derler. Başarılı bir müşteri kaynak yönetimi kurar.

Yapı firmaları ile anlık iletişim sağlar. Böylece proje aşamasından başlayarak firmalar ile iletişim kurar.

Tedarik noktalarına yönelik ihaleler açar. Bu ihaleleri sonuçlandırır. Verilen yetkiler aralığında sipariş yapar.

[e-BÜRO] ile artık TÜM YERKÜRE MİMARIN BÜROSUDUR...

TADİLAT PROJELERİNDE HİZMET BEDELİ

TMMOB Mimarlar Odası Serbest Mimarlık Hizmetlerini Uygulama, Tescil ve Mesleki Denetim Yönetmeliğine göre Tadilat Projelerinde Hizmet Bedelinin hesaplanmasında uyulacak esaslar:

Tadilat projesi hizmet bedeline esas olacak yapı alanı; konutlarda bağımsız bölüm alanı, diğer yapılarda ise tadil gören alandır.
Bağımsız bölüm alanı tadilattan etkilenmeyen birden fazla kattan oluşuyorsa tadilattan etkilenmeyen katlar tadilat alanına katılmaz.
Tadilatlarda hizmet sınıfı ve maliyet grubu yeni fonksiyonuna göre belirlenir.
Kat ilavesi şeklindeki tadilatlarda yapı maliyetinin hesaplanmasında ilave edilen kat alanı esas alınır. Hizmet sınıfı mevcut yapıya göre tespit edilir.
Tadilat; uygulama denetimi iş aşaması sürecinde işveren/iş sahibinin değişen istekleri dışında uygulama sorunları nedeniyle zorunlu olarak yapılıyorsa ayrı bedel hesaplanmaz.
Tadilat tamamlanmış yapı ile ilgili ise; ön proje, uygulama projesi ve uygulama denetimi iş aşamalarının toplam hizmet bedeli hesaplanır.
Tadilat kapsamında hazırlık ve ön etüt, kesin proje, ihale çalışmaları gibi diğer iş aşamaları da yer alıyorsa bunların hizmet bedelleri ayrıca hesaplanır.
Yapı iskan edildikten sonra, cephe değişikliği (varolan cepheye giydirme yapılması vb.) tadilatlarında uygulama projesi iş aşaması bedeli alınır.

Yapıda kullanım amacı değişikliği ve yeni fonksiyon çözümü olan tadilatlarda, bu tadilat proje aşamasında yapılıyorsa Ön proje çalışmaları ve uygulama projesi çalışmaları iş aşamalarının hesaplanan hizmet bedelinin [% 100]'ü (tamamı) alınır.

Yapıda fonksiyon değişikliği olmayan plan çözümü, cephe etüdü gibi tadilatlarda hesaplanan hizmet bedelini [%50]'si alınır.

Yapıda kullanım şekli ve fonksiyon değişikliği olmayan, duvar yerinin değiştirilmesi, yeni duvar ilave edilmesi şeklindeki basit tadilatlarda hesaplanan hizmet bedelinin [% 25]'i alınır.

MİMARİ PROJE MÜELLİFİ SİCİL DURUM BELGESİ VERİLİRKEN ARANAN BELGELER:

TAPU, ÇAP, RÖPERLİ KROKİ, İMAR DURUMU, KOT KROKİSİ
MİMAR VE İŞ SAHİBİ ARASINDA İMZALANMIŞ TİP SÖZLEŞME

Rantsal dönüşüm tasarısı!

BAŞKA DEĞERLERİNİN DEĞERLERİ

ABD'den gelen bir grup uzman, Türkiye'nin rantsal dönüşümüne ilişkin bir rapor yayınladı. Rapor, Türkiye'nin rantsal dönüşümüne ilişkin bir rapor yayınladı. Rapor, Türkiye'nin rantsal dönüşümüne ilişkin bir rapor yayınladı. Rapor, Türkiye'nin rantsal dönüşümüne ilişkin bir rapor yayınladı.

Erdogan: İstanbul için gerekirse zor kullanacağız

İstanbul'un geleceği için gerekirse zor kullanacağız. İstanbul'un geleceği için gerekirse zor kullanacağız. İstanbul'un geleceği için gerekirse zor kullanacağız. İstanbul'un geleceği için gerekirse zor kullanacağız.

AB sürecinde millet başlar

AB sürecinde millet başlar. AB sürecinde millet başlar. AB sürecinde millet başlar. AB sürecinde millet başlar. AB sürecinde millet başlar.

Çevre Yasası çevreci değil

Çevre Yasası çevreci değil. Çevre Yasası çevreci değil. Çevre Yasası çevreci değil. Çevre Yasası çevreci değil. Çevre Yasası çevreci değil.

Olgunlar Sokak kararına tepki

Olgunlar Sokak kararına tepki. Olgunlar Sokak kararına tepki. Olgunlar Sokak kararına tepki. Olgunlar Sokak kararına tepki. Olgunlar Sokak kararına tepki.

Dikmen Vadisi, 4. - 5. Etap da Başlıyor

Dikmen Vadisi, 4. - 5. Etap da Başlıyor. Dikmen Vadisi, 4. - 5. Etap da Başlıyor. Dikmen Vadisi, 4. - 5. Etap da Başlıyor. Dikmen Vadisi, 4. - 5. Etap da Başlıyor. Dikmen Vadisi, 4. - 5. Etap da Başlıyor.

Utanc çöplüğüne endüstri parkı

Utanc çöplüğüne endüstri parkı. Utanc çöplüğüne endüstri parkı. Utanc çöplüğüne endüstri parkı. Utanc çöplüğüne endüstri parkı. Utanc çöplüğüne endüstri parkı.

Mogan mezarlığı

Mogan mezarlığı. Mogan mezarlığı. Mogan mezarlığı. Mogan mezarlığı. Mogan mezarlığı.

"TMMOB'ye cepheden saldırı"

"TMMOB'ye cepheden saldırı". "TMMOB'ye cepheden saldırı". "TMMOB'ye cepheden saldırı". "TMMOB'ye cepheden saldırı". "TMMOB'ye cepheden saldırı".

TMMOB'dan hükümete uyarı

TMMOB'dan hükümete uyarı. TMMOB'dan hükümete uyarı. TMMOB'dan hükümete uyarı. TMMOB'dan hükümete uyarı. TMMOB'dan hükümete uyarı.

SİT kararı uygulanmıyor

SİT kararı uygulanmıyor. SİT kararı uygulanmıyor. SİT kararı uygulanmıyor. SİT kararı uygulanmıyor. SİT kararı uygulanmıyor.

Havadan Ankara'ya bakış

Havadan Ankara'ya bakış. Havadan Ankara'ya bakış. Havadan Ankara'ya bakış. Havadan Ankara'ya bakış. Havadan Ankara'ya bakış.

Kentsel dönüşüm ıssızlığı

Kentsel dönüşüm ıssızlığı. Kentsel dönüşüm ıssızlığı. Kentsel dönüşüm ıssızlığı. Kentsel dönüşüm ıssızlığı. Kentsel dönüşüm ıssızlığı.

Ulus çevresi bakımsız

Ulus çevresi bakımsız. Ulus çevresi bakımsız. Ulus çevresi bakımsız. Ulus çevresi bakımsız. Ulus çevresi bakımsız.

Utanc çöplüğüne endüstri parkı

Utanc çöplüğüne endüstri parkı. Utanc çöplüğüne endüstri parkı. Utanc çöplüğüne endüstri parkı. Utanc çöplüğüne endüstri parkı. Utanc çöplüğüne endüstri parkı.

Mogan mezarlığı

Mogan mezarlığı. Mogan mezarlığı. Mogan mezarlığı. Mogan mezarlığı. Mogan mezarlığı.

Ankara'da bir 'simge' bina yıkılıyor

Ankara'da bir 'simge' bina yıkılıyor. Ankara'da bir 'simge' bina yıkılıyor. Ankara'da bir 'simge' bina yıkılıyor. Ankara'da bir 'simge' bina yıkılıyor. Ankara'da bir 'simge' bina yıkılıyor.

'Tarih' yıkılıyor

'Tarih' yıkılıyor. 'Tarih' yıkılıyor. 'Tarih' yıkılıyor. 'Tarih' yıkılıyor. 'Tarih' yıkılıyor.

Yeni Sahne adım adım sökülüyor

Yeni Sahne adım adım sökülüyor. Yeni Sahne adım adım sökülüyor. Yeni Sahne adım adım sökülüyor. Yeni Sahne adım adım sökülüyor. Yeni Sahne adım adım sökülüyor.

Şehir Plancıları'ndan 'tarihi doku' tepkisi

Şehir Plancıları'ndan 'tarihi doku' tepkisi. Şehir Plancıları'ndan 'tarihi doku' tepkisi. Şehir Plancıları'ndan 'tarihi doku' tepkisi. Şehir Plancıları'ndan 'tarihi doku' tepkisi. Şehir Plancıları'ndan 'tarihi doku' tepkisi.

Ankara'nın kuzeyi şantiyeye döndü

Ankara'nın kuzeyi şantiyeye döndü. Ankara'nın kuzeyi şantiyeye döndü. Ankara'nın kuzeyi şantiyeye döndü. Ankara'nın kuzeyi şantiyeye döndü. Ankara'nın kuzeyi şantiyeye döndü.

Utanc çöplüğüne endüstri parkı

Utanc çöplüğüne endüstri parkı. Utanc çöplüğüne endüstri parkı. Utanc çöplüğüne endüstri parkı. Utanc çöplüğüne endüstri parkı. Utanc çöplüğüne endüstri parkı.

Mogan mezarlığı

Mogan mezarlığı. Mogan mezarlığı. Mogan mezarlığı. Mogan mezarlığı. Mogan mezarlığı.

Utanc çöplüğüne endüstri parkı

Utanc çöplüğüne endüstri parkı. Utanc çöplüğüne endüstri parkı. Utanc çöplüğüne endüstri parkı. Utanc çöplüğüne endüstri parkı. Utanc çöplüğüne endüstri parkı.

AOÇ için bin kişi Meclis'e yürüdü

AOÇ için bin kişi Meclis'e yürüdü. AOÇ için bin kişi Meclis'e yürüdü. AOÇ için bin kişi Meclis'e yürüdü. AOÇ için bin kişi Meclis'e yürüdü. AOÇ için bin kişi Meclis'e yürüdü.

Piknikli kapanış

Piknikli kapanış. Piknikli kapanış. Piknikli kapanış. Piknikli kapanış. Piknikli kapanış.

Piknikli, halaylı kapanış

Piknikli, halaylı kapanış. Piknikli, halaylı kapanış. Piknikli, halaylı kapanış. Piknikli, halaylı kapanış. Piknikli, halaylı kapanış.

Statü belirlendi tartışma sürüyor

Statü belirlendi tartışma sürüyor. Statü belirlendi tartışma sürüyor. Statü belirlendi tartışma sürüyor. Statü belirlendi tartışma sürüyor. Statü belirlendi tartışma sürüyor.

AOÇ talanına vize

AOÇ talanına vize. AOÇ talanına vize. AOÇ talanına vize. AOÇ talanına vize. AOÇ talanına vize.

Utanc çöplüğüne endüstri parkı

Utanc çöplüğüne endüstri parkı. Utanc çöplüğüne endüstri parkı. Utanc çöplüğüne endüstri parkı. Utanc çöplüğüne endüstri parkı. Utanc çöplüğüne endüstri parkı.

Mogan mezarlığı

Mogan mezarlığı. Mogan mezarlığı. Mogan mezarlığı. Mogan mezarlığı. Mogan mezarlığı.

Utanc çöplüğüne endüstri parkı

Utanc çöplüğüne endüstri parkı. Utanc çöplüğüne endüstri parkı. Utanc çöplüğüne endüstri parkı. Utanc çöplüğüne endüstri parkı. Utanc çöplüğüne endüstri parkı.

AOÇ için bin kişi Meclis'e yürüdü

AOÇ için bin kişi Meclis'e yürüdü. AOÇ için bin kişi Meclis'e yürüdü. AOÇ için bin kişi Meclis'e yürüdü. AOÇ için bin kişi Meclis'e yürüdü. AOÇ için bin kişi Meclis'e yürüdü.

Piknikli kapanış

Piknikli kapanış. Piknikli kapanış. Piknikli kapanış. Piknikli kapanış. Piknikli kapanış.

Piknikli, halaylı kapanış

Piknikli, halaylı kapanış. Piknikli, halaylı kapanış. Piknikli, halaylı kapanış. Piknikli, halaylı kapanış. Piknikli, halaylı kapanış.

Statü belirlendi tartışma sürüyor

Statü belirlendi tartışma sürüyor. Statü belirlendi tartışma sürüyor. Statü belirlendi tartışma sürüyor. Statü belirlendi tartışma sürüyor. Statü belirlendi tartışma sürüyor.

AOÇ talanına vize

AOÇ talanına vize. AOÇ talanına vize. AOÇ talanına vize. AOÇ talanına vize. AOÇ talanına vize.

Utanc çöplüğüne endüstri parkı

Utanc çöplüğüne endüstri parkı. Utanc çöplüğüne endüstri parkı. Utanc çöplüğüne endüstri parkı. Utanc çöplüğüne endüstri parkı. Utanc çöplüğüne endüstri parkı.

Mogan mezarlığı

Mogan mezarlığı. Mogan mezarlığı. Mogan mezarlığı. Mogan mezarlığı. Mogan mezarlığı.

Utanc çöplüğüne endüstri parkı

Utanc çöplüğüne endüstri parkı. Utanc çöplüğüne endüstri parkı. Utanc çöplüğüne endüstri parkı. Utanc çöplüğüne endüstri parkı. Utanc çöplüğüne endüstri parkı.

